

PROMEL BIURO PROJEKTÓW PROMEL SPÓŁKA Z O.O.
45-470 OPOLE, UL. GRUDZICKA 51
TELEFONY: (77) 4029200+229, Sekretariat Prezesa: (77) 4029200, (77) 4569337, Fax: (77) 4029201
<http://www.promel.pl>, e-mail: bp@promel.pl, NIP-754-03-35-179, REGON: 004534649
Banki: Raiffeisen Bank konto nr 17501194-10.19.0350520.000, BSK O. Opole konto nr 10501504-2201326317
Wpis do Krajowego Rejestru Sądowego - Rejestru Przedsiębiorców pod numerem KRS: 0000132412

/ w u p a d ł o ś c i /

1

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
GMINY DĄBROWA
POWIAT I WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE**

Autorzy opracowania:

m g r i n ż . A L I C J A H A B D A S
i n ż B O G D A N G O L E C

Opole 2004r

I. DANE OGÓLNE

1. Cel programu ochrony środowiska.....	1
2. Kierunki rozwoju Gminy Dąbrowa.....	1
3. Ustawodawstwo w nawiązaniu do Unii Europejskiej.....	2

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY DĄBROWA

1. Położenie geograficzne.....	7
2. Ukształtowanie powierzchni, hydrografia, hydrologia, budowa geologiczna, warunki hydrogeologiczne.....	7
3. Tło klimatyczne Gminy Dąbrowa.....	11
4. Demografia.....	12
5. Działalność gospodarcza, instytucje użyteczności publicznej, mieszkania.....	15
6. Komunikacja.....	19
7. Struktura władania, rolnictwo.....	21
8. Struktura zatrudnienia.....	23

III. STAN ŚRODOWISKA

1. Powietrze atmosferyczne.....	23
3. Hałas.....	27
3. Wody podziemne.....	30
4. Wody powierzchniowe.....	32
5. Walka z powodzią.....	34
6. Wodociągi.....	34
7. Kanalizacja.....	36
8. Gospodarka odpadami.....	38
9. Gleby.....	42
10. Surowce mineralne.....	43
11. Przyroda, walory kulturowe Gminy Dąbrowa.....	44
12. Zagrożenie środowiska Gminy Dąbrowa.....	50

IV. STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA DO 2014 r.

1. Aktywizacja społeczeństwa.....	52
2. Rozwój infrastruktury.....	54
3. Powietrze atmosferyczne.....	58
4. Hałas.....	59
5. Wody podziemne.....	59
6. Wody powierzchniowe.....	60
7. Ochrona gleb, rolnictwo, tereny lasów.....	61
8. Nadzwyczajne zagrożenie środowiska.....	63
9. Walory kulturowe i przyrodnicze.....	63

V. STRATEGIA DO ROKU 2006

1. Powietrze atmosferyczne.....	66
2. Hałas.....	66
3. Gospodarka odpadami.....	67
4. Rozwój infrastruktury.....	68
5. Zasoby wodne i ich ochrona.....	68
6. Ochrona przyrody i walorów kulturowych.....	69
7. Edukacja ekologiczna społeczeństwa.....	70
8. Ochrona gleb użytkowanych rolniczo.....	71
9. Nadzwyczajne zagrożenie środowiska.....	71

Uwaga dotycząca gospodarki odpadami: od stycznia 2005r gospodarką odpadami Gminy Dąbrowa zajmuje się firma "REMONDIS" w Opolu, ul. Al. Przyjaźni 2, 45-573 Opole, która przejęła obowiązki "RETHMANN".

VI.ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA.....	72
1.Instrumenty prawne.....	72
2.Kompetencje i zadania Rady Gminy.....	73
3.Kompetencje i zadania Wójta.....	74
4.Pozwolenia i kontrola przestrzegania prawa.....	75
5.Instrumenty finansowe.....	76
6.Instrumenty społeczne.....	77
a/ Współpraca i partnerstwo.....	77
b/ Informacja i edukacja ekologiczna.....	77
7.Współpraca na różnych szczeblach działania.....	78
8.Zarządzanie programem.....	83
VII.KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	84
1.Koszty realizacji programu do roku 2006.....	85
VIII.MATERIAŁY WYKORZYSTANE PRZY OPRACOWANIU PROJEKTU PROGRAMU.....	86
IX.ZAŁĄCZNIKI.....	87
X.SPIS TABEL.....	88

I. DANE OGÓLNE

1. Cel programu ochrony środowiska

Podstawą niniejszego opracowania było rozpoznanie walorów społecznych, kulturowych, środowiskowych, gospodarczych, krajobrazowych oraz stanu infrastruktury Gminy Dąbrowa, celem określenia kierunków rozwoju Gminy, w zespole z ochroną środowiska naturalnego.

Wizja rozwoju województwa opolskiego "regionu realizującego podstawowe zasady rozwoju równoważonego czystego we wszystkich wymiarach środowiska naturalnego, o kompletnej infrastrukturze ochrony środowiska, radzącego sobie z problemami zanieczyszczenia z różnych źródeł oraz odtwarzającego wartości środowiska naturalnego i powiększającego różnorodność biologiczną obszarów" jest zgodna z celem niniejszego opracowania. Mówi o tym również Konstytucja RP, wytyczająca kierunek Polityki Ekologicznej Państwa.

2. Kierunki rozwoju Gminy Dąbrowa

Na podstawie przeprowadzonego rozpoznania stanu Gminy można założyć kierunki jej rozwoju, w kolejności wyznaczonej ważnością problemów.

Integracja i aktywizacja społeczeństwa

Realizacja planów rozwojowych zależy od aktywności i umiejętności współpracy różnych grup społecznych. Władze samorządowe powinny prowadzić działalność zmierzającą do integracji różnych grup społecznych oraz ich aktywizacji. Niezbędne jest prowadzenie działalności edukacyjnej dla poprawy stanu świadomości ekologicznej społeczeństwa, co jest w przypadku Gminy Dąbrowa szczególnie ważne, w związku z miejscami ochrony przyrody - istniejącymi i projektowanymi. Spójność działania społeczeństwa jest szczególnie ważna, w nawiązaniu do programów Unii Europejskiej, której Polska jest członkiem.

Rozwój rolnictwa w gospodarce rynkowej

Rolnictwo w Gminie Dąbrowa to głównie gospodarstwa drobnotowarowe, nie wyspecjalizowane. Możliwości produkcyjne są niewykorzystane. Brak jest produkcji warzywniczej i sadowniczej. Prowadzi się hodowlę bydła i trzody chlewnej, uprawia zboża. Istnieją możliwości rozwoju uprawy zboża, oraz hodowli. Istnieje też potrzeba rozwinięcia kierunku produkcji rolnej zorientowanego na zaopatrzenie aglomeracji miejskiej. Należy pomyśleć o budowie przechowalni dla mleka, warzyw, owoców i mięsa, które pozwolą na uzyskanie korzystniejszych cen zbytu produktów. Potrzebne jest powstanie, na zasadzie współwłasności zakładów zajmujących się przechowalnictwem.

Nowoczesna infrastruktura

Techniczna infrastruktura jest warunkiem rozwoju regionu z punktu widzenia społecznego i gospodarczego. W Gminie Dąbrowa: stan zwodociągowania i telekomunikacji jest bardzo dobry, stan dróg - średni, brak kanalizacji i oczyszczalni ścieków.

Kierunki rozwoju przedsiębiorczości

Przedsiębiorczość jest związana z pewną cechą osobowości. Proces rozwijania postaw aktywnych jest długotrwały, wymaga przebudowy pewnych schematów myślenia i działania, jest istotnym wskaźnikiem koniunktury w gminach. Powstanie nowych przedsiębiorstw, to tworzenie miejsc pracy, wzrost gospodarczy i zwiększenie dochodów mieszkańców i Gminy. Przedsiębiorczość rozwija się tam gdzie znajduje się odpowiednia infrastruktura techniczna. Podstawowym zadaniem dla Gminy jest budowa nowoczesnej infrastruktury technicznej, głównie kanalizacji sanitarnej. Brak systemów oczyszczania ścieków, powoduje degradację środowiska naturalnego, pogorszenie stanu wód podziemnych i powierzchniowych.

Rozwój przedsiębiorczości Gminy Dąbrowa postępować winien głównie w kierunkach: gospodarki leśnej, przemysłu drzewnego, budowy bazy turystycznej /lasy/, dróg krajobrazowych, ścieżek rowerowych, obsługi ruchu turystycznego.

3. Ustawodawstwo w nawiązaniu do Unii Europejskiej

Warunki formalno- prawne dla Programu Ochrony Środowiska

Ustawa z dnia 16. 04. 2004r **o ochronie przyrody** / Dz.U. z dnia 30 kwietnia 2004r-Dz.U.04.92.880/. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1.V.2004r, z wyjątkiem art. 39 / " koszty związane z wdrożeniem i funkcjonowaniem sieci obszarów Natura 2000 w zakresie nieobjętym finansowaniem przez Wspólnotę Europejską są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw środowiska oraz z funduszy celowych" / i art.134 p.2 / w sprawie zwolnień z podatków i opłat lokalnych/, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2005r.

Ustawy z 27 lipca 2001r o wprowadzeniu ustawy -**Prawo ochrony środowiska** ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (tzw ustawa wprowadzająca) (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz.1085, z 2002r. Nr 143, poz. 1196, z 2003r.nr 7, poz. 78)

Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r, **Prawo ochrony środowiska** (Dz.U. z 2001r., Nr 62, poz.627, zm.Dz.U. z 2001r,Nr 115 poz.1229, z 2002r. Nr 74,poz.676,Nr 113,poz.984,nr 153, poz.1271,Nr 233,poz.1957, z 2003r Nr 46, poz.392)) wraz z rozporządzeniami wykonawczymi do tej ustawy

Ustawy z dnia 18 lipca 2001r **Prawo wodne** (Dz.U.Nr 115,poz.1229).Zmiany:Dz.U.Nr 154,poz.1803; z 2002r: Nr 113,poz.984,Nr 130,poz.1112) wraz z rozporządzeniami wykonawczymi do ww ustawy.

Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r **o odpadach**(Dz.U.z 2001 r. Nr 62,poz 628, z 2002r. Nr 41, poz. 365,Nr 113 poz.984, Nr 199,poz.1671, z 2003r nr 7 poz.78) wraz z rozporządzeniami wykonawczymi do ww ustaw.

Ustawy z dnia 13 września 1996r, **o utrzymaniu czystości i porządku w gminach** (Dz. U. z 1996r. Nr 132,poz.622,z1997r Nr 60,poz.369,Nr 121, poz.770, z 2000r Nr 22,poz.272, z 2001r Nr 100,poz.1085,Nr 154 poz.1800, z 2002r Nr 113,poz.984, z 2003r.Nr 7,poz.78)

Przywołane ustawy, wraz z rozporządzeniami wykonawczymi, stanowią podstawy prawne w sprawie ochrony środowiska, zgodne z odpowiednimi dyrektywami Unii Europejskiej.

Prawo ochrony środowiska

Zadaniem Prawa Ochrony Środowiska jest wprowadzenie w polskim prawodawstwie rozwiązań zbliżonych do stosowanych w Unii Europejskiej, zawartych w przepisach ogólnych Traktatu Amsterdamskiego jak i w aktach prawa pochodnego.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska, podkreśla konieczność traktowania ochrony środowiska jako całości, oraz zasadę społecznego procesu decyzyjnego w tej dziedzinie.

Artykuł 1 Prawa Ochrony Środowiska, mówi: " Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

- 1/ zasady ustalania: a/ warunków ochrony zasobów środowiska
b/ warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska
c/ kosztów korzystania ze środowiska
- 2/ udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie
- 3/ udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska
- 4/ obowiązki organów administracji
- 5/ odpowiedzialność i sankcje

Wprowadzenie tych zasad jest generalnym dostosowaniem podstaw naszego systemu do wymogów prawa unijnego.

Podstawowym dokumentem w ochronie środowiska jest wg ustawy Prawo Ochrony Środowiska / art. 13/ "Polityka ekologiczna państwa", której projekt będzie opracowany przez ministra ds. środowiska, w oparciu o opinię także marszałków województw. Ustawa wskazuje na najważniejsze elementy **Polityki Ekologicznej państwa** / art.14/. Powinna ona określać:

- cele ekologiczne
- priorytety ekologiczne
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe

Powyższe wyliczenie wskazuje na wymagany przez ustawodawcę charakter dokumentu. Ma to być precyzyjnie określony plan działania z ustalonym harmonogramem rzeczowo - finansowym.

Do realizacji Polityki Ekologicznej będą przyjmowane wojewódzkie, powiatowe, i gminne programy ochrony środowiska, które mają dotyczyć ściśle określonych działań na rzecz utrzymania względnie przywrócenia równowagi przyrodniczej elementów lub całości środowiska, na podstawie aktualnego stanu.

Programy ochrony środowiska mają być dostosowane do Polityki Ekologicznej objętej ustawą. Projekty programów lokalnych mają sporządzać województwa, powiaty i gminy, uwzględniając wymagania określone ustawą w artykule 14 dla Polityki Ekologicznej Państwa.

Prawo wodne

Ustawa Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001r, reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zlewniowe kształtowanie i ochronę zasobów wody. Gospodarowanie wodami oparte jest na zasadzie wspólnych interesów i realizowane jest przez współpracę administracji publicznej, użytkowników wód i przedstawicieli lokalnych społeczności.

Ustawa wprowadza zasady zlewniowego zarządzania gospodarką wodną przez utworzenie dwóch regionów - dla dorzecza Odry i Wisły, oraz ustanowienie dla nich administracji - Rejonowych Zarządów Gospodarki Wodnej /RZGW/.

Wprowadzenie regionów zlewniowych jest zgodne z przepisami Unii Europejskiej, szczególnie z Ramową Dyrektywą Wodną. Uwzględnione zostały rozwiązania zawarte w dyrektywach:

96/61/EC dotyczące zintegrowanej ochrony przed zanieczyszczeniem

91/271/EEC w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych

91/676/EEC w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami azotanami ze źródeł rolniczych

Istotne są zapisy nakładające na aglomeracje powyżej 2000 mieszkańców, obowiązek posiadania systemów kanalizacyjnych zakończonych oczyszczalnią ścieków komunalnych, zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych. Obowiązek ten ma być zrealizowany do:

31 grudnia 2015r, w przypadku aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców 2000 do 15000.
31 grudnia 2010r, w przypadku aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców powyżej 15000

W sprawie zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł rolniczych, dyrektor Rejonowego Zarządu Gospodarki Wodnej określi, w drodze rozporządzenia, wody powierzchniowe i podziemne wrażliwe na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszary szczególnie narażone, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć, uwzględniając:

- zawartość związków azotu w wodach powierzchniowych i podziemnych, ze szczególnym uwzględnieniem wód pobieranych dla zaopatrzenia ludności w wodę pitną
- stopień eutrofizacji śródlądowych wód powierzchniowych, morskich wód wewnętrznych i przybrzeżnych, dla których czynnikiem eutrofizacji jest azot
- charakterystykę terenu, ze szczególnym uwzględnieniem: rodzaju działalności rolniczej, koncentracji produkcji zwierzęcej, rodzaju gleb i klimatu, struktury użytków rolnych.

Na mocy nowej ustawy zmianie ulegnie sposób prowadzenia wyników monitoringu wód. Dostosowany zostanie do wymogów określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej. Minister do spraw środowiska oraz minister do spraw gospodarki wodnej, określą w drodze rozporządzenia:

1. Klasyfikację dla obecnego stanu:

- wód powierzchniowych, biorąc w szczególności za podstawę elementy: biologiczne, hydrologiczne, hydrogeologiczne, morfologiczne, chemiczne i fizyczno-chemiczne
- wód podziemnych, biorąc za podstawę elementy ilościowe i chemiczne

2. Sposób prowadzenia monitoringu stanu wód powierzchniowych i podziemnych uwzględniający:

- kryteria wyznaczania punktów poboru próbek do badań,
- zakres i częstotliwość badań
- wybór elementów jakości,
- dodatkowe wymogi monitoringu dla obszarów chronionych,
- metodyki referencyjne badań oraz warunki zapewnienia jakości danych
- sposób oceny wyników badań,
- zakres badań,

3. Sposób interpretacji wyników i prezentacji stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Ustawa wprowadza rozporządzenia określające wymagania, jakim powinny odpowiadać wody:

- powierzchniowe wykorzystywane dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia
- śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych oraz morskie wewnętrzne i wody przybrzeżne będące siedliskiem życia skorupiaków
- w kąpieliskach

Zasady, którymi kierują się odpowiednie organy przy wydawaniu tych rozporządzeń, są zbieżne z zasadami jakimi kierowano się przy wprowadzaniu analogicznych dyrektyw Unii Europejskiej.

Głównym narzędziem realizowania polityki gospodarki wodnej w rejonie zlewniowym będą **"warunki korzystania z wód dorzecza"**

Warunki korzystania z wód regionu wodnego obejmują:

- a/ aktualny stan ilościowy i jakościowy zasobów wód powierzchniowych i podziemnych regionu wodnego oraz aktualny stan ekosystemów wodnych i od wody zależnych, wynikający z dotychczasowego użytkowania zasobów wodnych i gospodarki przestrzennej,
- b/ perspektywny stan ilościowy i jakościowy zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz perspektywny stan ekosystemów wodnych,
- c/ wymagania dotyczące jakości wody
- d/ ustalenie planów zagospodarowania przestrzennego
- e/ ustalenia zawarte w dokumentacji hydrogeologicznej szczególnie dotyczącej określenia zasobów wód podziemnych oraz wyznaczenia głównych zbiorników wód podziemnych
- f/ ustalenia zawarte w obowiązujących pozwoleniach wodnoprawnych, z uwzględnieniem podziału na zlewnie

Warunki korzystania z wód regionu wodnego mogą określać ograniczenia w korzystaniu z wód regionu lub jego części, w zakresie:

- pobierania wód powierzchniowych lub podziemnych
- wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi
- wprowadzania substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, do wód, ziemi lub urządzeń kanalizacyjnych
- lokalizowania nowych urządzeń wodnych

Ustawa o odpadach

Ustawa o odpadach określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasadą zapobiegania powstawania odpadów lub ograniczenia ich ilości oraz negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwienia odpadów.

Ustawa ta mówi, m.i. (art.5), że każdy podejmujący działania powodujące lub mogące powodować powstawanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić, tak aby:

- zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania
- zapewniać zgodny z zasadami ochrony środowiska odzysk, jeżeli nie udało się zapobiec ich powstaniu
- zapewniać zgodne z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwienie odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec, lub których nie udało się poddać odzyskowi

Ustawa o utrzymaniu czystości w gminach z dnia 13 września 1996r

Ustawa w zakresie gospodarki odpadami zobowiązuje organy gminy między innymi do:

- budowy, utrzymania i eksploatacji własnych i wspólnych z innymi gminami, składowisk, obiektów wykorzystania i unieszkodliwiania odpadów
- tworzenia warunków do selektywnej zbiórki, segregacji i składowania odpadów przydatnych do wykorzystania
- współdziałania z właściwymi organami administracji rządowej w organizowaniu gospodarki odpadami niebezpiecznymi, wydzielonymi z odpadów komunalnych

Polskie prawo ochrony środowiska musi być spójne z prawem Unii Europejskiej w tym zakresie. Przepisy Unii Europejskiej są systematycznie brane pod uwagę przy tworzeniu polskich aktów prawnych. Po roku 1989, polskie akty prawne uwzględniają prawo wspólnotowe. Nowa Konstytucja RP, uchwalona 2 kwietnia 1997r, stanowi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Ponadto obowiązujące prawo polskie uwzględnia zasadę zapobiegania zanieczyszczeniom i odpowiedzialności zanieczyszczającego za szkodę. Nowa ustawa o ochronie środowiska, podaje zasadę przezorności oraz zintegrowanego podejścia do ochrony środowiska. Zasadniczym instrumentem reglamentacji korzystania ze środowiska, zarówno w Polsce jak i w innych krajach unijnych, jest pozwolenie ekologiczne. Ustawa o ochronie środowiska wprowadza do polskiego systemu prawnego instytucję zintegrowanych zezwoleń ekologicznych, wzorowanych na dyrektywie IPPC (96/61/WE). Ważnym zagadnieniem jest dostosowanie polskiego monitoringu środowiska do monitoringu wymaganego we wspólnych aktach prawnych.

II.CHARAKTERYSTYKA GMINY DĄBROWA

1.Położenie geograficzne

Gmina Dąbrowa leży w centralnej części województwa opolskiego, w powiecie opolskim. Graniczy od północy z gminami Dobrzeń Wielki i Popielów, od wschodu z gminą Opole, od południa z gminami Tułowice i Komprachcice, od zachodu z gminami Lewin Brzeski i Niemodlin. Miejscowość Dąbrowa oddalona jest od granicy aglomeracji miasta Opola ca 10km na NW. Granice Gminy przebiegają ca 2,0km na W od Opola

Współrzędne geograficzne wyznaczające obszar Gminy Dąbrowa przedstawiają się następująco:

południki	17 ^o 41'00" - 17 ^o 54' 00"	długości geograficznej wschodniej
równoleżniki	50 ^o 38'00" - 50 ^o 46' 00"	szerokości geograficznej północnej

Mapa topograficzna w skali 1: 100 000	arkusz Niemodlin	pas 46	słup 25
Mapa topograficzna w skali 1: 100 000	arkusz Opole	pas 46	słup 26
Mapa topograficzna w skali 1: 100 000	arkusz Brzeg	pas 45	słup 25

Gmina Dąbrowa jest jedną z 71 gmin województwa opolskiego. Liczy 9285 mieszkańców, co stanowi 0,8 % ogólnej liczby mieszkańców województwa. Powierzchnia Gminy Dąbrowa wynosi 131, km², co stanowi 1,39% obszaru województwa opolskiego / 9412 km²/.

Gmina Dąbrowa obejmuje 15 sołectw. Posiada bardzo dobrze rozwinięty system drogowy, który zapewnia połączenie z Opolem -Wrocławiem i Katowicami, oraz ze wszystkimi miejscowościami Gminy. Na południe od miejscowości Dąbrowa, w okolicy wsi: Prądy i Siedliska przebiega autostrada A-4, relacji Zgorzelec - Medyka / Berlin-Kijów/. Dąbrowa leży na trasie magistrali kolejowej Wrocław- Opole-Katowice - Kraków, którą planuje się włączyć do Europejskiego Systemu Transportu Kolejowego.

2.Ukształtowanie powierzchni,hydrografia,hydrologia,budowa geologiczna,warunki hydrogeologiczne

Ukształtowanie powierzchni

Gmina Dąbrowa położona jest w obrębie makroregionu Niziny Śląskiej. Środkowa i południowa część Gminy leżą w mezoregionie Równiny Niemodlińskiej, a jej część północna i północno-wschodnia w mezoregionie Pradoliny Wrocławskiej, która tworzy rozbudowany system terasów:

- zalewowych ciągnących się wąskim pasem wzdłuż Odry, wyniesionych 1,5-2,5m nad średni poziom wody w rzece
- nadzalewowych tworzących rozległą dolinę z lokalnymi zagłębieniami starorzeczy, rozciągającymi się na szerokości od 1-3km, wyniesionych ca 4m nad średni poziom wody w rzece

Gmina Dąbrowa leży w obrębie dwóch jednostek morfologicznych: wysoczyzny / Równina Niemodlińska / i doliny / Pradolina Wrocławska/. Powierzchnia terenu opada z SW na N NE, w kierunku doliny rzeki Odry, gdzie wysokość npm wynosi ca 142,00-148,00 m npm. Rzędne wysokościowe w obrębie wysoczyzny wynoszą od ca 160,00m npm /Dąbrowa/ do 177,00m npm - w rejonie wsi Prądy. Równina Niemodlińska na terenie Gminy jest płaskodenna, znaczna jej część - podmokła i zabagniona. Elementem urozmaicającym są niewielkie wzniesienie, oraz krawędzie teras nadzalewowych. Największe urzeźbienie terenu widoczne jest w miejscowościach: Dąbrowa i Chróścina.

Hydrografia, hydrologia

Gmina Dąbrowa położona jest w dorzeczu rzeki Odry. Sieć hydrograficzna jest tutaj bardzo dobrze rozwinięta. Tworzą ją: bezpośrednio dopływy Odry-Prószkówka, Dożyna, odwadniające część terenu na NNE, oraz dopływy Nysy Kłodzkiej: Borkowicki.

Prószkówka wypływa w brzeżnej strefie Płaskowyżu Głubczyckiego, tworzy zlewnię elementarną II rzędu, której dolna część znajduje się w obrębie Pradoliny Wrocławskiej, wypełnionej tu piaskami rzecznyymi. Większą część zlewni odwadnia struga Wel, lewy dopływ Prószkowskiego Potoku, który uchodzi do Odry sztucznym korytem poniżej stopnia kanalizacyjnego Chróścice. Prószkowski Potok uchodzi do Odry, w km 168,4 jej biegu.

Dożyną, od dopływu ze Skarbiszowa do ujścia do Odry, tworzy zlewnię elementarną II rzędu. Stare ujście do Odry zostało zamknięte. Nowe sztuczne koryto poprowadzono równoległe do Odry, wykorzystując starorzecza. Dożyna uchodzi do Odry

Przez SW część Gminy, przepływają prawobrzeżne dopływy Nysy Kłodzkiej - Potok Borkowicki, biorący swój początek na gruntach wsi Skarbiszów, w rejonie przysiółka Zorgi oraz Potok Wytoka, mający swoje źródła w lasach wsi Prądy i Siedliska. Potok Wytoka wypływa w pobliżu stawów Nowego i Górnego, położonych poza granicami Gminy Dąbrowa - jest głównym ciekim zasilającym te stawy. Ciek ten został silnie zmieniony podczas budowy autostrady - w części północnej płynie szerokim ca 2,5m korytem, które okresowo jest całkowicie wypełnione wodą, lokalnie podtapiającą lasy.

Na terenie Gminy Dąbrowa nie ma większych zbiorników wód powierzchniowych, a niewielkie naturalne i sztuczne zbiorniki znajdują się na terenie wsi Żelazna (starorzecza Odry), Sławice, Mechnice i Dąbrowa (wyrębiska poeksploatacyjne), Karczów, Prądy i Ciepeliowice (stawy hodowlane).

Budowa geologiczna

Budowa geologiczna terenu została rozpoznana licznymi otworami badawczymi, hydrogeologicznymi, złożowymi, geologiczno-inżynierskimi. Głębokie otwory badawcze wykonano, m.i. na terenie miejscowości Grodziec / 2 km na S od wsi Prądy/ - otwór A4 do głębokości 568m, oraz we Wrzoscach - dla potrzeb stacji krajowego monitoringu wód podziemnych; 4 otwory studzienne do głębokości 660m.

Głębokie podłoże geologiczne buduje krystalinik bloku przedsudeckiego, zbudowany ze skał metamorficznych /krystalicznych/ proterozoiku, które występują poniżej 600,m.

Wyżej występują skały permu wykształcone jako piaskowce arkozowe, zlepieńce i piaskowce szarogłazowe, zalegające od 535-600m.

Serię skał osadowych reprezentuje trias, podzielony na trzy piętra: dolny, środkowy i górny. Miąższość skał triasu na terenie gminy Dąbrowa wynosi 365m.. Zalega od 170 - 535m.

Trias dolny /pstry piaskowiec/ - reprezentują piaskowce, iłolupki oraz / w górnej części/ - dolomity, margle, oraz wapienie i dolomity jamiste z gipsami i anhydrytami. Seria triasu dolnego zalega od 460 do 535m.

Trias środkowy / wapień muszlowy/ - zbudowany ze skał węglanowych, głównie wapienie, podrzędnie dolomity i margle. Wydzielono tu szereg ogniw /warstw/: warstwy gogolińskie / miąższość 50-100m/, górażdżańskie / miąższość 17-18m/, terebratulowe / miąższość ca 14m/, karchowickie / miąższość 15-19m/, diploporowe / miąższość 30-40m/, tarnowickie, wilkowickie / miąższość ca 35m /, boruszowickie.

Trias górny /kajper, retyk/ - osady spójne, dolomity mułowcowe, ilowce dolomityczne, mułowce, ilowce z gipsem, ily z wkładkami węgla brunatnych. Zalegają od 180 - 265m. Miąższość wynosi ca 85m.

Kreda- seria tych osadów zalega nad skałami triasu. Tworzy jednostkę geologiczną zwaną: NIECKĄ OPOLSKĄ również: DEPRESJA OPOLSKA, KREDA OPOLSKA. Stanowi basen sedymentacyjny o powierzchni ca 3000, km², zajmujący centralną część opolszczyzny, wypełniony osadami morskimi górnej kredy. Gmina Dąbrowa leży we wschodniej części przywołanego basenu g.k. Strop osadów kredy znajduje się na gł. ca 50 m, a miąższość tej serii wynosi 130m, reprezentowana jest przez: cenoman, turon i koniak.

Cenoman - w spagu zlepieńce i piaskowce gruboziarniste, w stropie piaski i piaskowce drobnoziarniste. Na W od Opola przechodzą w bardziej zwięzłe piaskowce margliste oraz margle pylaste i piaszczyste. Miąższość skał cenomanu wynosi 30-50m.

Turon - buduje seria osadów marglistych i wapienno - marglistych o miąższości od 85 do 120m.

Koniak - skały tego piętra występują na terenie Gminy Dąbrowa na W od linii miejscowości: Siedliska, -Dąbrowa-Poręby. Wykształcone są jako osady ilasto-margliste, ilowce z wkładkami wapieni marglistych i piaskowców. Miąższość tych skał nie przekracza 20m.

Trzeciorzęd - występuje na terenie całej Gminy pod osadami czwartorzędu, niekiedy odsłania się na powierzchni terenu. Na terenie Gminy reprezentowany jest przez serię osadów ilastych z cienkimi warstwami piasków drobnoziarnistych, o miąższości kilka do 40m.

Czwartorzęd - przykrywa prawie cały teren Gminy Dąbrowa. Miąższość tych utworów jest bardzo zmienna - od ponad 50m w dolinach kopalnych rzecznych, do kilku metrów w obrębie obszarów wychodni trzeciorzęd. Czwartorzęd reprezentowany jest przez osady piasczysto-żwirowe oraz gliny zwałowe związane z różnymi okresami epoki lodowcowej oraz współczesnej akumulacji rzecznej. Pełne profile zachowały się w dolinach kopalnych rzek.

Dolina kopalna rzeki Odry o nazwie: **Jaśkowice - Prądy - Przylesie** przebiega przez teren Gminy Dąbrowa. Struktura ta, występująca z NW na SE, wyerodowana została w ilasto-piaszczystych osadach trzeciorzęd /sarmatu/, a lokalnie w marglach kredy /koniak/. Od doliny odchodzą w kierunku N dwie odnogi (rynn erozyjne) rynn Naroku i rynn Poręby. Głębokość wcięcia doliny kopalnej dochodzi do 50m. Dolinę wypełniają osady piaszczysto-żwirowe, rozdzielone poziomem glin morenowych, o miąższości od kilku do kilkunastu metrów. Dolna seria piaszczysto-żwirowa, zalegająca bezpośrednio na ilach mioceńskich, posiada miąższość od 16 do 32m. Kompleks górny tworzą piaski i żwiry piaszczyste o miąższości od kilku do ca 20m.

Doliny rzek współczesnych: Odry i Prószkowskiego Potoku, wypełnione są seriami utworów piaszczysto-żwirowych, zbudowanych z osadów: zlodowacenia środkowopolskiego / tarasy wysokiego zasypania/ oraz zlodowacenia północnopolskiego i epoki lodowcowej / systemy tarasów niższych/.

Poza dolinami współczesnymi i kopalnymi, cała Równina Opolska, w tym obszar Dąbrowy, zbudowany jest z osadów zlodowacenia środkowopolskiego / stadiał maksymalny/, na który składają się twory moreny dennej złożonej z glin zwałowych, cienkiej pokrywy zaglinionych piaszczysto-żwirowych moren ablacyjnych, oraz twory wodnolodowcowe, powstałe w fazie cofania się lodowca i stadiału Warty.

Warunki hydrogeologiczne

Głównym źródłem wody podziemnej na terenie Gminy Dąbrowa są utwory czwartorzędowe. Podrzędne znaczenie mają wody piętra trzeciorzędowego. Poziomy wodonośne kredy i triasu - nie zostały tutaj ujęte.

Poziom wodonośny czwartorzędowy związany jest z utworami piaszczystymi i żwirowymi, pochodzenia rzeczno, wodnolodowcowego i lodowcowego. Miąższość osadów czwartorzędu jest tutaj bardzo zmienna; wynosi kilka metrów, w dolinie Odry rośnie do kilkunastu metrów, a w dolinie kopalnej Odry / Prądy / oraz jej odgałęzieniach-rynnach: Naroku i Poręby, wzrasta do 30,m, niekiedy do 50,0m. Miejscami, poza dolinami, miąższość czwartorzędu maleje i odsłaniają się utwory trzeciorzędu lub kredy / koniak /. Zwierciadło wody najczęściej ma charakter swobodny i stabilizuje się na głębokości ca 2,0m poniżej pt. Wody naporowe występują lokalnie, w związku z pojawieniem się płatów glin morenowych, nad piaskami. Spływ wód czwartorzędowych następuje głównie w kierunku dolin Prószkowskiego Potoku i Odry.

Czwartorzędowy poziom wodonośny jest zasobny jedynie w obrębie struktur kopalnych rzeki Odry / dolina kopalna Prądy - Przylesie z rynnami Naroku i Poręby /. Usytuowanych jest tam 10 z 15 ujęć wód podziemnych istniejących na terenie Gminy Dąbrowa. Wydajność pojedynczych studni wynosi od 20 do 100 m³/h, a miąższość czwartorzędu od 30 do 50m. Poziom wodonośny współczesnej doliny Odry ma znaczenie lokalne, podobnie jak warstwy wodonośne poza dolinami. Woda z poziomów wodonośnych czwartorzędu zawiera zawyżone ilości związków żelaza i manganu.

Użytkowym poziomem wodonośnym na terenie Gminy Dąbrowa są również utwory trzeciorzędowe. Warstwy wodonośne zalegają wśród kompleksów ilastych. Występują w formie nieciągłych płatów, które są połączone z poziomami wodonośnymi czwartorzędu. Miąższość warstw piaszczystych jak również ich litologia są zmienne - najczęściej wodonośnik zbudowany jest z piasków drobnziarnistych, ilastych i pylastych z wkładkami ilów. Słabe wykształcenie litologiczne powoduje niewielką wydajność, niskie współczynniki filtracji, oraz małą przewodność hydrauliczną.

Poziom wodonośny cenomanu /kreda/ występuje we wschodniej części Gminy Dąbrowa na głębokości od ca 150 do 180m. Stanowi źródło wody dla miasta Opola. Poziom wodonośny wapienia muszlowego /trias/, zalega na głębokości od 300 - 380m. Może stanowić perspektywiczne źródło wody dla potrzeb Gminy Dąbrowa.

Zgodnie z mapą wyznaczającą Główne Zbiorniki Wód Podziemnych, Gmina Dąbrowa leży w obrębie GZWP 335 Krapkowice-Strzelce Opolskie, szczelinowo - porowego, stanowiącego obszar wysokiej ochrony /OWO/ Zbiornik ten występuje tutaj na głębokości 300-380m.

Dolina kopalna **Prądy-Przylesie** jest takim zbiornikiem na obszarze gmin: Prószków oraz Komprachcice; jest to **GZWP 337 - Dolina Kopalna Lasy Niemodlińskie**. Poziom wodonośny **cenomanu** stanowi **GZWP 336 - Niecka Opolska**, w części najbardziej zasobnej miasta Opola. Zbiornik ten zaznacza się w obrębie wschodniej części Gminy Dąbrowa.

Na terenie Gminy Dąbrowa nie występują obszary najwyższej ochrony wód podziemnych z wyjątkiem niewielkiego obszaru na E, stanowiącego fragment Obszaru Najwyższej Ochrony wód podziemnych kredy -**Niecka Opolska**. Należy jednak chronić dolinę kopalną Odry z rynnami erozyjnymi /Narok, Poręba/, których struktura wodonośna stanowi główne źródło wody dla zaopatrzenia ludności / ujęcia wody: Dąbrowa, Poręby, Chróścina, Narok i Prądy/. Warstwy wodonośne występujące w ww dolinie kopalnej i rynnach, są słabo izolowane od powierzchni terenu. Powinno być tutaj zabronione lokalizowanie inwestycji szkodliwych dla środowiska wód podziemnych, takich jak: stacje paliw, duże fermy hodowlane, uciążliwe zakłady przemysłowe i rzemieślnicze. Należy dążyć do ustanowienia stref ochronnych dla użytkowanych ujęć wody. Strefa ochronna powinna być wyznaczona i ustanowiona dla całej struktury wodonośnej doliny kopalnej. Mapa warunków hydrogeologicznych Gminy Dąbrowa stanowi załącznik nr 2 do niniejszego projektu.

4. Demografia

Gmina Dąbrowa składa się z 15 miejscowości tworzących sołectwa, które zamieszkuje 9285 osób. Liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości jest przedstawiona w tabeli zamieszczonej niżej.

Tabela 1. **Liczba mieszkańców Gminy Dąbrowa, w poszczególnych sołectwach**

Lp	Miejscowość /sołectwo/	Liczba mieszkańców
1	Chróścina	1587
2	Ciepielowice	411
3	Dąbrowa + Sokolniki	1156
4	Karczów	642
5	Lipowa	178
6	Mechnice	1045
7	Narok	791
8	Nowa Jamka	203
9	Niewodniki	406
10	Prądy	348
11	Siedliska	94
12	Skarbiszów	400
13	Sławice	869
14	Wrzoski	504
15	Żelazna	651

Dane w tabeli 1, wg statystyki Gminy Dąbrowa - informacja z dnia 24 maja 2004r.

Tabela 2. **Charakterystyka ludności / dane 2000/2004/**

Wyszczególnienie	Powierzchnia km ²	Liczba ludności	Liczba osób przypadająca na 1 wieś	Mężczyźni	Kobiety	Gęstość zaludnienia na 1 km ²
POLSKA	312 677	38 644 211	340	18 772 964	19 871 247	123,59
WOJ. OPOLSKIE	9 412	1 088 400	525	534 200	554 200	115,64
GMINA DĄBROWA	131	9 285	619	4 634	4 651	70,8

Tabela 3. **Struktura wieku ludności Gminy Dąbrowa / wypis z danych Urzędu Gminy 2004r/**

Ludność ogółem	Wiek przedprodukcyjny do 18 lat	Wiek produkcyjny 18 - 60 lat	Wiek poprodukcyjny powyżej 60 lat
9285	2228	5571	1486
100%	23,4%	61,6%	15%

Tabela 4. **Przyrost naturalny ludności Gminy Dąbrowa w latach 1996 - 1997 / 1998-2003**

LATA	URODZENIA	ZGONY	PRZYROST NATUR.
1976-1997	3343	1916	1427
1998-2003	479	457	22

Liczba urodzeń w latach 1976-1997, średnio 152 osoby / rok, liczba zgonów w latach 1976-1997 średnio 87 os/rok. Od 1986 r. spada liczba urodzeń. Zgony utrzymują się na tym samym poziomie.

Od 1990 r. spada przyrost naturalny: 1986-1990=410 os.; 1991-1995r=78 osób; 1996-1997, przyrost ujemny: -7 os.

Rok 1998	liczba urodzeń - 91 osób	liczba zgonów - 93 osoby	przyrost naturalny ujemny: - 2 osoby
Rok 1999	liczba urodzeń - 98 osób	liczba zgonów - 81 osób	przyrost naturalny dodatni: +17 osób
Rok 2000	liczba urodzeń - 78 osób	liczba zgonów - 67 osób	przyrost naturalny dodatni: +11 osób
Rok 2001	liczba urodzeń - 85 osób	liczba zgonów - 78 osób	przyrost naturalny dodatni: + 7 osób
Rok 2002	liczba urodzeń - 66 osób	liczba zgonów - 72 osoby	przyrost naturalny ujemny: - 6 osób
Rok 2003	liczba urodzeń - 61 osób	liczba zgonów - 66 osób	przyrost naturalny ujemny: - 5 osób

Tabela 5. **Migracje do Niemiec w latach 1993 - 1997 / 1998 - 2003** /wg informacji Gminy Dąbrowa 2004r/

MIEJSCOWOŚĆ	1993-1997/ ILOŚĆ OS.	GMINA DĄBROWA	
		rok	ilość osób
Ogółem Gmina Dąbrowa	120		
Chróścina	31	1998	29
Dąbrowa	4		
Karczów / Mechnice	7 / 17	1999	44
Narok / Niewodniki	3 / 2	2000	42
Żelazna	11	2001	56
Wrzoski	16	2002	72
Prądy	5	2003	53
Sławice	24	RAZEM	296 osób

Poza migracją stałą, występuje zjawisko migracji czasowej, polegające na okresowych wyjazdach osób, głównie z wykształceniem zasadniczym zawodowym i średnim. Wpływa to pozytywnie na kształtowanie się sytuacji na rynku pracy - ogranicza bezrobocie.

Tabela 6. **Poziom wykształcenia ludności**

Dane wg Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań - Podstawowe Informacje ze spisów powszechnych Gmina wiejska Dąbrowa 2002 r

	1994		2002	
	WYŻSZE	ŚREDNIE	WYŻSZE	ŚREDNIE
GMINA DĄBROWA	4,6	18,5	6	21,46
WSIE				
WOJ. OP.	2,1	15,6	4,3	17,4

Osoby czynne zawodowo w rolnictwie /1900 /, wykształcenie wyższe posiada 35 osób, w tym rolnicze 24 osoby. Większość miejsc pracy w gminie znajduje się w przemyśle, edukacji i rolnictwie. W latach 1994-96 ilość miejsc pracy spadła o 7,2%. Wzrost liczby miejsc pracy nastąpił głównie w budownictwie, handlu i ochronie zdrowia. Liczba bezrobotnych spadła w latach 1995-1998 o 181 osób, tj o 45,7%.

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej /stan 2002r/ wg Narodowego Spisu Powszechnego

Wyszczególnienie	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczyn. aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia	
	razem	pracujący	bezrobotni						
	w liczbach bezwzględnych						%		
Ogółem	7710	3647	2906	741	3005	1058	54,8	43,7	20,3

Ogółem bezrobotnych: 741 os., w tym kobiety - 342 os i mężczyźni - 399 os.

Ocena stanu istniejącego i prognozowane procesy demograficzne Gminy Dąbrowa

- a/ Ludność Gminy Dąbrowa skupiona jest w 15 miejscowościach, stanowiących sołectwa.
- b/ Liczba osób przypadających na jedną wieś / 619/ jest prawie dwukrotnie większa niż w województwie opolskim / 525/ i kraju / 340/.
- c/ Gęstość zaludnienia na 1km²/70,8/ jest dużo niższa niż w województwie opolskim / 115,64/ i kraju / 123,59/ Zamieszkałe jest 53,4% obszaru Gminy.
- d/ Średni przyrost naturalny wynosi ca 0,27 promila, podobnie jak w województwie opolskim, / 0,2/, w kraju 0,3
- e/ Liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosi 8,7, przy średniej wojewódzkiej 8,6 i średniej krajowej 9,7.
- f/ Wysoki procent ludności utrzymuje się z działalności pozarolniczej - 71,9% /
- g/ Poziom wykształcenia wykazuje wyższe wskaźniki w stosunku do średnich dla miast i gmin województwa
- h/ Gmina Dąbrowa notuje ujemne saldo emigracji, większość wyjeżdżających stanowią emigrujący za granicę
- i/ Struktura wiekowa zmienia się w sposób niekorzystny. Zmniejsza się liczba osób w wieku 0-18 l. a wzrasta w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej).
- j/ Stosunkowo są niskie wskaźniki umieralności
- k/ Do negatywnych tendencji należy zaliczyć stale zmniejszający się przyrost naturalny (obserwuje się to w całym kraju) oraz ujemne saldo emigracji zagranicznych

Prognozowane procesy demograficzne

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Dąbrowa 2000-2004r stan ludności przedstawia się jak niżej:

Tabela 7. **Stan ludności Gminy Dąbrowa 2000 - 2004r**

MIEJSCOWOŚĆ	Liczba osób 2000 r	Liczba osób 2004r	Wskaźnik zmniejszenia %
Gmina Dąbrowa /ogólnie/	9532	9285	2,59
Chróścina	1631	1587	2,69
Narok	828	791	4,50
Prądy	369	348	5,69
Sławice	910	869	4,70
Żelazna	691	651	5,78
Karczów	653	642	1,50

Nieznaczna ilość osób zwiększyła się w miejscowościach: Skarbiszów, Ciepiewice. W pozostałych pozostała bez większych zmian.

Prognoza demograficzna do roku 2010 mówi o szansach rozwoju Gminy Dąbrowa. Nastąpi wzrost liczby ludności o 1,2%. Wzrost liczby ludności zaznaczy się tylko w niektórych miejscowościach. Nastąpi spadek liczby dzieci w wieku szkoły podstawowej, co stawia przed samorządem mieszkańców bardzo poważne problemy w zakresie właściwego wykorzystania szkół. Zwiększy się liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Zwiększy się liczba osób pracujących poza rolnictwem - zmieni się struktura zatrudnienia. Zmniejszy się ujemne saldo migracji zagranicznej.

5. Działalność gospodarcza, instytucje użyteczności publicznej

Na terenie Gminy Dąbrowa zarejestrowanych jest 552 podmiotów gospodarczych. Głównie są to małe zakłady przemysłowe i usługowe /mechanika pojazdowa, blacharstwo, elektromechanika, usługi ślusarskie, stolarskie, fryzjerskie, murarskie/, sklepy, sprzedaż samochodów, rolnictwo, roboty drogowe. Wszystkie miejscowości należące do Gminy są wyposażone w elementarne usługi i handel. Standard obsługi na poziomie 535 m² powierzchni użytkowej na 1000 mieszkańców - szacowany jest jako wysoki. Na terenie Gminy Dąbrowa w większości występują sklepy branży spożywczej i spożywczo - przemysłowe. Stanowią one ca 70% ogólnej liczby placówek handlowych. Cechą charakterystyczną sieci placówek handlowych jest duża jej gęstość przy dominacji małych sklepów, o średnim asortymencie oferty handlowej.

Zgodnie z informacjami Urzędu Gminy z 2004r. działalność gospodarcza prowadzona jest następująco:

Sklepy spożywcze i spożywczo-przemysłowe: Dąbrowa /5 sklepów/, Chróścina / 6 sklepów/, Wrzoski / 3sk./, Mechnice / 4 sklepy/, Karczów /1sk./, Sławice /1 sklep + 2 bary/, Żelazna / 2 sklepy/, Ciepłowice / 4 sklepy/, Narok / 1 sklep/ Skarbiszów / 1 sklep/, Niewodniki / 2 sklepy/, Siedliska /1 sklep/ Lipowa / 1 sklep/, Prądy / 1 sklep/.

Działalność gastronomiczna, bary, restauracje: Dąbrowa / restauracja "Dąbrowianka", Kawiarnia-pub/, Narok /"Bar Wiejski"/, Niewodniki / bar "Cichy Kąć"/, Pałac Niewodniki -hotel, gastronomia, Sławice - "Bar", Mechnice - bar, Karczów bar "Skala"

Mechanika pojazdowa, blacharstwo, lakiernictwo: 13 punktów / Dąbrowa, Wrzoski, Chróścina, Ciepłowice, Karczów, Mechnice, Narok, Wrzoski /.

Usługi stolarskie, murarskie, ogólnobudowlane : Chróścina, Karczów, Mechnice, Narok, Niewodniki, Prądy, Sławice, Wrzoski, Żelazna /usługi drogowe/, Dąbrowa

Gospodarstwa rolne, usługi rolnicze: PPH - Skarbiszów sp. z o.o. - gospodarstwo Skarbiszów 48 C RSP Wydrowice - gospodarstwo rolne z zasobów Własności Rolnej Skarbu Państwa Dąbrowa - Sokolniki Gospodarstwo Specjalistyczne Puszczewicz - Skarbiszów Spółdzielnia Usług Rolniczych w Dąbrowie, ul. Karczowska 9

Stacja Hodowli i Unasienniania Zwierząt , Karczów ul. Dąbrowska 1, Małopolskie Centrum Biotechniki, Sp. z o.o. w Krasnem, Stacja Inseminacyjno - Hodowlana

Dwa salony i serwisy samochodowe / Dąbrowa , Sławice/, dwa zakłady kamieniarskie / Wrzoski, Sławice/, stacja paliw /Wrzoski /, 2 stacje paliw w Dąbrowie.

Różnorodność i ilość usług, świadczonych przez istniejące zakłady rzemieślnicze, w pełni zaspakają potrzeby mieszkańców Gminy; jest dowodem wysokiej samodzielności w tworzeniu miejsc pracy i powiększania dochodów. Powyższe zestawienie nie zawiera usług piekarniczych, fryzjerskich, kosmetycznych, które również istnieją na terenie Gminy Dąbrowa. Spis większych zakładów na terenie Gminy Dąbrowa podany jest na zał. 8

Niżej podany zostanie wykaz spółek z o.o. oraz spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą.

Tabela 7a. Wykaz spółek z o.o. i S.C. prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Dąbrowa

lp	NAZWA SPÓŁKI	ADRES SPÓŁKI	MIEJSCE DZIAŁALNOŚCI	PRZEDMIOT DZIAŁALNOŚCI
1	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe "SKARBISZÓW" sp.z.o.o	Skarbiszów 48 C	Skarbiszów 48 C	Gospodarstwo Rolne
2	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe "SELTEX"	Dąbrowa, ul. Spółdzielcza 2	Dąbrowa, ul. Spółdzielcza 2	Handel opalem i mat. bud.
3	"PIASTPOL" sp.z o.o. Opole, ul. Rodziewiczówny 6	Opole, ul. Rodziewiczówny 6	Pałac Niewodniki	Hotel-Gastronomia
4	Roman Leśniak, Piotr Pędzik	Wrzoski, ul. Wrocławska	Wrzoski, Wrocławska	Stacja Paliw, Bar, Sklep
5	Spółdzielnia Usług Rolniczych w Dąbrowie, ul. Karczowska 9	Dąbrowa ul. Karczowska 9	Dąbrowa	Usługi, Handel
6	S.C. Kochanowski Andrzej i Knych Jerzy "TRAMAD-SERWIS"	Żelazna, ul. Boczna 14A	Żelazna	Roboty drogowe
7	Przedsięb. Handlowo-Transp.-Budowlane Adamski i syn S.C.	Wrzoski, ul. Ogrodowa 8	Dąbrowa, ul. Karczowska 7	Warsztat mechaniczny
8	Wytwórnia Kostki Brukowej	Dąbrowa , ul. Opolska 3	Dąbrowa	Prod. kostki br. i mat. bud.
9	Małopolskie Centrum Biotechniki Sp.zo.o.w Krasnem, Stacja Inseminacyjno-Hodowlana	Karczów ul. Dąbrowska 1	Karczów, ul. Dąbrowska 1	Stacja Hodowli i Unasienniania Zwierząt
10	Gospodarstwo Specjalistyczne Puszczewicz	W. Puszczewicz Skarbiszów	Skarbiszów	Rolnictwo
11	Gospodarstwo Rolne Zasobów Własności Rolnej Skarbu Państwa Dąbrowa-Sokolniki	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna WYDROWICE	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna WYDROWICE	Rolnictwo
12	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Naroku	Sp. Mieszk. w Naroku	S..M. w Naroku ul. Wiejska 1A/3	
13	Zarząd Wspólnot Mieszkaniowych w Karczowie	Zarząd Wsp. M. w Karczowie	Karczów, ul. Dąbrowska 7/3	
14	BIL EXPORT-IMPORT Spółka z o.o.	Żelazna, ul. Warszawska 5	Żelazna, ul. Warszawska 5	
15	BCH Bogdan Chwaliński Autoryzowany Dealer i Serwis Ford	Dąbrowa, ul. Korczaka 3	Dąbrowa, ul. Korczaka 3	Salon i Serwis samochodowy

Instytucje użyteczności publicznej

Tabela 8. **Wykaz placówek oświatowych obsługiwanych przez Gminny Zespół Ekonomiczno - Administracyjny Szkół i Przedszkoli w Dąbrowie**

/ DANE wg GZEA i P w DĄBROWIE 2004r/

a/szkoły

Miejscowość Nazwa	Adres	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Razem liczba uczniów
ZESPOŁY				
ZESPÓŁ SZKÓŁ W CHRÓŚCINIE	ul. Niemodlińska 8d <u>46-073Chrścina</u>			275
PubliczneGimnazjum w Chróście	ul.Niemodlińska 8d	6	102	
Publiczna Szkoła Podstawowa w Chróście	ul.Niemodlińska 35	10	173	
ZESPÓŁ SZKÓŁ W DĄBROWIE	ul.Szkolna 9 <u>49-120 Dąbrowa</u>			352
Publiczne Gimnazjum w Dąbrowie	ul.Szkolna 9	6	128	
Publiczna Szkoła Podstawowa W Dąbrowie	ul.Szkolna 9	11	224	
GIMNAZJA				
Publiczne Gimnazjum w Żelaznej	ul. Opolska 37 49-120 Dąbrowa	6	124	124
SZKOŁY				
Publiczna Szkoła Podstawowa w Naroku	ul.Szkolna 19 49-120 Dąbrowa	6	98	98
Publiczna Szkoła Podstawowa w Sławicach	ul.Opolska 34 49-120 Dąbrowa	6	101	101

b/ przedszkola

Tabela 10

Wykaz placówek przedszkolnych Gminy Dąbrowa /stan 2004r/

Miejscowość	Adres	Ilość oddziałów	Ilość dzieci
Publiczne Przedszkole w Chróscinie	ul.Kościelna 19 46-073 Chróscina	3	56
Publiczne Przedszkole w Dąbrowie	ul.Karczowska 7 49-120 Dąbrowa	2	* 69
Publiczne Przedszkole w Karczowie	ul.Dąbrowska 5 49-120 Dąbrowa	1	19
Publiczne Przedszkole w Naroku	ul.Odrzańska 2 49-120 Dąbrowa	2	27
Publiczne Przedszkole w Dąbrowie Oddział Zamiejscowy w Prądach	ul.Niemodlińska 54 49-120 Dąbrowa	1	* ujęty w pozycji 2 " Dąbrowa "
Publiczne Przedszkole w Sławicach	ul.Stawowa 2 49-120 Dąbrowa	2	32
Publiczne Przedszkole w Sławicach Oddział Zamiejscowy w Żelaznej	ul.Warszawska 1 49-120 Dąbrowa	1	23

c/ Placówki medyczne

Na podstawie danych Urzędu Gminy Dąbrowa z dnia 24 maja 2004r, wykaz placówek medycznych podaje się niżej:

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Ośrodek Zdrowia"	Dąbrowa ul.Ciepielowicka 13
Samodzielny Niepubliczny Ośrodek Zdrowia	Chróscina ulica Kolejowa 3
Indywidualna Praktyka Lekarska Wiesław Konik	Żelazna ulica Opolska 60
Gabinet stomatologiczny Agnieszka Gadula-Milejska	Dąbrowa ul.Ciepielowicka 13
Stacja Opieki i Gabinet Rehabilitacyjny "Caritas"	Dąbrowa Pl.Powstańców Śl.2
Placówka weterynaryjna-Przedsiębiorstwo Wielobranżowe "JANINA" J.K.Prażuch	Dąbrowa ulica Szkolna 5

Na terenie Gminy Dąbrowa nie ma szpitala, mieszkańcy korzystają z tego typu usług w Opolu. Gmina nie ma również zakładu pomocy społecznej - domu spokojnej starości. Zgodnie z prognozą demograficzną, liczba ludności w wieku powyżej 60 lat wzrośnie, i wynosić będzie w roku 2010 około 95 osób, wymagających stałej opieki społecznej. Rzeczywiste zapotrzebowanie na tego typu usługi zależeć będzie od istniejących wzorców kulturowych, a także powiązań z miastem Opole.

Apteki na terenie Gminy, znajdują się w Dąbrowie i Żelaznej. Obejmują swym zasięgiem wszystkich mieszkańców /9285/. Wskaźnik ilości ludzi na jedną aptekę w województwie opolskim wynosi 5792 osoby / 1 aptekę /, w Gminie Dąbrowa - 4642 osoby na 1 aptekę

d/ kultura, sport, rekreacja

Na terenie Gminy Dąbrowa nie istnieje wielofunkcyjny dom kultury. Działa 6 świetlic wiejskich, dających mieszkańcom niezbędne minimum w tym zakresie. Mieszkańcy Gminy mają łatwy dostęp do placówek kulturalnych na terenie Opola, z ich szeroką ofertą.

Czynnych jest cztery placówki biblioteczne. Liczba ludności na jedną bibliotekę wynosi 2321, jest mniejsza niż w województwie opolskim - 2931 os. Struktura przestrzenna wyposażenia w biblioteki jest dobra, zapewnia łatwy dostęp mieszkańców do placówek bibliotecznych.

Tabela 11.

Wskaźniki na terenie Gminy osiągają niższe wartości niż średnie dla województwa opolskiego /2004r/

Czytelnicy w og. liczbie MK	Gmina Dąbrowa	Woj. Opolskie
Czytelnicy / 1000 MK	9,5% / 88 os/	17,9% / 146 os./
Księgozbiór/1000 MK	2845 szt	4231 szt

Sport - usługi sportowe mogą być finansowane z budżetu Gminy, stanowić mogą również źródło dochodu jednostek gospodarczych. Na terenie Gminy istnieje 12 boisk sportowych, których nie mają wieś: Ciepiewice, Nowa Jamka i Siedliska. Boiska sportowe charakteryzują się niskim stopniem wyposażenia technicznego i urządzenia terenu. Usługi sportowe - specjalistyczne / nieliczne/ znajdują się na terenie miasta Opola - mogą z nich korzystać mieszkańcy Gminy Dąbrowa.

Na terenie Gminy istnieją duże zespoły parkowe o zabytkowym drzewostanie, które stanowią jednocześnie obiekty chronione /parki krajobrazowe, parki wiejskie i inne / , w większości nie są ogólnodostępne, bowiem nie stanowią własności Gminy. Wśród parków znajdujących się na terenie miejscowości: Dąbrowa, Karczów, Ciepiewice, Sławice, Skarbiszów, Niewodniki i Chróścina, dwa stanowią mienie Gminy /Chróścina i Sławice/ a dwa są własnością Agencji Nieruchomości Rolnej Skarbu Państwa / Skarbiszów i Karczów/. Łączna powierzchnia zieleni parkowej wynosi 35,2 ha, na jednego mieszkańca przypada 37,5 m². Gdyby dostępność parku była większa, standard obsługi pod względem zieleni byłby bardzo wysoki.

Mieszkania

Tabela 12. Średnie wskaźniki dla gmin województwa opolskiego/ Zasoby mieszkaniowe

DANE WG NARODOWEGO SPISU Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002

Śr. wsk. mieszk. 2002	Ilość os/m	Ilość os/izbę	m ² pow./os	śr. pow. użyt.
Wojew. opolskie	3,38	0,83	22,70	76,8 m ²
Gmina Dąbrowa	3,7	0,79	25,4	96,2 m ²
Zasoby mieszkaniowe w gminie Dąbrowa				
mieszkania zamieszkane w budynkach wybudowanych w latach : / %				
przed 1918 18%	1918-1944 32,8%	1945-1970 17,5%	1971-1978 11,6%	1979-1988 10,3%
				1989-2002 6,8%

Dominuje zabudowa prywatna, jednorodzinna i zagrodowa - stanowiąca około 75 % ogólnej liczby mieszkań. Na terenie miejscowości Siedliska powstanie Osiedle Mieszkaniowe. Grunty zostały podzielone na ponad 100 działek budowlanych, obecnie uzbrajanych przez sprzedawcę.

Wskazania lokalizacyjne wydane w roku 2002: dla wsi Dąbrowa - 6, po 4 dla wsi Siedliska i Sławice oraz po 3 dla wsi Mechnice i Wrzoski, 1 dla Skarbiszowa

Wskazania lokalizacyjne wydane w roku 2003: 9 dla wsi Dąbrowa, 8 dla wsi Wrzoski, po 7 dla wsi Karczów Mechnice, Sławice, 5 dla Ciepiewic, 2 dla Nowej Jamki, po 1 dla wsi Chróścina i Siedliska

6. Komunikacja

Opis komunikacji podano na podstawie informacji zawartych w opracowaniach: "Studium uwarunkowań i kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrowa" /1999r/, "Strategia rozwoju województwa opolskiego na lata 2000 - 2015"/2000r/ - patrz: spis materiałów. Wykorzystano również dane Urzędu Gminy Dąbrowa / 2004r/.

Na terenie Gminy Dąbrowa istnieją 3 systemy komunikacyjne: drogowy, kolejowy i wodny, z których drogowy jest najlepiej rozwinięty i najważniejszy.

Drogi

Sieć dróg na terenie Gminy Dąbrowa jest bardzo dobrze rozwinięta. Stanowią ją drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Przez południową część terenu Gminy przebiega autostrada A-4, która jest częścią III paneuropejskiego korytarza transportowego z Calais we Francji do Kijowa na Ukrainie / Przylesie - Prądy Nogawczyce, w województwie opolskim/.

Tabela 13. System dróg krajowych na terenie Gminy Dąbrowa

Lp	Nr drogi	Przebieg drogi	Uwagi
1	94	Wrocław-Brzeg-Opole-Strzelce Op.-Gliwice (Zgorzelec - Medyka) na terenie Gminy: Skarbiszów-Karczów-Wrzoski	przez teren Gminy , głównie ruch tranzytowy
2	46	Nysa - Pakosławice--Niemodlin-Karczów na terenie Gminy: Prądy-Dąbrowa	ruch tranzytowy przez Opole do Gliwic, oraz: Nysa-Opole

Tabela 14. System dróg wojewódzkich , powiatowych i gminnych /wg danych Urzędu Gminy 2004r/

Lp	Nr drogi	Nazwa drogi	Kilometraż drogi /od km do km/	Kilometraż odcinka w granicach Gminy Dąbrowa	Długość odcinka w granicach Gminy Dąbrowa	Standard Z.U.D. w granicach Gminy Dąbrowa
Wykaz dróg wojewódzkich						
/ w administracji Zarządu Dróg Wojewódzkich - Oddział Terenowy Grodków/						
1	435	Opole - Prądy / dr.46/	0+000 - 14+190	1+848 - 7+210 10+438-14+190	5,362 km 3,752 km	IV
2	459	Opole - Skorogoszcz	2+280 - 20+110	2+280 - 16+256	13,976 km	IV
3	465	powiązania komunikacyjne z Gminą Dobrzeń W. Żelazna - Dobrzeń Mały - Narok - Chróścice				
4	464	Narok - rz.Odra - Chróścice				
Wykaz dróg powiatowych						
/w administracji Zarządu Dróg Powiatowych w Opolu /						
GMINA DĄBROWA Obwód Drogowy Nr 1 w m. Dąbrowa						
1	1719	Ciepielowice - Przecza		0+000 - 7+460	7,46 km	VI
2	1720	Wawelno-Dąbrowa-Narok		0+746 - 11+298 + ul.Kamienna (0,253)Zamkowa /0,178/	10,983km	w standardach ZUD 3,641 V 7,342 VI
3	1756	Chróścina-Polska Nowa Wieś		0+000 - 0+726	0,726km	droga nie objęta standardem ZUD
4	1759	Dąbrowa - Chróścina		0+000 - 3+464	3,46 km	VI
5	1760	Wrzoski - Chróścina		0+000 - 2+061	2,06 km	VI
6	1761	DK 46 Karczów		0+000 - 1+978	1,98 km	VI
7	1769	DW 435 - Siedliska		0+000 - 1+533	1,53 km	VI
8	1830	Obwodnica Wrzosek / DK94 -DK 45 / DW 459 /		0+000 - 4+500	4,5 km	* III

* 4,5 km standard III, w tym 2 km MZD Opole

Razem drogi powiatowe w Gminie Dąbrowa: **32,70** km, w tym: **23,83**km w standardach ZUD VI, **0,73**km-nie objęte standardem ZUD, **8,14** standard powyżej V, w tym **4,5**km standard III

Drogi gminne mają łączną długość 70 km, w tym o nawierzchni utwardzonej - 32 km. Sieć dróg jest gęsta i daje możliwość dojazdu do wszystkich miejscowości w Gminie Dąbrowa.

Autostrada A4 - będzie trasą o znaczeniu strategicznym, częścią III paneuropejskiego korytarza transportowego z Calais we Francji do Kijowa na Ukrainie. Polska część przebiega od Jędrzychowic na granicy z Niemcami przez Wrocław, Opole, Katowice, Kraków, Rzeszów do Korczowej na granicy z Ukrainą. Łączna długość - ca 650 km. Opolski fragment autostrady obejmuje Przylesie - Prądy - Nogawczyce i ma długość 88,4 km. Na tym odcinku powstanie 6 węzłów łączących A4 z drogami krajowymi.

Autostrada A4 przebiega w obrębie południowej części Gminy Dąbrowa, przez grunty wsi: Prądy i Siedliska. Krzyżuje się w węźle "PRĄDY" z drogą krajową nr 404, relacji Nysa - Niemodlin - Karczów. Na odcinku przebiegającym przez teren Gminy Dąbrowa, autostrada posiada prawidłowe parametry techniczne, wg norm dla I klasy technicznej - 2 jezdnie dwupasmowe, o szerokości pasa ruchu 3,5m. Prognozuje się wzrost ruchu o 164% w stosunku do roku 1995. Planuje się zmianę parametrów technicznych na odcinku: Wrocław - węzeł Nogawczyce, do dwóch jezdni o 3 pasach ruchu.

Zaplecze motoryzacji - wielofunkcyjna stacja obsługi podróżnych i samochodów istnieje w obrębie wsi Wrzoski. Dwie stacje paliw /Chróścina, Dąbrowa/, powstały na terenie dawnych zakładów - nie prezentują odpowiedniego poziomu usługi. Działają kilkanaście zakładów obsługi pojazdów mechanicznych, są jednak usytuowane w odległości od głównych tras, w związku z czym są słabo dostępne.

Istnieje konieczność rozbudowy obsługi ruchu komunikacyjnego i dostosowania do aktualnych potrzeb.

Kolej

Sieć kolejowa w województwie opolskim ma długość 937km. Stanowi to 4% krajowych linii PKP. Główną linią kolejową na opolszczyźnie jest pasmo tranzytowe Gliwice - Strzelce Opolskie / Kędzierzyn Koźle - Opole - Brzeg/ Jelcz - Wrocław. Linia ta należy do międzynarodowych połączeń magistralnych umowy AGC i AGTC. Na trasie tej linii / dwutorowej, zelektryfikowanej/, leży Gmina Dąbrowa. Stacje kolejowe są na terenie Dąbrowy i Chrósciny. Linia kolejowa będzie włączona do układu europejskiego, w związku z czym modernizuje się sieć kolejową, celem przystosowania do prędkości 160 km/h. Modernizacja stacji kolejowej wraz z infrastrukturą, zostanie ukończona w roku bieżącym.

Komunikacja wodna

Rzeka Odra, stanowiąca północną granicę Gminy Dąbrowa, jest drogą wodną śródlądową, II klasy międzynarodowej; może być wykorzystywana przez barki o wyporności do 600t. Przewidywana jest modernizacja szlaku wodnego, polegająca na korektach przebiegu koryta rzeki. Na wysokości wsi Chróścice - Narok znajduje się stopień wodny / jaz/, który planuje się modernizować oraz rozbudować. Inwestycja ta zaliczana jest do mogących pogorszyć stan środowiska naturalnego wg Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 lipca 1998r. Realizacja jej na terenie Gminy Dąbrowa musi uwzględniać wysoką wartość środowiska przyrodniczego tego rejonu, a szczególnie zagrożenia dla istniejącego w bezpośrednim sąsiedztwie projektowanego rezerwatu "Szakłak", terenu BIOCENTRUM 17 sieci ECONET-PL oraz ostoi ptactwa błotnego o znaczeniu międzynarodowym.

7. Struktura władania, rolnictwo

Zawarte niżej dane, zostały zestawione, na podstawie informacji Gminy Dąbrowa / 31 .X. 2003r/ oraz opracowania: "Studium uwarunkowań i kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrowa" /1999/ patrz: spis materiałów

Powierzchnia Gminy Dąbrowa 13 084 ha.

Użytki rolne - 67,77 % obszaru, w tym : grunty orne - 83,6 % , łąki i pastwiska - 15,8%. Największe skupiska użytków zielonych: w dolinach rzeki Odry i Prószkowskiego Potoku, na gruntach wsi Siedliska / 23,6%/ , Prądy / 23,6%/ , Mechnice / 21,5%/ , Wrzoski / 19,7%/ , Chróstcina / 19,1%/

Nieuzytki zajmują stosunkowo dużą powierzchnię - 77ha.

Lasy i grunty leśne stanowią 23,1% obszaru. Kompleksy leśne występują w rozproszeniu, głównie w obrębie terenu położonego na SW i NW, na gruntach wsi: Narok / 499,3ha/, Nowa Jamka / 615 ha/, Lipowa / 320,9ha/, Skarbiszów / 244,3ha/, Prądy / 825,4ha/. Najmniejsze zalesienie na terenach sołectw: Mechnice / 1,9ha/, Wrzoski / 3,1ha/, Żelazna / 3,6ha/, Chróstcina / 9,5ha/.

Tereny zabudowane /osiedlowe i komunikacyjne/ w obrębie Gminy Dąbrowa stanowią 6,15% obszaru, w tym: tereny osiedlowe - 3%. Wskaźnik ten świadczy o niewielkim stopniu urbanizacji. Najwięcej zabudowanego terenu znajduje się na gruntach miejscowości: Dąbrowa / 75,3ha/, Chróstcina / 57,8ha/, Karczów / 32,2ha/ Narok-31,2ha, Mechnice- 26,4ha. Przyrost terenów osiedleńczych jest niewielki i w skali Gminy wynosi ca 1,7ha

Głównym użytkownikiem gruntów są rolnicy indywidualni, w których władaniu jest 4732,926 ha użytków rolnych, a także Agencja Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa / 3389,0ha gruntów Gminy/. Struktura władania wskazana jest w tabeli poniżej.

Tabela 15. Struktura władania gruntami Gminy Dąbrowa / 1998-2003/

Lp	Własność /władanie/	Powierzchnia / ha /
1	Lasy Państwowe	3003,00
2	Inne państwowe i społeczne gospod.	6,00
3	Grunty przekazane w użytkowanie wieczyste	54,00
4	Grunty przekazane pod zabudowę	30,23
5	Inne państwowe i spółdzielcze grunty nie będące gruntami rolnymi	160,00
6	Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne	677,00
7	Indywidualne gospodarstwa	4732,92
8	Inne grunty indywidualne	394,00
9	Wspólnoty gruntowe	16,00
10	Agencja Nieruchomości Rolnych S.P.	3389,00
11	Pozostałe grunty Skarbu Państwa	43,00
12	Państwowe rowy i wody	107,00
13	Drogi publiczne i inne	370,00
14	Inne tereny komunikacyjne	28,00
15	Powierzchnia wyrównawcza	73,85
	RAZEM	13084,00

Tabela 16. Stan gruntów mienia komunalnego Gminy Dąbrowa na dzień 31.X.2003r

Lp	Miejscowość	Powierzchnia gruntów / ha /
1	Chróścina	19,3476
2	Ciepielowice	16,6247
3	Dąbrowa	46,3531
4	Karczów	26,2330
5	Lipowa	13,2000
6	Mechnice	16,6206
7	Narok	23,7355
8	Niewodniki	25,8230
9	Nowa Jamka	20,2277
10	Prądy	16,6737
11	Siedliska	6,1797
12	Skarbiszów	13,2996
13	Sławice	21,1890
14	Wrzoski	13,1070
15	Żelazna	23,2695
	RAZEM	301,8837

Od 31.października 2002r - 31października 2003r, sprzedano nieruchomości w Ciepielowicach, Dąbrowie Karczowie i Niewodnikach o ogólnej powierzchni: 1,2218 ha, w tym: 0,926 na cele rolne / Chróścina, Karczów Niewodniki/.

Rolnictwo

Dominującą pozycję w rolnictwie Gminy Dąbrowa zajmuje sektor prywatny. Gospodaruje 487 rolników indywidualnych. Średnia wielkość gospodarstwa wynosi 9,6ha, przy średniej w województwie opolskim -7,8ha Istnieje skłonność do powiększania powierzchni gospodarstw. Dodatkową możliwość zwiększenia areалу daje ewentualna sprzedaż gruntów Agencji Nieruchomości Rolnych / 3389,ha/, co pozwoli na powiększenie powierzchni do 16,60 ha.

Uprawia się głównie zboża, które zajmują 74,8% zasiewów, w tym: pszenica /28,5%/, następnie: żyto, mieszanki zbożowe, jęczmień i owies. Ziemniaki uprawia się tylko na 9,2% areálu. Warzywa uprawiane są na 1,4% powierzchni indywidualnych gospodarstw rolnych. Produkcja warzyw została zaniedbana i nie stanowi źródła dochodów mieszkańców. Mała jest produkcja sadownicza.

Rolnicy indywidualni są głównymi hodowcami trzody chlewnej i bydła. Obsada zwierząt hodowlanych jest znacznie niższa od średniej wojewódzkiej. Możliwości produkcyjne w hodowli zwierząt gospodarskich nie zostały wykorzystane. Wiele obiektów jest obecnie nieużytkowanych. Obory i chlewnie wykorzystane są w 91% w gospodarstwach indywidualnych, a w innych - 74,9%. Pozostałe obiekty: kurniki, stodoły, budynki wielofunkcyjne wykorzystane są w 95%, co daje wysoką średnią w porównaniu z terenem województwa.

Struktura użytkowania gruntów w Gminie Dąbrowa:

/ Informacje Urzędu Gminy 2004r/

Powierzchnia ogółem-13 064 ha

Użytki rolne - 8 210 ha,

w tym:

grunty orne - 7125 ha; sady - 36ha; pastwiska - 236 ha; łąki - 813ha;

Lasy - 2950 ha

Powierzchnia zdegradowana i zdewastowana w Gminie Dąbrowa:

Ogółem-18,69 ha, w tym: powierzchnia zdegradowana - 2,24ha; powierzchnia zdewastowana - 16,45 ha
Sprawca - osoby prywatne.

Degradacja gruntów - szczególnie w obszarze łąk świeżych i podmokłych przez silne nawożenie i intensywne użytkowanie.

Łąki podmokłe / niewielkie enklawy/ : w dolinie Prószkówki i dopływów, nad Odrą w międzywalu, w lokalnych obniżeniach terenu.

Metale ciężkie - koncentrują się w obrębie terenu leżącego wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, drogowych i kolejowych. Istnieje potrzeba reorganizacji sposobu użytkowania gruntów w kierunku działalności gospodarczej i obsługi ruchu turystycznego.

Poziom zakwaszenia gleby - istnieje potrzeba przeprowadzenia waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej pod względem przebadania odczynu gleb, przeznaczonych do produkcji rolniczej. Niski odczyn wpływa na zwiększenie przyswajalności metali ciężkich w glebie.

Tabela 16a. Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej Gminy Dąbrowa

/Dane: Studium Uwarunkowań i Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dąbrowa/

Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej kształtuje się na poziomie średnio dobrym, poniżej poziomu dobrego, co świadczy o ograniczonych możliwościach uprawy roślin i rozwoju gospodarki rolnej. Niżej zostanie przedstawiona jakość rolniczej przestrzeni w odniesieniu do warunków przyrodniczych /rzeźba terenu, warunki: wodne, agroklimatyczne, bonitacja i przydatność rolnicza gleb / poszczególne wsi.

WARUNKI PRZYRODNICZE	MIEJSCOWOŚĆ GRUNTY WSI/	PUNKTACJA
Najlepsze	Sławice	87,4
	Żelazna	84,2
	Chrścina	82,5
	Skarbiszów	79,0
	Niewodniki	77,7
	Ciepielowice	75,1
	Wrzoski	74,7
	Dąbrowa	72,4
	Karczów	70,3
Średnio dobre	Narok	68,7
	Prądy	66,3
	Mechnice	63,1
	Nowa Jamka	62,7
Średnio słabe	Lipowa	
	Siedliska	
Ochrona gruntów	W skali Gminy Dąbrowa za chronione dla potrzeb rolnictwa należy uznać grunty wymienione w przedziale "Najlepsze". Region intensywnego rozwoju rolnictwa to obszar wsi położonych w obrębie północnej i środkowej części Gminy Dąbrowa.	

Urządzenia melioracyjne na terenie Gminy Dąbrowa /Źródło: Gminna Spółka Wodna w Dąbrowie-Sprawozdanie RRW-10 za 2004r/

Powierzchnia zmeliorowanych gruntów objęta działalnością Gminnej Spółki Wodnej w Dąbrowie - 2716 ha
Szczegółowe rowy i ciek: 170,10km, w tym objętych utrzymaniem 14,6km
Rurociągi z wyjątkiem deszczownianych 0,130 km
Powierzchnia zdrenowanych użytków rolnych 2004 ha
Łączna wartość wykonanych prac 49,3 tys. zł.
z tego w ramach spółek wodnych: z dotacji Państwa 2,2 tys. zł
ze składek członkowskich 26,4 tys. zł
w formie świadczeń rzeczowych 20,7 tys. zł

8. Struktura zatrudnienia

Gmina Dąbrowa charakteryzuje się wysokim udziałem ludności pracującej poza rolnictwem /71,9%/, głównie w przemyśle, edukacji, ochronie zdrowia, handlu i naprawach, transporcie, administracji publicznej, budownictwie. Analiza pracujących w Gminie Dąbrowa wskazuje, że większość miejsc pracy znajduje się w przemyśle, rolnictwie i edukacji.

Stopa bezrobocia w Gminie Dąbrowa (7,3%) jest niższa niż średnia w województwie opolskim. Obserwuje się spadek liczby bezrobotnych i tworzenie nowych miejsc pracy, w związku z rozwojem obsługi ruchu komunikacyjnego.

III. STAN ŚRODOWISKA

1. Powietrze atmosferyczne

Powietrze jest komponentem środowiska, bez którego życie na naszej planecie byłoby niemożliwe. Przebiegają w nim różne procesy chemiczne, dlatego jego skład ma wpływ na całe życie organiczne. Zgodnie z definicją przedstawioną w Ustawie "Prawo Ochrony Środowiska" artykuł 85 - ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności:

1/ utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach

2/ zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane

Konieczność ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami jest w obecnej erze uprzemysłowienia, najpilniejsza

Istnieją dwie grupy zanieczyszczeń powietrza: substancjami pyłowymi i substancjami gazowymi. Podstawową masę zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla, powstający w trakcie spalania paliw. Nie jest gazem toksycznym, jednak wzrost jego zawartości w powietrzu odpowiada ok. 55% efektu cieplarnianego.

Dwutlenek siarki - emitowany w wyniku spalania paliw zawierających siarkę-węgla kamiennego i brunatnego. SO_2 ulega w powietrzu dalszemu utlenieniu do SO_3 , który reagując z wodą daje kwas siarkowy, bezpośrednią przyczynę kwaśnych deszczów. Zmniejszenie emisji SO_2 uzyskuje się przez zmniejszenie zużycia paliw, nowe techniki spalania, odsiarczanie paliw lub odsiarczanie spalin.

Tlenki azotu - są substancjami powstającymi w procesach spalania w wysokich temperaturach, tj. w procesach energetycznego spalania paliw, procesie koksowania węgla, silnikach spalinowych pojazdów mechanicznych. Tlenki azotu mają również udział w tworzeniu kwaśnych deszczy /po utlenieniu w obecności pary wodnej/. Są one jednym z głównych zanieczyszczeń motoryzacyjnych - przy słonecznej pogodzie i dużym stężeniu tlenków azotu dochodzi do złożonych przemian chemicznych, w wyniku których powstaje zjawisko smogu.

Tlenek węgla - powstaje w wyniku procesu niepełnego spalania węgla, głównie w niskosprawnych kotłach i paleniskach, również w spalinach samochodowych. Jest gazem toksycznym, w przyrodzie nie odgrywa większej roli, gdyż szybko utlenia się do dwutlenku węgla.

Pyły - stałe zanieczyszczenie powietrza stanowiące resztki niedokładnie spalonego paliwa, najdrobniejsze ziarna popiołu. Pyły emitowane są przez zakłady metalurgiczne, motoryzację, inne instalacje przemysłowe. Znajdują się w spalinach silników, powstają przy ścieraniu się opon samochodowych. Pyły stanowią istotne zagrożenie dla środowiska - zawierają metale ciężkie: ołów, kobalt, miedź, rtęć, cynk, cynę i chrom.

Węglowodory-wytwarzane w trakcie przetwarzania ropy naftowej, spalania węgla. Silnie trujące i rakotwórcze są wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA) - najsilniejsze mające więcej niż trzy pierścienie w cząsteczce. Najbardziej znany z nich jest benzo(a)piren, którego emisja związana jest z procesem spalania węgla zwłaszcza w niskosprawnych paleniskach indywidualnych. Stwierdza się dużą sezonową zmienność emisji benzo(a)pirenu.

Metan-emitowany na powierzchni ziemi jest jednym z głównych składników biogazu. Jest gazem łatwopalnym, przy zawartości 5-15% obj. w powietrzu, tworzy mieszaninę wybuchową. Powyżej górnej granicy mieszanina metanu z powietrzem pali się, jeżeli zostanie zapalona, lecz bez niebezpieczeństwa eksplozji. Rozpuszczalność metanu w wodzie wynosi 60 mg/l. Metan jest nietoksyczny, może jednak wypierać tlen z otoczenia gleby stwarzając ryzyko zaduszenia. Wytwarzany jest m.i. w procesie przemian substancji organicznych w wysypiskach śmieci. Gaz wysypiskowy zawiera ca 40-60% obj. metanu i 60-40% obj. dwutlenku węgla. Emisja metanu odpowiada za 20% efektu cieplarnianego.

Wielkości dopuszczalnych stężeń niektórych substancji zanieczyszczających powietrze, określone są w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6.VI. 2002r (Dz.U.Nr 87, poz.796). Rozporządzenie to określa dopuszczalne poziomy stężenie substancji w powietrzu dla 2 kryteriów: ochrony zdrowia ludzi i ochrony roślin. Dla ochrony zdrowia są to następujące substancje: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, ołów, ozon, pył zawieszony, PM10 i tlenek węgla. Dla ochrony roślin: tlenki azotu, dwutlenek siarki i ozon

Gmina Dąbrowa leży w centralnej części województwa opolskiego. Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów zlokalizowanych na terenie Opola i okolicy, ma bezpośredni wpływ na stan powietrza. Rozkład przestrzenny zanieczyszczeń zależy w 70% od czynników meteorologicznych, w których skład wchodzi: prędkość i kierunek wiatru, wartość ciśnienia atmosferycznego i temperatury oraz ilość opadów. Największe znaczenie ma prędkość i kierunek wiatru, które decydują o tempie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń i trasę ich transportu. Sytuacje wyżowe (wysokie ciśnienie, spadek temperatury i prędkości wiatru) powodują wzrost stężenia dwutlenku siarki i pyłu w powietrzu, natomiast mniejsze stężenie występuje przy wzroście temperatury i prędkości wiatru oraz przy obfitych opadach. Ostatnie lata przyniosły zróżnicowane warunki meteorologiczne z przewagą niekorzystnych, powodujących wzrost lokalnych stężeń zanieczyszczeń - zjawisko to szczególnie zaznacza się w południowej Polsce.

Wielkość emisji zanieczyszczeń na terenie Gminy można szacować na podstawie pomiarów wykonywanych dla miasta Opola, istniejącego: transportu, ruchu drogowego, lokalnych zakładów produkcyjnych - szacunki te mogą być obarczone błędami statystycznymi. Istniejące lub planowane stacje bazowe telefonii komórkowej nie emitują zanieczyszczeń do powietrza, stanowią jednak źródło promieniowania elektromagnetycznego do środowiska i powinny być usytuowane tak, aby obszary o dużej gęstości mocy pól elektromagnetycznych koncentrowały się na dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza dla Gminy Dąbrowa są w szczególności:

- energetyczne spalanie paliw
- niska emisja
- komunikacja
- emisja nieorganizowana
- emisja transgraniczna

Na terenie Gminy Dąbrowa nie ma przemysłu, który można zakwalifikować jako szczególnie uciążliwy ze względu na ochronę powietrza atmosferycznego.

Emisja niska

Głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza na terenie Gminy Dąbrowa jest emisja substancji toksycznych z procesów spalania paliw dla potrzeb grzewczych. Nośnikiem energii cieplnej jest tutaj paliwo stałe: węgiel (najczęściej niskiej jakości) i koks. Gaz ziemny, olej opałowy, gaz płynny, biomasa (słoma, drewno) - należąca do grupy nośników energii odnawialnej, przyjmowane jako proekologiczne, wykorzystywane są sporadycznie.

Emisja niska należy więc do głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Dąbrowa. Decydujący wpływ na poziom związków siarki w atmosferze ma spalanie paliw, głównie węgla, stąd największe zanieczyszczenia powodują paleniska i kotłownie domowe. Wielkość emisji dwutlenku siarki ze spalania paliw stałych (węgla, koksu) wynosi przeciętnie 10 do 30 g / kg paliwa. Dwutlenek azotu jest emitowany z wielu źródeł, głównie jednak z przytoczonych wyżej. Pyły pochodzą najczęściej z procesów spalania oraz transportu drogowego, które również emitują tlenek węgla. Większość zabudowań w Gminie również budynków użyteczności publicznej oraz zakładowych, posiada osobne lokalne kotłownie, gdzie jako opał wykorzystuje się węgiel lub koks. Emisja niska jest zdecydowanie niższa w lecie, ponieważ nie ogrzewa się mieszkań, a posiłki przygotowuje się wykorzystując gaz z butli lub podgrzewacze elektryczne.

Ograniczenie emisji niskiej zanieczyszczeń mogą przynieść następujące działania:

- zastosowanie kotłów nowej generacji, o wysokiej sprawności i kontrolowanym procesie spalania odpowiadającym współczesnym standardom techniki grzewczej
- likwidację starych kotłów o niskiej sprawności i wysokiej emisji spalin przy jednoczesnym zastosowaniu kotłów posiadających certyfikaty ekologiczne

Emisja komunikacyjna

Komunikacja stanowi bardzo istotne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego i zdrowia człowieka, w związku z emisją gazów: tlenków węgla, dwutlenków węgla, tlenków azotu, pyłów zawierających: związki ołowiu, kadmu, niklu i miedzi oraz substancji toksycznych: wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, benzo (α) piren i lotnych związki organiczne (benzen). Charakterystycznym gazem dla spalin samochodowych jest tlenek azotu. Emisja dwutlenku siarki z samochodów stanowi ca 3% globalnej ilości dwutlenku siarki. Sieć drogowa jest na terenie Gminy Dąbrowa bardzo dobrze rozwinięta, jednak niektóre nie spełniają parametrów technicznych i użytkowych właściwych drogom publicznym. Zgodnie z zapisem w opracowaniu: "Studium uwarunkowań i kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Dąbrowa", planowana jest modernizacja dróg krajowych: nr 4, relacji Wrocław - Opole - Gliwice, nr 404 / Nysa-Niemodlin-Karczów / oraz budowa obejść terenów zabudowanych wsi. Poprawa jakości dróg przez dostosowanie do odpowiednich parametrów technicznych, przyczyni się do ograniczenia emisji komunikacyjnej.

Emisja niezorganizowana

Emisja niezorganizowana wiąże się z występowaniem: nieuporządkowanej gospodarki odpadami (nielegalne wysypiska), dużych gospodarstw rolnych, hodowli zwierząt, będących źródłami odoru. Przewidywany jest rozwój rolnictwa na terenie Gminy Dąbrowa. Zgodnie z Rozporządzeniem rady Ministrów z dnia 24.IX. 2002r obiektem mogącym znacząco oddziaływać na środowisko jest hodowla zwierząt w liczbie nie mniejszej niż 240 dużych jednostek przeliczeniowych (DJP); w takim przypadku konieczne jest sporządzenie raportów oddziaływania na środowisko. Gospodarka odpadami jest uregulowana, jednak należy kontrolować sposób wykorzystania nieczynnych studni gospodarskich, oraz nieczynne wyrobiska, które mogą być miejscem składowania nieczystości.

Podsumowanie

Emisja niska na terenie Gminy Dąbrowa jest na poziomie średnim, przy pewnych warunkach atmosferycznych / pora roku, prędkość wiatru, temperatura / może zwiększyć się do wysokiej, w związku z ilością lokalnych kotłowni i palenisk. Istnieje możliwość zmniejszenia tego rodzaju emisji przez następujące działania:

- wymiana pieców opalanych węglem na wysokosprawne piece opalane miałem, gazem, olejem opałowym, bądź asortymentem węgla kamiennego /**groszkiem**/, wg programu ograniczania niskiej emisji przez spalanie w odpowiednich piecach
- termorenowację budynków, termomodernizację budynków
- budowę lokalnych kotłowni opalanych biomasa, olejem opałowym lub gazem dla osiedli mieszkaniowych przy jednoczesnej likwidacji palenisk indywidualnych

Wymienione wyżej działania, dają szansę rozwoju dla terenów rolniczych Gminy Dąbrowa, na których istnieje możliwość uprawy roślin energetycznych jako rodzaju biomasy. Modernizacja czy też wymiana pieców węglowych na gazowe, olejowe, czy też opalane **groszkiem**, pozwalają na częściową refundację zakupu przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, która może wynosić do 75% kosztów. Na podstawie dokumentu: "Zasady udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek na lata 2003-2004" w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska został przyjęty regulamin przyznawania dotacji na inwestycje z zakresu ochrony atmosfery, realizowany przez gminy w ramach programów ochrony środowiska. Treść tych załączników i szersze informacje można znaleźć na stronie internetowej WFOŚ. Osoby fizyczne (również prowadzące działalność gospodarczą) mogą korzystać z linii kredytowej (ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery) w Banku Ochrony Środowiska

Zgodnie z ogólnymi założeniami Programu Ochrony Środowiska, do zadania rad gminnych w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego należą:

- opracowanie programu ograniczenia niskiej emisji w regionie
- inwentaryzacja potencjału pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych
- zwiększenie kontroli podmiotów gospodarczych emitujących zanieczyszczenia do powietrza
- stymulowanie zakładów do samokontroli przez wprowadzenie systemów zarządzania środowiskiem

Wszystkie wymienione wyżej działania są istotne. Opracowanie i realizowanie programu niskiej emisji, jest ważne, zważywszy możliwość refundacji kosztów. Ważne dla polityki Gminy jest promowanie paliw czystych ekologicznie (gaz, olej opałowy) lub biopaliw (słoma, odpady drewniane) oraz stworzenie mechanizmów dla stosowania wysokosprawnych, niskoemisyjnych, kotłów na paliwo stałe. Na polskim rynku oferowanych jest szereg rozwiązań, na przykład:

- kotły komorowe węglowe z ceramiczną komorą dopalania spalin
- kotły retortowe wyposażone w ślimakowy podajnik paliwa

do wykorzystania przez indywidualnych odbiorców / budynki jednorodzinne oraz użyteczności publicznej, itp./

- kotły rusztowe z ciągłym podawaniem paliwa i ze spalaniem w górnej warstwie, wyposażone w armaturę sterowniczą i kontrolno-pomiarową

Układy mokrego odżużlenia i systemy odpylania spalin mogą być zastosowane w większych kotłowniach.

Kotły wymienione na stronie 26 mają sprawność rzędu 80% (dotychczas stosowane : 50-65%), spełniają wymagane normy emisyjne, pod warunkiem stosowania odpowiednich asortymentów węgla.

Celem określenia możliwości obniżenia zanieczyszczenia powietrza przez modernizację kotłowni, zestawiono wskaźniki emisji zanieczyszczeń w kotłowni tradycyjnej i niskoemisyjnej w tabeli umieszczonej poniżej.

Tabela 17. Wskaźniki emisji zanieczyszczeń

Parametr	Kocioł węglowy tradycyjny	Kocioł węgl. niskoemis.	Kocioł gazowy
Sprawność cieplna (%)	55 - 65	80-82,9	90-92
Zawartość zanieczyszczeń			
SO ₂ (g/GJ)	300	300	-
NO (g/GJ)	200-250	100	70
CO (g/GJ)	2800 - 3500	500	110
Pył (g/GJ)	300-100	400	-
CO ₂ (g/GJ)	160000	120000	61 600
B(α)P (g/GJ)	900	10	-

2. Hałas

Wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego, jakim jest powietrze, oddziałujące na organizm ludzki nazywamy hałasem, który uważany jest za czynnik zanieczyszczający środowisko.

Ustawa z dnia 27 kwietnia - Prawo ochrony środowiska (Dz.U.nr 62, poz.627, z późniejszymi zmianami) mówi o definicji podstawowego pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem, jak:

- emisja, przez którą rozumie się wprowadzanie bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, lub ziemi energii, takie jak hałas czy wibracje
- hałas, przez który rozumie się dźwięki o częstotliwości od 16 Hz do 16.000 Hz
- poziom hałasu, przez który rozumie się równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB)

Hałas wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek, może prowadzić do częściowej lub całkowitej utraty słuchu. Powoduje poważne zmiany psychosomatyczne, jak zagrożenie nadciśnieniem, zaburzenia nerwowe oraz zmiany w układzie kostno - naczyniowym.

Główne źródła hałasu: ruch drogowy, kolejowy i lotniczy, obiekty przemysłowe, kształtują klimat akustyczny w rejonie oddziaływania.

Wskaźnikiem hałasu w środowisku jest poziom równoważny dla przedziału czasu odniesienia. Równoważny poziom dźwięku A określa się w decybelach (dB). Poziomy dopuszczalne dotyczą emisji hałasu na danym terenie. Na terenach nie wymienionych w załączniku do przywołanego wyżej Rozporządzenia, dopuszczalny poziom hałasu określa się, przyjmując wartości dopuszczalne dla terenu o zbliżonym przeznaczeniu.

Dla obszaru, w którym poziom hałasu przekracza dopuszczalny, wojewoda lub rada powiatu (zależnie od kompetencji) tworzy program działań, którego celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego

Uciążliwość akustyczna hałasów komunikacyjnych była powodem opracowania przez Państwowy Zakład Higieny skali subiektywnej uciążliwości zewnętrznych dla tego rodzaju hałasów. Zgodnie z klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od poziomu równoważnego L_{Aeg} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $L_{Aeg} < 52$ dB
- średnia uciążliwość 52 dB $< L_{Aeg} < 62$ dB
- duża uciążliwość 63 dB $< L_{Aeg} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $L_{Aeg} < 70$ dB

Poziom hałasu powyżej 55 dB uważa się za bardzo wysoki, oddziałujący negatywnie na środowisko. Polskie prawodawstwo podaje, że ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub przynajmniej na tym poziomie
- zmniejszenie hałasu do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany

Dopuszczalny poziom hałasu w zabudowie mieszkaniowej i innej, odpowiednio w porze dziennej (6⁰⁰-22⁰⁰) i nocnej (22⁰⁰-6⁰⁰), dla dróg i linii kolejowych wynosi: 55/45 dB - m.i. na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenach domów opieki, terenach zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, oraz 60/50 dB - na terenach: zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi i zabudowy zagrodowej, a także 65/55 dB w strefach śródmiejskich miast powyżej 100 tys. mieszkańców, ze zwartą zabudową mieszkaniową i koncentracją usług.

Problemy związane ze stanem środowiska na terenie Gminy Dąbrowa, w zakresie oddziaływań akustycznych spowodowane są dobrze rozwiniętą siecią dróg, nie zawsze dobrej jakości, istnieniem małych zakładów rzemieślniczych (np. kamieniarstwo), w jednostkach zabudowy mieszkaniowej.

Hałas przemysłowy

Źródłami hałasu na terenie zakładów, zarówno na otwartej przestrzeni jak i w budynkach, są piły mechaniczne, wentylatory, czerpnie powietrza, sprężarki itp., usytuowane na zewnątrz budynku. Wtórne źródło hałasu to: obiekty budowlane, w tym produkcyjne, w których hałas pochodzący od pracy maszyn i urządzeń emitowany jest przez stropy, ściany, okna i drzwi, etc. Prace dorywcze wykonywane poza budynkami produkcyjnymi, jak np.: cięcie, kucie, a także obsługa zakładów przez transport kołowy, stanowią dodatkowe źródło hałasu. Działalność zakładów rzemieślniczych, obiektów handlowych, placówek usługowych, kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących. Interwencje mieszkańców na ponadnormatywne hałasy, dotyczą uciążliwości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Głównie, przeszkadzają głośne urządzenia klimatyzacyjne, wentylacyjne i inne, należące do zlokalizowanych w pobliżu sklepów lub zakładów usługowych.

Hałas drogowy

Hałas powstaje podczas poruszania się środków transportu na wszelkiego rodzaju drogach, nie będących kolejowymi; jest to hałas typu liniowego. Konsekwencją gwałtownego rozwoju motoryzacji jest:

- stały wzrost natężenia ruchu
- nakładanie się ruchu tranzytowego na lokalny
- dekapitalizacja zasobów drogowej infrastruktury komunikacyjnej

- rozciąganie się godzin szczytu komunikacyjnego, aż do 22⁰⁰ włącznie
- powstanie nowych obszarów będących w zasięgu uciążliwego hałasu
- wzrost populacji zamieszkałych przy głównych drogach i ulicach
- stały wzrost uciążliwości hałasu i drgań wywołanych przez ruch drogowy
- wzrost uciążliwości hałasu na terenach wypoczynkowych

Hałas kolejowy

Powstaje w wyniku eksploatacji linii kolejowych. Ogólnie w całej Polsce kształtuje się na jednakowym poziomie. Nocą hałas pochodzący od linii kolejowej może przekraczać 50 dB, w odległości 80m od torów. Lokalnie mogą występować niekorzystne zmiany ze względu na stan infrastruktury (torowiska), prędkości przejazdu, rodzaju i stanu taboru kolejowego, położenia torowiska (nasyp, wawóz, teren płaski). Magistrala kolejowa w Dąbrowie znacznie oddalona jest od zwartej zabudowy, obecnie jest modernizowana, nie stwarza większych problemów akustycznych.

Hałas komunikacyjny

Na terenie Gminy Dąbrowa planowane są prace mające na celu wykonanie obejścia drogi krajowej w rejonie miejscowości, m.i. Karczów, Skarbiszów i innych. Prognozy akustyki uwzględniają unowocześnienie technologii wykonywania pojazdów, co spowoduje, że na przestrzeni następnych lat rozwoju motoryzacji poziom hałasu zmaleje. Oznacza to, że zmniejszy się hałas silnika i układu wydechowego, a dominującym stanie się, przy większych prędkościach, hałas powstający na styku opony z jezdnią.

Podsumowanie

Zagrożenie hałasem na terenie Gminy Dąbrowa występuje głównie ze strony komunikacji. Podstawowym warunkiem poprawienia klimatu akustycznego jest konsekwentna realizacja przedsięwzięć, w kierunku odciążenia obszarów zurbanizowanych, zlokalizowanych wzdłuż szlaków komunikacyjnych, o dużym natężeniu ruchu. Drogi powinny być projektowane i planowane wraz z zabezpieczeniami akustycznymi. Przy działalności planistycznej należy zwracać uwagę na funkcję terenów przyległych do projektowanej drogi, wymagających komfortu akustycznego, i nie dopuszczać do sytuacji spornych.

Na terenie istniejących dróg należy egzekwować przepisy prawa ruchu w zakresie przestrzegania prędkości dopuszczalnej pojazdów i odpowiedniego stanu technicznego pojazdów, dbać o stan nawierzchni. Zalecane jest używanie porowatych nawierzchni asfaltowych, które obniżają hałas toczenia pojazdów samochodowych. Przepisy prawne narzucają wymóg sporządzenia map akustycznych na potrzeby oceny stanu akustycznego środowiska. Obowiązkowo powinny być wykonane mapy hałasu dla dużych aglomeracji oraz terenów poza nimi - wokół głównych szlaków komunikacyjnych, drogowych, kolejowych, oraz dużych portów lotniczych. - dla obiektów, których eksploatacja może spowodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach. Obowiązek przeprowadzania ciągłych lub okresowych pomiarów poziomu hałasu należy do zarządzających drogą, linią kolejową, itd. Program ochrony środowiska, przewiduje wykonanie inwentaryzacji ponadnormatywnego hałasu na terenie własnym, która powinna obejmować założenie lub rozbudowę systemu monitorowania hałasu drogowego w miejscach szczególnie zagrożonych.

Promieniowanie niejonizujące

Promieniowanie niejonizujące jest związane ze zmianami pola elektromagnetycznego, które charakteryzuje się poprzez natężenie pola elektrycznego lub gęstość strumienia energii. Według ustawy Prawo Ochrony Środowiska, elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące stanowi uciążliwość dla środowiska.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11.VIII.1995r, źródłami lub urządzeniami wytwarzającymi elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące, są

- wytwarzające pola elektryczne i magnetyczne stałe
- wytwarzające pola elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50Hz, takie jak stacje i linie wysokiego napięcia
- wytwarzające pola elektromagnetyczne o częstotliwości od 1kHz do 300000 MHz, są to radiowe i telewizyjne anteny nadawcze, łączność radiowa, CB radio, radiotelefony, anteny stacji bazowych telefonii komórkowej, radary

Rozporządzenie zawiera również szczegółowe zasady ochrony przed promieniowaniem niejonizującym.

Wieże telefonii komórkowej na terenie Gminy Dąbrowa znajdują się w miejscowościach: Karczów, Prądy, Dąbrowa. Wydano również pozwolenie na budowę wieży telefonii komórkowej w Siedliskach oraz rozbudowę stacji bazowej w Prądach.

Dane Urzędu Gminy dotyczące tematu telefonii komórkowej na terenie Gminy Dąbrowa zawiera załącznik 7.

3. Wody podziemne

Wody podziemne na terenie Gminy Dąbrowa gromadzą się głównie w utworach czwartorzędu, podrzędnie w trzeciorzędzie. Poziomy wodonośne kredy i triasu, zalegają na dużych głębokościach - nie zostały tutaj ujęte.

Czwartorzędowe piętro wodonośne - stanowi zbiornik wody występujący w porowych utworach piaszczystych, i żwirowych, lokalnie zaglinionych, lub przedzielonych glinami. Zbiornik ten związany jest głównie z systemami kopalnych lub współczesnych dolin rzecznych. Występują one w zasięgu wodnolodowcowych i fluwialnych osadów rzeki Odry, tworząc użytkowe poziomy wodonośne, których wydajność, zależy od miąższości warstw wodonośnych i ich wykształcenia. Najkorzystniejsze wyniki stwierdza się w obszarze doliny kopalnej rzeki Odry: **Przylesie-Prądy**, oraz w jej rynnach: Narok i Poręby. Wydajności są rzędu: 20-100 m³/h. Poza wymienionymi strukturami, warunki hydrogeologiczne w obrębie utworów czwartorzędu na terenie Gminy Dąbrowa - nie są korzystne.

Trzeciorzędowe piętro wodonośne - połączone jest z poziomami wodonośnymi czwartorzędu. Warstwy wodonośne występują wśród kompleksów ilastych, w formie nieciągłych płatów. Miąższość ich, jak również litologia są zmienne; najczęściej są to piaski drobne i pylaste, przewarstwione ilami lub pyłami. Słabe wykształcenie warstw wodonośnych jest powodem niskiej wydajności, niewielkiego współczynnika filtracji i małej przewodności hydraulicznej.

Zasoby wód podziemnych

Tabela 18. Charakterystyka niektórych ujęć wód podziemnych zlokalizowanych na terenie Gminy Dąbrowa

Lp	Lokalizacja ujęcia wody	Gł. st. / m /	Zwierciadło wody / m /		Stratygrafia przedział występowania warstwy wodonośnej / m/	Zasoby wody m ³ / h depresja /m/	Uwagi
			nawierc.	stacyjne			
1	DĄBROWA st. 1a ₂	30	1,32	1,32	<u>czwartorzęd</u> 1,32 - 27,3	37 1,25	Ujęcie wody wodociągu "DĄBROWA"
2	DĄBROWA st. 2a ₂	30	1,50	1,50	<u>czwartorzęd</u> 1,5 - 27,0	37 1,25	
3	DĄBROWA /ZAMEK/	30	20,0	16,0	<u>trzeciorzęd</u> 20,0-28,0	4,3 2,0	
4	DĄBROWA SOKOLNIKI / PGR/	28	1,5	1,5	<u>czwartorzęd</u> 1,5 - 26,5	36,9 3,6	lokalizacja: dolina kopalna
5	NAROK /SZKOŁA/	26,5	2,6	2,6	<u>czwartorzęd</u> 2,6 - 26,5	19,0 1,2	lokalizacja: rywna "NAROK"
6.	NAROK / OGRODN./	18,0	2,6	2,6	<u>czwartorzęd</u> 2,6 - 14,0	40,5 3,5	jw.
7	NIEWODNIKI /PGR/	15,0	1,7	1,7	<u>czwartorzęd</u> 1,7-13,0	21,0 3,5	lokalizacja: dolina współczesna
8	PRĄDY /otwór 12/380/	37,0	21,5	3,7	<u>czwartorzęd</u> filtr od 30-35m	53,0 5,0	dolina kopalna
9	PRĄDY/otwór 12/699/	38,0	22,0	2,5	<u>czwartorzęd</u> filtr od 28-35m	53,0 5,3	Przylesie - Prądy
10	NOWA JAMKA /WIEŚ/	32,0	25,5	3,6	<u>trzeciorzęd</u> 25,5-28,0	13,0 12,0	

Podsumowanie: ujęcia wody założone w dolinie kopalnej Przylesie-Prądy oraz rynnach: Narok, Dąbrowa charakteryzują się wydajnością jednostkową /przy obniżeniu lustra wody o 1m /, od 10 m³/h/ 1m (Prądy) do 29,6 m³/ h / 1 m depresji / Dąbrowa - ujęcie wodociągu grupowego/.

Wydatek jednostkowy trzeciorzędowych ujęć wody wynosi od 1,3 - 2,5 m³/ h / 1 m depresji - możliwa jest wydajność eksploatacyjna od 4-15 m³/ h.

Tabela 19. ZESTAWIENIE ANALIZ WODY

Wskaźnik	Norma			Miejscowość / nr ujęcia wody\ Data wykonania analizy wody					
	*	**	***	DĄBROWA - UJĘCIE WODY				Narok	Dąbrowa
	1990	2000	2002	st.1a	st.2a	st.1a ₂	st.2a ₂	Z.Ogr.	ZAMEK
				x.2002	X.2002	XI.2003	XI.2003	1991	1992
Mętność mg/ISiO ₂	5	<1	1			0,73	0,55		
Odczyn pH	6,5 - 8,5	6,5 - 9,5	6,5-9,5	7,0	6,1	7,1	7,0	6,4	6,8
Zapach	naturalny	akceptowalny	akcept			A	3G"H ₂ S		1R
Tw. ogólna st.niem	20							12	17,7
Tw. og. mgCaCO ₃	500	60 - 500		332,14		330	288		
Utlenialność mg/IO ₂		3		3,0				4,0	1,8
Amoniak mg/IN	0,5	0,5 mg/INH ₄	0,5	0,1		0,31	0,3	0,2	0,2
Azotyny mg/IN		0,1 mg/INO ₂	0,5	<0,0033		<0,0165	<0,0165	0,002	0,001
Azotany mg/IN	10,0	50 mg/INO ₃	50	0,44		0,52	0,56	1,5	0,15
Chlorki mg/ICl	300	250	250	54		50,0	44	33	65
Żelazo mg/IFe	0,5	0,2	0,2	1,0	1,27	1,26	1,32	4,4	1,9
Mangan mg/IMn	0,1	0,05	0,05	0,1	0,07	0,05	0,09	0,2	1,35
Sucha pozostałość mg/l				560					
Przewodność właściwa μScm ⁻¹		2500	2500			780	714		
Siarczany mg/ISO ₄	200		250					124,6	152,1
Magnez mg/IMg				20					
Bakterie Coli	0	0	0			0	0	3	2,4
jw. typu fekalnego	1	0	0			0	0		
Bakterie na agarze w temp.37°C	20	20	20			1	<1		
jw. w temp.22°C	100	100	100						

* Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 4 maja 1990r ,poz 205,załącznik nr 1 - Dziennik Ustaw Nr 35 z 1990r

**Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 31 sierpnia 2000r w sprawie warunków jakim powinna odpowiadać woda do picia i na potrzeby gospodarcze - Dziennik Ustaw Nr 82 poz. 937 z 2000r.

***Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002r. w sprawie wymagań dotyczących wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U.Nr203.poz.1718)

Analizy zostały wykonane przez: Laboratorium SANEPID w Opolu /2003r/, Laboratorium Akademii Rolniczej Instytutu Budownictwa i Architektury Krajobrazu we Wrocławiu /2002r/, Laboratorium "PROMEL" w Opolu

Wody wykazują duże ilości związków żelaza i manganu. Woda z ujęcia w Dąbrowie jest uzdatniana - wyniki analizy wody uzdatnionej zawiera załącznik nr 3; spełnia ona wymogi normy przewidzianej dla wód pitnych.

4. Wody powierzchniowe

Gmina Dąbrowa znajduje się w dorzeczu Odry, która na znacznym odcinku stanowi północną jej granicę. Teren Gminy odwadnia Prószkówka, tworząca zlewnię elementarną II rzędu, o powierzchni 1,6 km² (od zlikwidowanego wodowskazu Niewodniki do ujścia do rzeki Odry) i 42,1 km² (od zlikwidowanego wodowskazu Bierkowice do wodowskazu Niewodniki). Większą część zlewni odwadnia struga Wel, lewy dopływ Prószkówki, który dopływa do Odry w km 168,4 jej biegu, oraz ciek Bródek. Zlewnia Prószkówki na terenie Gminy Dąbrowa przykryta jest osadami aluwialnymi - małami i piaskami dolin rzecznych.

Rzeka Dożyna do dopływu ze Skarbiszowa tworzy zlewnię elementarną II rzędu o powierzchni 29,5 km², a od dopływu ze Skarbiszowa do ujścia do rzeki Odry w km 175,8 jej biegu, zlewnię elementarną II rzędu o powierzchni 28,3 km². Na terenie Gminy Dąbrowa zlewnia Dożyny przykryta jest piaskami, a na SSW - piaskami gliniastymi. Wschodnią część Gminy odwadnia rzeka Ryjec - dopływ Odry.

Południowo-zachodnią część Gminy Dąbrowa odwadniają prawobrzeżne dopływy Nysy Kłodzkiej: Borkowicki i Wytoka, który ma swoje źródła na gruntach wsi Prądy i Siedliska. Dopływają do rzeki Nysy Kłodzkiej, w okolicy miejscowości Skorogoszcz, leżącej w gminie Lewin Brzeski.

Zbiorniki wód powierzchniowych na terenie Gminy Dąbrowa to: Staw Nowy / ca 1,0 km na SW od wsi Prądy/, niewielkie naturalne i sztuczne zbiorniki na terenie wsi Żelazna / starorzeczka rzeki Odry/, Sławice, Mechnice, Dąbrowa / wyrobiska poeksploatacyjne /, Karczów, Prądy, Ciepiewice / stawy hodowlane/.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu przeprowadza badania jakości wody rzeki Odry i jej głównych dopływów / m. i. Nysy Kłodzkiej /, w ramach comiesięcznego monitoringu podstawowego; w rejonie Gminy Dąbrowa: na rzece Odrze w przekroju Mikolin / ca 3, km na NW /, na rzece Nysie Kłodzkiej w przekroju Skorogoszcz / ca 4 km na W.. Dane z opracowania WIOŚ - Opole rok 2000 " Stan środowiska w województwie opolskim w roku 1999" - patrz: spis materiałów...

Wyniki badania wód Odry w przekroju Mikolin /średnia i maksymalna ilość/:

nadmierną ilość azotu azotynowego - przekroczenie 82%,

PEW / przewodność elektrolityczna/ - jw. 67%

sód i chlorofil - jw. 50%

Dla wskaźników zasolenia oraz grupy azotowej i fosforowej przeciętne wyniki badań były lepsze niż w Opolu. Spada również liczebność oznaczeń sygnalizujących przekroczenia normatywne klasy trzeciej. Dotyczy to zwłaszcza PEW, a także azotu azotynowego i Miana Coli.

Wyniki badań wód Nysy Kłodzkiej w przekroju Skorogoszcz /średnia i maksymalna ilość/:

Wyniki badań ujściowego odcinka Nysy Kłodzkiej, nie wykazały przekroczenia w zakresie wymogów stawianych wodom klasy trzeciej. W zakresie czynników fizyko-chemicznych ocena ta jest wyższa- średnie wartości manganu, azotu azotynowego i fosforu ogólnego mieszczą się w klasie drugiej, a dla pozostałych wskaźników nawet pierwszej. Wody Nysy Kłodzkiej charakteryzowały się gorszymi wynikami w zakresie wskaźników tlenowych: tlen rozpuszczony, BZT₅ i CZN.

Wskaźniki stanu czystości wód powierzchniowych, zostały zawarte w tabeli 20, na stronie 33, zgodnie z zał. 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r, opublikowanym w Dzienniku Ustaw Nr 32 / 2004 poz. 284, w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 lipca 2004, w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw z dnia 28 lipca 2004r

Tabela 20. Wartości graniczne wskaźników jakości wody w klasach jakości wód powierzchniowych
 /wg Załącznika 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r, poz. 284/

Lp	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości graniczne w klasach I-V				
			I	II	III	IV	V
1	Temperatura wody	°C	22	24	26	28	>28
2	Odczyn		6,5 - 8,5	6,0-8,5	6,0-9,0	5,5 - 9,0	<5,5 lub >9
3	Przewodnictwo właściwe	µs/cm	500	1000	1500	2000	>2000
4	Tlen rozpuszczony	mgO ₂ /l	7	6	5	4	<4
5	ChZT-Mn	mgO ₂ /l	3	6	12	24	>24
6	BZT ₅	mgO ₂ /l	2	3	6	12	>12
7	ChZT-Cr	mgO ₂ /l	10	20	30	60	>60
8	Chlorki	mg Cl/l	100	200	300	400	>400
9	Siarczany	mgSO ₄ /l	100	150	250	300	>300
10	Substancje rozpuszcz.	mg/dm ³	300	500	800	1200	>1200
11	Zawiesiny ogólne	mg/dm ³	15	25	50	100	>100
12	Sód	mgNa /l					
13	Potas	mgK/l					
14	Amoniak	mgNH ₄ /l	0,5	1	2	4	>4
15	Azotany	mgNO ₃ /l	5	15	25	50	>50
16	Azotyny	mgNO ₂ /l	0,03	0,1	0,5	1,0	>1,0
17	Azot ogólny	mgN/ l	2,5	5	10	20	>20
18	Fosforany rozpuszcz.	mgPO ₄ /l	0,2	0,4	0,7	1,0	>1,0
19	Fosfor ogólny	mgP/ l	0,2	0,4	0,7	1,0	>1,0
20	Żelazo ogólne	mgFe/l	0,1	0,3	1,0	2,0	>2
21	Mangan	mgMn/l	0,05	0,1	0,5	1,0	>1,0
22	Cynk	mgZn/l	0,3	0,5	1	2	>2
23	Kadm	mgCd/l	0,0005	0,001	0,001	0,005	>0,005
24	Miedź	mgCu/l	0,02	0,04	0,06	0,100	>0,001
25	Nikiel	mgNi/ l	0,01	0,02	0,05	0,2	>0,2
26	Ołów	mgPb/ l	0,01	0,01	0,02	0,05	>0,05
27	Fenole lotne	mg/dm ³	0,001	0,005	0,01	0,05	>0,05
28	Detergenty anionowe aktywne	mg/dm ³	0,1	0,2	0,5	1,0	>1,0
29	Oleje mineralne	mg/dm ³	0,01	0,05	0,20	0,5	>0,5
30	Liczba bakterii coli typu kałowego	w 100ml	20	200	2000	20 000	>20 000
31	Chlorofil "a"	µg/dm ³	10	25	50	100	>100
32	Saprobowość	-	1,0	1,5	2,5	3,5	>3,5

Tabela 20.1

Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń lub minimalne procenty redukcji zanieczyszczeń dla oczyszczonych ścieków komunalnych wprowadzanych do wód i do ziemi / wg zał. 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 lipca 2004r/

Lp	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników lub minimalne procenty redukcji zanieczyszczeń przy RLM:				
			poniżej 2000	od 2000 do 5000	od 10 000 do 14 999	od 15 000 do 99 999	od 100 000 i powyżej
1	Pięciodobowe biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (BZT ₅), oznaczane z dodatkiem inhibitora nityfikacji	mgO ₂ /l min.% redukcji	40 -	25 lub 70-90	25 lub 70-90	15 lub 90	15 lub 90
2	Chemiczne zapotrzebowanie tlenu (ChZT _{Cr}), oznaczane metodą dwuchromianową	mgO ₂ /l min.% redukcji	150 -	125 lub 75	125 lub 75	125 lub 75	125 lub 75
3	Zawiesiny ogólne	mg/l min.% redukcji	50 -	35 lub 90	35 lub 90	35 lub 90	35 lub 90
4	Azot ogólny (suma azotu Kjeldahla, azotu azotynowego i azotu azotanowego)	mgN/l min.% redukcji	30 -	15 -	15 35	15 80	10 85
5	Fosforany	mgP/l min.% redukcji	5 -	2 -	2 lub 40	2 lub 85	1 lub 90

Stan środowiska w województwie opolskim w r. 2003 został przedstawiony w publikacji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu w maju 2004r / Biblioteka Monitoringu Środowiska, maj 2004/. Realizowano nieco mniejszą liczbę przekrojów pomiarowych niż w latach ubiegłych, m.i. zaniechano prowadzenia badań w przekroju Mikolin. Klasyfikację przeprowadzono wg Rozp. MOŚNiL z 1991r. Niżej podaje się wyniki badań przeciętnych i ekstremalnych wyników w zakresie wskaźników tlenowych i zasolenia oraz substancji biogennych, żelaza i Miana Coli, z serii badań monitoringu podstawowego przeprowadzonego w roku 2003 / dane z tabeli 2 i 3 ww publikacji Woj. Inspektoratu Ochrony Środowiska/

Tabela 20.2. **Przeciętne i ekstremalne wyniki oznaczeń w przekroju Odra -Groszowice, Nysa Kłodzka -Skorogoszcz**

lp	Nazwa ciekusu -ppk	Przeciętne S _s i ekstremalne S _e wyniki oznaczeń w zakresie wskaźników: tlenowych i zasolenia /mg/l/ biogennych, żelaza i Miano Coli /mg/l/															
		Tlen rozp	BZT ₅	CZN	Sód	Substancje rozpuszcz.	Chlorki	Siarczany	PEW *	Azot				Fosforany	Fosfor og.	Żelazo	Miano Coli
									amoniowy	azotynowy	azotanowy	ogólny					
1	ODRA -Groszowice	6,9 10,1	7,6 3,2	10,7 8,3	689 263	1728 1074	675 380	182 124	2860 1844	2,33 0,48	0,146 0,061	3,6 2,8	5,6 3,9	0,58 0,38	0,33 0,26	2,49 0,56	0,01 0,04
2	NYSA KŁODZKA -Skorogoszcz	6,1 10,2	5,3 2,8	8,8 5,8	14,9 13,7	263 214	22 18	55 43	395 330	0,67 0,36	0,062 0,026	3,1 1,0	4,1 1,9	0,18 0,10	0,15 0,15	1,50 0,73	0,01 0,07

* PEW- przewodność elektrolityczna właściwa (wartość S_s i S_e w µS/cm)

Tabela 20a. **Wartości wskaźników zanieczyszczeń śródlądowych wód powierzchniowych**
/wg zał.1 do Rozporządzenia Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów
Naturalnych i Leśnictwa z dnia z dnia 5 listopada 1991r/

Lp	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Klasy czystości		
			I	II	III
1	Temperatura wody	°C	22 i poniżej	26 i poniżej	26 i poniżej
2	Odczyn		6,5-8,5	6,5-9,0	6,0-9,0
3	Przewodnictwo właściwe	µs/cm	800 i poniżej	900 i poniżej	1200 i poniżej
4	Tlen rozpuszczony	mgO ₂ /l	6 i powyżej	5 i powyżej	4 i powyżej
5	ChZT-Mn	mgO ₂ /l	10 i poniżej	20 i poniżej	30 i poniżej
6	BZT ₅	mgO ₂ /l	4 i poniżej	8 i poniżej	12 i poniżej
7	ChZT-Cr	mgO ₂ /l	25 i poniżej	70 i poniżej	100 i poniżej
8	Chlorki	mg Cl/l	250 i poniżej	300 i poniżej	400 i poniżej
9	Siarczany	mgSO ₄ /l	150 i poniżej	200 i poniżej	250 i poniżej
10	Substancje rozpuszcz.	mg/dm ³	500 i poniżej	1000 i poniżej	1200 i poniżej
11	Zawiesiny ogólne	mg/dm ³	20 i poniżej	30 i poniżej	50 i poniżej
12	Sód	mgNa/l	100 i poniżej	120 i poniżej	150 i poniżej
13	Potas	mgK/l	10 i poniżej	12 i poniżej	15 i poniżej
14	Azot amonowy	mgN/l	1 i poniżej	3 i poniżej	6 i poniżej
15	Azot azotanowy	mgN/l	5 i poniżej	7 i poniżej	15 i poniżej
16	Azot azotynowy	mgN/l	0,02 i poniżej	0,03 i poniżej	0,06 i poniżej
17	Azot ogólny	mgN/l	5 i poniżej	10 i poniżej	15 i poniżej
18	Fosforany rozpuszcz.	mgPO ₄ /l	0,2 i poniżej	0,6 i poniżej	1 i poniżej
19	Fosfor ogólny	mgP/l	0,1 i poniżej	0,25 i poniżej	0,4 i poniżej
20	Żelazo ogólne	mgFe/l	1 i poniżej	1,5 i poniżej	2 i poniżej
21	Mangan	mgMn/l	0,1 i poniżej	0,3 i poniżej	0,8 i poniżej
22	Cynk	mgZn/l	0,2 i poniżej	0,2 i poniżej	0,2 i poniżej
23	Kadm	mgCd/l	0,005 i poniżej	0,03 i poniżej	0,1 i poniżej
24	Miedź	mgCu/l	0,05 i poniżej	0,05 i poniżej	0,05 i poniżej
25	Nikiel	mgNi/l	1,0 i poniżej	1,0 i poniżej	1,0 i poniżej
26	Ołów	mgPb/l	0,05 i poniżej	0,05 i poniżej	0,05 i poniżej
27	Fenole lotne	mg/dm ³	0,005 i poniżej	0,2 i poniżej	0,05 i poniżej
28	Detergenty anionowe aktywne	mg/dm ³	0,2 i poniżej	0,5 i poniżej	1,0 i poniżej
29	Ekstrakt eterowy	mg/dm ³	5 i poniżej	10 i poniżej	15 i poniżej
30	Miano Coli typu kał.		1,0 i powyżej	0,1 i powyżej	0,01 i powyżej
31	Chlorofil "a"	µg/dm ³	10 i poniżej	20 i poniżej	30 i poniżej
32	Saprobowość	-	oligo do betamezo	betamezo do alfamezo	alfamezo

Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych:

Wpływ na stan wód powierzchniowych na terenie Gminy Dąbrowa ma brak kanalizacji sanitarnej zakończonej oczyszczalnią ścieków. Zanieczyszczone ścieki z szamb często są wywożone na łąki i pola, lub odprowadzane bezpośrednio do wód powierzchniowych. Warunki glebowe i wodne dla rolniczego wykorzystania ścieków nie są na terenie Gminy Dąbrowa bardzo korzystne. Zanieczyszczenia z terenów rolniczych spływają do cieków powodujące wzrost zawartości azotanów, fosforanów, a głównie skażenia bakteriologiczne.

5. Walka z powodzią

Zagrożenie powodziowe na terenie Gminy Dąbrowa związane jest z rzeką Odrą. Powódź w roku 1985 objęła tylko tereny położone w międzywalu rzeki oraz polder zalewowy "Żelazna", a w roku 1997, zalana zostały miejscowości: Sławice, Niewodniki, Żelazna i Narok oraz częściowo grunty rolne wsi Wrzoski i Karczów. Zniszczeniu uległo: 135 gospodarstw w miejscowości Sławice, 134 w Żelaznej, 86 we wsi Niewodniki oraz 49 w Naroku - łącznie 404 gospodarstwa. Celem zabezpieczenia przed powodzią wyrównane zostały wszystkie wyrwy w istniejącym systemie obwałowania, planuje się podwyższenie wałów oraz naprawę istniejących przepustów i jazów.

Do budowy zabezpieczających teren Gminy przed powodzią, poza wałami przeciwpowodziowymi, zaliczyć można polder Żelazna, położony na lewym brzegu rzeki. Początek w km 154,00 biegu rzeki; koniec polderu w km 158,00. Powierzchnia zalewu - 200ha. Pojemność przy maksymalnej rzędnej lustra wody - 1,7mln m³.

Dla przeciwdziałania skutkom powodzi uchwalony został wieloletni "Program dla Odry-2006". Program ten realizowany jest przez Radę Ministrów i przewiduje: zbudowanie systemu biernego i czynnego zabezpieczenia przeciwpowodziowego, ochronę środowiska przyrodniczego i czystości wód, usunięcie szkód powodziowych, zwiększenie lesistości, zagospodarowanie przestrzeni przywrócenie ekosystemom ich prawdziwego znaczenia, rozwój żeglugi śródlądowej i energetyczne wykorzystanie rzek.

6. Wodociągi

Administratorem wodociągu Gminy Dąbrowa jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Komprachcicach. Woda kupowana jest z systemu "PRÓSZKÓW-PROKADO", bazuje się również na ujęciu własnym Gminy Dąbrowa: "DĄBROWA".

Ujęcie "PROKADO-PRÓSZKÓW" jest źródłem wody dla następujących miejscowości Gminy Dąbrowa: **Chróścina, Karczów, Mechnice, Niewodniki, Prądy, Siedliska, Skarbiszów, Sławice, Wrzoski, Żelazna, Narok**. Ujęcie wody stanowią studnie wiercone założone w triasie - wapieniu muszlowym, zlokalizowane na terenie miejscowości: ZIMNICE MAŁE - ŻLINICE, gmina Prószków. Wydajność studni wynosi jak niżej:

Studnia nr 1	Q = 185,0m ³ /h / głębokość otworu studziennego - 145,0m/
Studnia nr 2	Q = 186,0m ³ /h / głębokość otworu studziennego - 165,0m/
Studnia nr 3	Q = 160,0m ³ /h / głębokość otworu studziennego - 161,0m/

Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w kat. "B", Q = 530,0 m³/h, przy depresji s = 0,8m. Woda nie wymaga uzdatniania. Odznacza się jednak domieszkami osadotwórczymi powodującymi twardość węglanową,

Dla określenia metody usuwania domieszek osadotwórczych / twardości węglanowej/, w Instytucie Inżynierii Ochrony Środowiska Politechniki Wrocławskiej, w r. 2003, opracowano badania technologiczne zmiękczenia wody. Zleceniodawcą badań był Związek Gmin "PROKADO". Wytypowano metodę zmiękczenia wody za pomocą elektrolizy przy stopniu odsalania 60% i gęstości prądu i=70 A/m².

Ujęcie wody "DĄBROWA" należy do Gminy Dąbrowa, zlokalizowane jest na terenie własnym. Zaopatruje w wodę miejscowości: **Dąbrowa, Ciepiewice, Lipowa, Nowa Jamka**. Stanowią je dwie studnie wiercone ujmujące do eksploatacji poziom wodonośny czwartorzędu. Zasoby wody zostały zatwierdzone w kat. "B" w ilości: wydajność $Q = 37,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s = 3,6 \text{ m}$

Decyzja została wydana 21.XII.1971r-Nr OG- 421/72/71. Woda jest uzdatniana ze względu na żelazo i mangan

Woda z ujęcia "DĄBROWA" po uzdatnieniu rozprowadzana jest do podanych wyżej miejscowości, stanowi również rezerwowe źródło wody na wypadek awarii systemu "PROKADO-PRÓSZKÓW". Stacja wodociągowa "DĄBROWA" ma też za zadanie wyrównanie wahań w sieci wodociągowej na terenie Gminy Dąbrowa będącej w zasięgu wodociągu zasilanego z ujęcia "PROKADO - PRÓSZKÓW".

Oba wodociągi połączone są ze sobą magistralą wiodącą z miejscowości Dąbrowa do Karczowa. Całkowita długość sieci wodociągowej na terenie Gminy Dąbrowa wynosi 103,3 km. Rozkład sieci wodociągowej pokazany jest na załączniku nr 3 - mapie w skali 1:5000. Sieć wodociągowa wykonana jest w całości z rur PCV.

Tabela 21. Zestawienie danych dotyczących ujęcia wody "DĄBROWA"

Miejscowość	Nr studni	Rok wykonania	Profil geologiczny zw.wody	Stratygrafia	Wydajność m^3/h depresja /m/	Wydatek jednostkowy $\text{m}^3/\text{h}/1\text{m}$ depresji
DĄBROWA	1a _z	2002	0,0-27,3 Pr +z niżej do 30m il sw. 1,32	0,0-27,3 czwart. 27,3-30 trzec.	37,0 1,25	29,60
DĄBROWA	2a _z	2002	0,0-27 ż,Pr, Po niżej il sw. 1,5	0,0-27,0 czwart. niżej trzec.	jw.	jw.

Oznaczenia: **Pr** - piasek gruboziarnisty, **Ż** - żwir, **Po** - pospółka, **sw.** - lustro wody o charakterze swobodnym
Ujęcie wody zlokalizowane jest w obrębie doliny kopalnej rzeki Odry: Przylesie - Prądy. Nie ma ustanowionej strefy ochronnej, która powinna być wyznaczona dla całego zbiornika wód czwartorzędowych na terenie Gminy Dąbrowa, wraz z monitoringiem dotyczącym jakości i ilości wód w zasięgu oddziaływania ujęcia. Zużycie wody w latach 1999-2003 / 5 lat / wyniosło: $1\ 050\ 000 \text{ m}^3$, tj ca $575 \text{ m}^3 / \text{dobę}$.

Ujęcie wody oraz stacja wodociągowa zlokalizowane są na działce nr 416 w Dąbrowie. W latach 2002/ 2003 wykonano: nowe ujęcie wody / studnie zastępcze/, modernizację istniejącego budynku SUW, budowę automatycznej stacji wodociągowej o wydajności $Q = 30 \text{ m}^3/\text{h}$ wraz z obiektami towarzyszącymi oraz drogę dojazdową. W ramach prac wybudowano m.i. zbiornik wyrównawczy o pojemności 200 m^3 , odstojnik popłuczyn, neutralizator ścieków chemicznych, bezodpływowy zbiornik ścieków sanitarnych.

Pozwolenie wodnoprawne na pobór wód podziemnych z utworów czwartorzędowych, za pomocą studni wierconych: nr 1a_z i 2a_z, ujęcia wody w m. Dąbrowa, dla potrzeb komunalnych Gminy Dąbrowa - wodociągu grupowego "DĄBROWA" w ilości: $Q_{\text{maxh}} = 30 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{sr.dob.}} = 500 \text{ m}^3/\text{d}$ i $Q_{\text{max.d.}} = 600 \text{ m}^3/\text{dobę}$ zostało wydane 2 lutego 2003r, z terminem ważności do 31 grudnia 2013r. decyzja została wydana przez Starostę Opolskiego -decyzja OŚ.BSz-6223-34/02. Pozwolenie stanowi załącznik nr 6 do niniejszego projektu.

Tabela 21.a. **Sprawozdanie z eksploatacji wodociągu obejmującego Gminę Dąbrowa za 2004r**

/ wg Sprawozdania M-06 opracowanego przez ZGKiM Komprachcice/

WYSZCZEGÓLNIENIE	WYKONANIE w 1tys.m ³
Woda pobrana z ujęć	141,2
Woda zużyta na cele technologiczne	29,4
Straty wody	94,4
Zakup hurtowy wody	477,7
Woda dostarczona /zużycie wody/	RAZEM 495,1
z tego: gospodarstwom domowym	473,4
na cele produkcyjne	21,7

7. Kanalizacja

Gmina Dąbrowa całkowicie nie ma kanalizacji. Ścieki odprowadzane są do przydomowych zbiorników bezodpływowych, lub bezpośrednio do cieków lub do ziemi. Urząd Gminy posiada koncepcję programową, wg której budowa sieci kanalizacyjnej rozwiązana będzie w dwóch etapach: **etap I - 2007r, etap II - 2015r.** Przyjęty do programu pomocowego **ISPA** układ kanalizacji zakłada odprowadzenie ścieków z terenu całej Gminy do układu kanalizacyjnego miasta Opola. Założono następujący podział kosztów:

udział ISPA	-	55%
udział mieszkańców	~	15%
udział Gminy	~	30%

/Koncepcja programowa kanalizacji sanitarnej gminy Dąbrowa-"NEUSTEIN"Biuro Projektów WiK Opole,2002r/

Dla etapu I - opracowany został projekt, na podstawie, którego otrzymano pozwolenie na budowę. Realizacja projektu rozpocznie się w roku 2005.

Koncepcja skanalizowania Gminy przewidywała budowę mieszanego systemu kanalizacyjnego, z odprowadzeniem na grupową oczyszczalnię w Opolu. Na terenie poszczególnych miejscowości planowano budowę wykonanie kanalizacji grawitacyjnej, z lokalnymi przepompowniami ścieków dla obszarów o niekorzystnym ukształtowaniu. Istotą rozwiązania jest prowadzenie rurociągów tłocznych, zbiorczych, do których za pośrednictwem pompowni, ścieki zostają przetłoczone do systemu kanalizacji w Opolu.

Tabela 22. Zestawienie długości sieci kanalizacyjnej, projektowanej w I - etapie, na terenie Gminy Dąbrowa
/ wg informacji Urzędu Gminy 2004r/

Miejscowość	Data wydania pozwolenia	Kolektor grawitacyjny /m/	Kolektor ciśnieniowy /m/	Przykanaliki / m /	Pompownie domowe /szt/	Studzienki kanalizacyjne /szt/
Mechnice	29.X.2003	φ200-3463, φ160-30	φ110-1667, φ90-1153 φ63 - 1587, φ50- 319	φ50-2540 φ160+φ200 - 4838	119	236
Chróścina	jw	φ200-2918	φ125-120, φ90-860, φ63-2183, φ50-174	φ50-2310 φ160+200 - 3685	153	112
Dąbrowa Ciepiewice	30VII.2003	φ250-308 φ200-8858	φ125-1255, φ110-1655 φ90-950, φ75-600, φ63-1343	φ50-2360, φ160+φ200 - 8890	64	323
Wrzoski Chróścina Oś.	29.V.2003	φ315-3, φ250-683, φ200-1037 φ160-1074	φ225-1969, φ160-1229 φ140-391, φ125-435, φ110-368, φ90-539, φ75-2670 φ63-1222, φ50-478	φ50-7448, φ160+φ200 -3090	239	70
Karczów	30.IV.2003	φ200-1169 φ160-119	φ160-2878, φ110-430 φ90-1013, φ75-410, φ63-1217. φ50-161	φ50-2470, φ160+φ200 -1421	99	23
Sławice	11.III.2003	φ200-673	φ125-1195, φ90-347 φ75-363, φ63-2218 φ50-1995	φ50-3577, φ160+φ200 -1836	190	55

Razem w I-etapie wykonanych będzie:

a/ kolektory grawitacyjne	- 20 345 m
b/ kolektory ciśnieniowe	- 35 394 m
c/ przykanaliki	- 44 385 m
d/ pompownie przydomowe	- 864 szt
e/ studzienki kanalizacyjne	- 819 szt

Etap II do 2015r /wg koncepcji/

kanalizacja sanitarna ŻELAZNA - 9,8km sieci (ciśnieniowa + grawitacyjna) + 3 przepompownie
 kanalizacja sanitarna NIEWODNIKI - 5,6 km sieci (ciśnieniowa + grawitacyjna) + 1 przepompownia sieciowa
 kanalizacja sanitarna SKARBISZÓW- 9,9 km sieci (ciśnieniowa + grawitacyjna) + 1 przepompownia sieciowa
 kanalizacja sanitarna NOWA JAMKA- 6,4 km sieci (ciśnieniowa + grawitacyjna) + 1 przepompownia sieciowa
 kanalizacja sanitarna LIPOWA - 5,0 km sieci (ciśnieniowa + grawitacyjna) + 1 przepompownia sieciowa
 kanalizacja sanitarna PRĄDY - 5,7 km sieci (ciśnieniowa + grawitacyjna) + 1 przepompownia sieciowa
 kanalizacja sanitarna SIEDLIŚKA - 3,2 km sieci (ciśnieniowa + grawitacyjna) + 2 przepompownie sieciowe
 kanalizacja sanitarna NAROK - 4,1 km sieci (ciśnieniowa + grawitacyjna) + 3 przepompownie sieciowe

Mapa odprowadzania ścieków w skali 1:50 000, stanowi załącznik nr 4 do niniejszego opracowania.

Ilość ścieków

Tabela 23.

Bilans ilości ścieków

Nazwa miejscowości	Ilość mieszkańców wg stanu 2000r	Ilość ścieków m ³ / dobę
Chróstcina	1631	84,9
Ciepielowice	405	19,2
Dąbrowa	1177	87,4
Karczów	653	63,8
Lipowa	196	6,3
Mechnice	1065	43,6
Narok	828	38,9
Nowa Jamka	186	7,7
Niewodniki	400	24,4
Prądy	369	17,8
Siedliska	102	3,6
Skarbiszów	407	32,6
Sławice	910	65,2
Wrzoski	512	31,5
Żelazna	691	48,0
RAZEM		574,8

Uwaga: bilans powyższy oparty jest na danych dotyczących liczby ludności z lat 1998-2000. Obecna liczba ludności Gminy Dąbrowa zmniejszyła się - aktualne zestawienie zawarte jest w tabeli 1 "Demografia"

Łączna ilość ścieków dopływających do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, dowożonych wozami asenizacyjnymi wyniesie $Q_{\text{śc.bytowych}} = 574,80 \text{ m}^3/\text{dobę}$

Zakładając wysoką szczelność sieci kanalizacyjnej przyjęto 3% wzrost ilości ścieków, z wód gruntowych do wnętrza rurociągów. Łączna ilość ścieków wyniesie: **Q = 592,0 m³/ dobę**

8. Gospodarka odpadami

Zadania i zakres odpowiedzialności dotyczących utrzymania czystości i porządku zostały określone w ustawie z dnia 13 września 1996r, o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U.z 1996r Nr 132, z późniejszymi zmianami). Zgodnie z tą ustawą utrzymanie czystości i porządku na terenie gmin należy do obowiązkowych zadań.

W szczególności do obowiązków gminy należy:

- tworzenie warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewnienie wykonania tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych
- zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnie z innymi gminami :
 - a/ instalacji lub urządzeń do odzysku lub unieszkodliwienia odpadów komunalnych
 - b/ stacji zlewnych, w przypadku gdy podłączenie wszystkich nieruchomości do sieci kanalizacyjnej jest niemożliwe lub powoduje nadmierne koszty
 - c/ instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części
 - d/ szaletów publicznych
- zapobieganie zanieczyszczeniu ulic, placów i terenów otwartych, w szczególności przez: zbieranie błota, śniegu, lodu oraz innych zanieczyszczeń uprzągniętych z chodników przez właścicieli nieruchomości, oraz odpadów gromadzonych w przeznaczonych do tego celu pojemnikach ustawionych na chodnikach.
- organizowanie selektywnej zbiórki, segregacji oraz magazynowania odpadów komunalnych, w tym niebezpiecznych, przydatnych do odzysku, oraz współdziałanie z przedsiębiorcami podejmującymi działalność w zakresie gospodarowania tego rodzaju odpadami
- zapewnienie zbierania, transportu, i unieszkodliwiania zwłok bezdomnych zwierząt lub ich części oraz współdziałanie z przedsiębiorcami podejmującymi działalność w tym zakresie

Prawem Gminy jest rozwiązywanie problemów związanych z gospodarowaniem odpadami, w trakcie podejmowania decyzji o zagospodarowaniu terenu. Daje to szerokie możliwości wpływu na wszystkie działania związane z wytwarzaniem odpadów.

Odpady komunalne / rodzaje, ilość, źródło pochodzenia odpadów/

Pojęcie "odpady komunalne", znaczy odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady, które nie są niebezpieczne, pochodzą z innych źródeł, ale ze względu na swój charakter lub skład są zbliżone do powstających w gospodarstwach domowych (Ustawa o odpadach Dz.U.2001 Nr 62, poz. 628)

Odpady komunalne na terenie Gminy Dąbrowa są wytwarzane głównie w gospodarstwach domowych, instytucjach, zakładach infrastruktury oraz zakładach produkcyjnych. Do odpadów komunalnych zalicza się m.i. odpady z obiektów użyteczności publicznej, terenów zieleni zorganizowanej, zmiotki uliczne, zawartość koszy. Ilość i skład morfologicznych wytworzonych odpadów jest złożony, zmienny w czasie, uzależniony od wielu czynników. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć:

- liczbę i standard życiowy mieszkańców,
- świadomość ekologiczną mieszkańców,
- stopień rozwoju gospodarczego regionu,
- charakter urbanistyczny
- techniczno-sanitarne wyposażenia budynków
- porę roku

Określenia: ilości powstających odpadów oraz ich skład, można dokonać w oparciu o metodycznie przeprowadzone badania w cyklu rocznym. Przyjmując, że skład odpadów powstających w Gminie Dąbrowa jest podobny do wytwarzanych w innych polskich gminach wiejskich, przedstawia się poniższą tabelę.
 Tabela 24. Skład morfologiczny odpadów gminnych / Źródło: KPGO/

Lp	Strumień odpadów komunalnych	Wieś kg/M/r
1	Odpady organiczne roślinne	18,3
2	Odpady organiczne zwierzęce	1,1
3	Odpady organiczne inne	2,2
4	Odpady zielone	4,1
5	Papier i tektura / nie pochodzące z opakowań/	10,5
6	Opakowania z papieru i tektury	15,3
7	Opakowania wielomateriałowe	1,7
8	Tworzywa sztuczne /nie pochodzące z opakowań/	20,5
9	Opakowania z tworzyw sztucznych	6,5
10	Tekstyli	4,6
11	Szkło / nieopakowaniowe/	0,9
12	Opakowania ze szkła	18,1
13	Metale	4,4
14	Opakowania z blachy stalowej	1,5
15	Opakowania z aluminium	0,4
16	Odpady mineralne	12,9
17	Drobna frakcja popiołowa	39,2
18	Odpady wielkogabarytowe	14,6
19	Odpady budowlane	39,0
20	Odpady niebezpieczne	2,0
SUMA ODPADÓW		218,0

System gospodarki odpadami komunalnymi

Gospodarkę odpadami komunalnymi realizuje się przez ich gromadzenie, usuwanie, i unieszkodliwianie. Każdy z wymienionych składników gospodarki odpadami powinien spełniać określone kryteria, aby można było na jego bazie stworzyć rozwiązania systemowe.

Gmina Dąbrowa powierzyła gospodarkę odpadami Miejskiemu Przedsiębiorstwu Usług Komunalnych Sp. z o.o. - obecnie "REMONDIS" w Opolu, ul. Al. Przyjaźni 2, 45-573 Opole. Odpady stałe wywożone są na składowisko SATER w Kamieńsku, odpady ciekłe do punktu zlewnego w Opolu, przy ulicy Marka z Jemielnicy.

Ilość surowców zebranych w okresie 2003r oraz w miesiącach od stycznia do sierpnia 2004r wg tabeli

ILOŚĆ POSZCZEGÓLNYCH SUROWCÓW				
ROK	MAKULATURA /T/	SZKŁO /T/	TWORZYWO /T/	OGÓŁEM /T/
2003	11,48	41,76	2,87	56,11
2004 I-VIII	9,9	29,7	5,28	44,88

Firma "REMONDIS" zabiera surowce samochodami specjalistycznymi, z częstotliwością uzależnioną od stopnia wypełnienia pojemników oraz od pory roku - najwięcej w m-cach VI-IX. Tworzywa sztuczne odbierane są wtedy raz w tygodniu. Surowce są segregowane na terenie zakładu "REMONDIS" w Opolu, a następnie oczyszczone i przekazane odbiorcom. Firma zamierza kontynuować program segregacji "u źródła", czyli zbiórkę surowców wtórnych w workach, jako uzupełnienie stosowanego systemu pojemnikowego. Zbiórka polega na dostarczeniu do każdej posesji kompletu worków na poszczególne sortymenty towarów (makulatura, szkło, plastik) oraz informacji o terminie ich odbioru - najlepiej w formie rocznego harmonogramu. System ten został bardzo dobrze przyjęty na terenie Gminy Dąbrowa.

System selektywnej zbiórki odpadów komunalnych

Segregacja odpadów może być prowadzona przez system selektywnej zbiórki "u źródła" lub wtórnie, w zakładach unieszkodliwiania. Głównym celem segregacji jest oszczędzanie surowców naturalnych, oraz ograniczenie wpływu odpadów na środowisko. Odzyskiwane z odpadów są: papier, szkło, metale, tworzywa. Wdrożenie i rozwój selektywnej gospodarki jest procesem długotrwałym, prowadzonym sukcesywnie, z udziałem środków technicznych i organizacyjnych. Istotnym elementem tego systemu jest świadomość ekologiczna mieszkańców. Należy położyć szczególny nacisk na działania propagujące prowadzenie prawidłowej gospodarki odpadami przez uświadomienie społeczności lokalnej potrzeby ochrony środowiska przed odpadami, celowości selektywnej zbiórki surowców wtórnych, a w konsekwencji oszczędności objętości eksploatacyjnej składowisk i poprawy standardów sanitarnych i estetycznych środowiska.

Odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych

Odpady komunalne pochodzące z gospodarstw domowych mogą zawierać elementy niebezpieczne, takie jak: przeterminowane lekarstwa, baterie i akumulatory, odpady lakiernicze, lampy fluorescencyjne, zużyte opakowania po nawozach chemicznych i środkach ochrony roślin, z zawartością resztek substancji. Obecne prawodawstwo nakłada na producentów obowiązek przyjmowania opakowań po środkach ochrony roślin, jednak nie ma zorganizowanego systemu ich zbiórki. Składowanie odpadów niebezpiecznych na wysypiskach bez odpowiednich zabezpieczeń (często na wysypiskach "dzikich"), jest przyczyną skażenia wód podziemnych. Na wysypiska trafiają również odpady zawierające substancje ropopochodne, powodując nie tylko zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego (jako skutek parowania), ale również stać się mogą przyczyną pożarów. Monitoring odpadów komunalnych w skali kraju, wskazuje, że średnio odpady niebezpieczne powstające w gospodarstwach domowych i obiektach infrastruktury wynoszą: 1,3-2,0kg na mieszkańca na rok.

Odpady medyczne i weterynaryjne

Działające na terenie Gminy Dąbrowa zakłady opieki zdrowotnej posiadają zatwierdzone programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi, wytwarzanymi w wyniku swojej działalności. Odpady składają się m.in. ze strzykawek jednorazowego użytku, zużytych termometrów, opatrunków, wat, części ciała i organów ludzkich, zwierzęcych, odpadów zakaźnych i zużytych lekarstw. Każdy program określa ilość oraz rodzaj odpadów niebezpiecznych, wytwarzanych przez zakład w ciągu roku. Zakład zobowiązany jest do segregacji odpadów i dostarczenia ich do posiadacza odpadów posiadającego niezbędne uzgodnienia w zakresie ochrony środowiska, celem unieszkodliwienia. Transport odpadów niebezpiecznych z miejsc ich powstawania do miejsc ich wykorzystania bądź unieszkodliwienia, odbywać się może wyłącznie przez firmy posiadające niezbędne pozwolenia.

Odpady przemysłowe

Większość istniejących na terenie Gminy zakładów, posiada pozwolenia dotyczące gospodarki odpadami, w zakresie ich ilości, rodzaju oraz metod unieszkodliwiania. Zgodnie z obowiązującymi przepisami - ustawa o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001r, artykuł 17, wytwarzający odpady zobowiązany jest do:

- uzyskania pozwolenie na wytwarzanie odpadów / powyżej 1 tony odpadów niebezpiecznych rocznie/ lub decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi / powyżej 100kg odpadów rocznie/
- jeżeli wytwarzane są odpady inne niż niebezpieczne: uzyskać pozwolenie na wytwarzanie odpadów, więcej niż 5 tys./rok, lub złożyć informację o wytwarzanych odpadach i sposobach ich zagospodarowania /5-5tys/r/

Ważnym problemem, dotyczącym wiele miejscowości w Polsce jest azbest - zaliczany do odpadów niebezpiecznych. Gmina Dąbrowa ma inwentaryzację dotyczącą azbestu na swoim terenie. Znajdują się tutaj posesje, w których dachy budynków pokryte są eternitem, wyprodukowanym na bazie azbestu. Oddziaływanie czynników atmosferycznych / wiatr, grad/, korozji biologicznej / mchy, porosty/, inicjuje proces wietrzenia minerałów azbestowych i uwalnianie do atmosfery włókien azbestowych, zwanych fibrylami. Najgroźniejsze w skutkach jest narażenie organizmu na oddziaływanie włókien azbestu, przenikających wraz z wdychanym powietrzem. Objawy kliniczne narażenia na pył azbestu polegają na zwłóknieniu tkanki płucnej i zwapnieniu opłucnej, określane mianem pylicy azbestowej - azbestozy. Obecnie azbest zalicza się do grupy 10 substancji, które wykazują najwyższy potencjał inicjacji nowotworów złośliwych.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 14 sierpnia 1998r, w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest - Dziennik Ustaw Nr 138, poz. 895, mówi, że azbest względnie jego wyroby, mogą być usuwane tylko przez firmy wyspecjalizowane, posiadające odpowiednią decyzję wydaną przez starostę. Celem uzyskania takiego pozwolenia firma musi dysponować: właściwym sprzętem, przeszkolonymi pracownikami, oraz umową z jednostką przyjmującą odpady azbestowe.

Jedynym legalnym sposobem unieszkodliwiania azbestu, jest składowanie na specjalnych składowiskach (np. w Trzemesznie). Odpadów azbestowych nie wolno kruszyć. Zabezpiecza się je folią polietylenową o grubości 0,2mm i w takiej formie przekazuje na składowisko. Przewóz odpadów azbestu na składowisko może się odbywać tylko wyspecjalizowanym transportem. Firma transportowa musi posiadać zezwolenie na usuwanie azbestu (w tym transport), wydane przez właściwego starostę- ze względu na miejsce składowania azbestu. Zezwolenie to jest niezależne od zezwolenia na wytwarzanie odpadów azbestowych. Orientacyjny koszt zdjęcia 1 m² płyt eternitowych wynosi 25 - 40 zł. Koszt ten obejmuje: zdjęcie płyty, zabezpieczenie do transportu, koszty składowania, opłatę za korzystanie ze środowiska wpłacaną marszałkowi województwa. Do tego należy doliczyć koszty transportu / ca 3zł/km/. Koszty składowania azbestu w Trzemesznie wynoszą ca 800-1200 zł/tonę.

Podsumowanie

Podstawową metodą postępowania z odpadami komunalnymi jest ich składowanie. Elementem prawidłowego systemu gospodarki odpadami jest świadomość ekologiczna mieszkańców. Należy intensywniej działać w zakresie uświadczenia lokalnej społeczności: potrzeby ochrony środowiska przed odpadami, celowości selektywnej zbiórki odpadów komunalnych dla zwiększenia odzysku surowców wtórnych, a w rezultacie oszczędności objętości eksploatacyjnej składowisk oraz poprawy warunków naturalnych środowiska.

System gospodarki odpadami przemysłowymi ulega stopniowej poprawie, wynikającej głównie z wprowadzenia stosownych warunków ekonomicznych i prawnych. Zakłady ograniczają się do działań obowiązkowych, i nie inwestują w poprawę gospodarki odpadami. Urząd Gminy w Dąbrowie jest w posiadaniu 33 decyzji, zezwalających na: prowadzenie działalności w zakresie odzysku i transportu odpadów innych niż niebezpieczne, programy gospodarki odpadami, wytwarzanie odpadów niebezpiecznych powyżej 1 tony, transport odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, itd.

Gmina Dąbrowa posiada spis eternitowych dachów na swoim terenie i będzie sukcesywnie realizować program wymiany dachów i instalacji posiadających azbest. Na terenie Gminy są podmioty posiadające zezwolenie na usuwanie i transport azbestu.

9. Gleby

Na terenie Gminy Dąbrowa występują gleby: brunatne, bielice i pseudobielice, mady, czarne ziemie, oraz w dużym rozproszeniu, gleby pochodzenia organicznego, objęte prawną ochroną.

Gleby brunatne, właściwe i wylugowane, wytworzone z piasków słabogliniastych, gliniastych mocnych oraz glin lekkich, średnich i ciężkich zalegających na piaskach luźnych, słabogliniastych, glinach lekkich i ciężkich i ilach. Ciągą się pasem na osi SE-NW. Występują od północnej części wsi Mechnice przez Chróścina, Wrzoski, Karczów, Dąbrowę i Ciepiewowice do południowej części wsi Narok i Niewodniki; dominują w sołectwie Lipowa. Na wymienionych gruntach mogą również występować niewielkie enklawy czarnych ziem właściwych lub zdegradowanych oraz większe zespoły gleb bielcowych.

Bielice i pseudobielice, wytworzone przeważnie z glin, występują w SW i NW części Gminy, na gruntach sołectw: Prądy, Siedliska, Nowa Jamka, oraz w obrębie SW części gruntów sołectwa Dąbrowa, a także na południe od zabudowy wsi Narok i Niewodniki.

Mady, o składzie mechanicznym z glin średnich i lekkich zalegających na piaskach gliniastych lekkich, a także z glin piaszczystych i piasków gliniastych lekkich. Wytworzone są z osadów, aluwialnych wyszczelniających współczesne doliny rzeczne, charakteryzujące się warstwową budową, wysokim poziomem wód gruntowych i znaczną zawartością substancji organicznych. Występują w dolinie Odry, dominują w sołectwach: Sławice i Żelazna. Ilość mad zmniejsza się na gruntach wsi Narok i Niewodniki, gdzie zalegają tylko jako użytki zielone w ścisłej dolinie Odry i Potoku Prószkowskiego. Większe ilości mad znajdują się w rejonie użytków zielonych sołectw: Mechnice i Wrzoski.

Czarne ziemie zdegradowane i czarnoziem, o składzie mechanicznym z glin mocnych, średnich i lekkich, często pylastych, oraz piasków gliniastych mocnych i lekkich. Występują w większych zespołach na gruntach sołectw: Wrzoski i Chróścina oraz w pasie terenu leżącego na północny zachód od wsi Dąbrowa przez Skarbiszów do południowo-zachodniej części gruntów wsi Narok.

Gleby pochodzenia organicznego / prawnie chronione/, takie jak: gleby torfowe i murszowo-torfowe, mułowo-torfowe i torfowo-mułowe oraz gleby murszowo-mineralne i murszowe. Największe ich skupiska występują na gruntach sołectw: Siedliska, Prądy, Karczów, mniejsze we wsiach Dąbrowa, Nowa Jamka i Ciepiewowice.

Ogólnie gleby występujące na terenie Gminy Dąbrowa można ocenić jako średnie i lekkie z dużą domieszką luźnych / ca 15% użytków rolnych/, małą ilością mocnych / 5,6% upraw rolnych/ oraz ciężkich / 6,0% upraw rolnych/. Gleby mocne i średnie skupione są w północnej części Gminy. Gleby ciężkie do uprawy koncentrują się w sołectwach: Chróścina, Narok, Dąbrowa i Niewodniki. Bardzo ciężkie do uprawy skupione są na gruntach wsi Narok i Dąbrowa.

Grunty przydatne do upraw okopowych / I, II, III, IV/ stanowią 76,3% użytków rolnych, ale użytki okopowe z glebami mocnymi, cennymi dla rolnictwa, stanowią tylko 5,6% upraw rolnych i skupiają się w zachodniej części obszaru Gminy, w pasie ciągnącym się od Dąbrowy przez Ciepiewowice do Skarbiszowa. Cenne grunty okopowe z glebami średnimi / II / stanowią 28,6% użytków rolnych i koncentrują się we wsi Chróścina, Sławice, Żelazna, Niewodniki. Na gruntach wsi położonych w obrębie SW, W, SE części Gminy Dąbrowa przeważają gleby lekkie / III/, luźne, których najwięcej / mało przydatnych dla rolnictwa / skupionych jest na gruntach wsi: Lipowa, Nowa Jamka i Siedliska.

Grunty orne, zbożowo-pastewne / VI, VII/, zajmują 9% upraw rolnych, a zbożowo-pastewne na glebach mocnych i średnich - 0,5% upraw rolnych.

10. Surowce mineralne

Na terenie Gminy Dąbrowa udokumentowane zostały 3 złoża: czwartorzędowych piasków / terasa wysokiego zasypiania/- złożo "SŁAWICE", trzeciorzędowych ilów / miocen / - złoża: "KOMPRACHCICE", "DĄBROWA N."

Złożo "KOMPRACHCICE" nie jest eksploatowane. Decyzją Wojewody Opolskiego z 2003r, wygaszono koncesję dla Spółki z o.o. EXLAND z Katowic.

Złoża: "SŁAWICE" i "DĄBROWA NIEMODLIŃSKA" udokumentowane zostały w latach 60-tych, dotychczas nie są eksploatowane, nie zostały ustalone kierunki ich rekultywacji, które w założeniu ustala się biorąc pod uwagę ich lokalizację:

Złożo "SŁAWICE, usytuowane jest w obrębie doliny Odry/ terasa nadzalewowa/, kierunek rekultywacji -wodny
Złożo "DĄBROWA NIEMODLIŃSKA", usytuowane w obrębie obszaru chronionego "Bory Niemodlińskie", kierunek rekultywacji - leśny.

Złożo "KOMPRACHCICE"

Kopalina	surowce ilaste ceramiki budowlanej / do produkcji cegły pełnej i dziurawki/
Zasoby geologiczne	1 905 000 m ³ zasoby bilansowe w kategorii C ₁ 5 399 000 m ³ zasoby bilansowe w kategorii C ₂ 1 480 000 m ³ zasoby bilansowe w filarze ochronnym 322 000 m ³ zasoby bilansowe piasków schudzających Zasoby zostały ustalone na dzień 30 września 1980r, zatwierdzone decyzją Prezesa Centralnego Urzędu Geologii z dnia 29 marca 1982r.
Przedsiębiorca	Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjne EXLAND, sp. z o.o. w Katowicach
Obszar górniczy	brak / 56 087 m ² /
Teren górniczy	brak / 114 250 m ² /
Kolizja z obszarami chronionymi	nie występuje
Plan zagospodarowania przestrzennego	złożo częściowo znajduje się na terenie gminy Komprachcice; nie jest eksploatowane. Decyzją Wojewody Opolskiego z 2003r wygaszono koncesję dla Przedsiębiorstwa Handlowo - Produkcyjnego "EXLAND" Sp. z o.o. z Katowic.

Złożo "DĄBROWA NIEMODLIŃSKA"

Kopalina	surowce ilaste ceramiki budowlanej / do produkcji cegły pełnej i dziurawki/
Zasoby geologiczne	405 000 m ³ /zasoby bilansowe-kat.B/, 266 000 m ³ /zasoby bilansowe /k.C ₁ / 51 000 / zasoby bilansowe w filarze ochronnym/. Zasoby ustalone na dzień 1.I. 1964r, zatwierdzone decyzją Prezesa CUG z dnia 31.XII. 1976
Przedsiębiorca, koncesja, obszar górniczy, teren górniczy	- brak, złożo nieeksploatowane
Kolizja z obszarami chronionymi	- złożo znajduje się w obrębie obszaru chronionego " Bory Niemodlińskie"
Ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego	- w planie zagospodarowania przestrzennego z 1991r złożo "DĄBROWA " nie jest uwidocznione

Złożo "SŁAWICE"

Kopalina	kruszywo naturalne
Zasoby geologiczne	1 690 000 ton-zasoby bilansowe w kat. B i C ₁ , 546 000 zasoby bilansowe w kat. C ₂ , , średni punkt piaskowy - 53%. Zasoby ustalone na dzień 1.IV.1962, zatwierdzone przez Prezesa CUG dnia 29 października 1963r.
Przedsiębiorca, koncesja, obszar górniczy, teren górniczy, kolizja z obszarami chronionymi	- brak, nie występuje
Ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego	: w planie zagospodarowania przestrzennego z 1991r. złożo "SŁAWICE" nie jest uwidocznione

11. Przyroda, walory kulturowe Gminy Dąbrowa

Obszar Chronionego Krajobrazu "BORY NIEMODLIŃSKIE"

Obszar Chronionego Krajobrazu "BORY NIEMODLIŃSKIE" utworzony został uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu Nr XXIV/193/88 z dnia 26 maja 1988, obejmuje łącznie obszar 48 189,0 ha, położony w gminach: Biała, Dąbrowa, Komprachcice, Korfantów, Krapkowice, Lewin Brzeski, Łambinowice, Niemodlin, Prószków, Strzeleczyki, Tułowice, w województwie opolskim. Granice obszaru zostały wyszczególnione w Rozporządzeniu Wojewody Opolskiego z dnia 17 maja 2000r - Dz.U. Województwa Opolskiego z dnia 26 maja 2000r, poz. 173. Na terenie Gminy Dąbrowa granica OCK "Bory Niemodlińskie" przebiega: z miejscowości Przecza torem kolejowym do Dąbrowy, dalej drogą przez Sokolniki, Wawelno, do skrzyżowania z drogą gruntową Siedliska - Polska Nowa Wieś i obrzeżem lasu wokół miejscowości Polska Nowa Wieś.

Obszar Chronionego Krajobrazu "Bory Niemodlińskie" jest pozostałością dawnej Puszczy Śląskiej. Na jego obszarze obowiązują ustalenia przywołanego wyżej Rozporządzenia Wojewody Opolskiego, zawarte w § 10:

1/ zakazy w zakresie:

- a/ płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt;
- b/ niszczenia nor i legowisk zwierzęcych i ptasich gniazd;
- c/ niszczenia lub uszkodzenia drzew i innych roślin (rzadkich i chronionych);
- d/ wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, innego zanieczyszczenia wód, gleby i powietrza;
- e/ uszkadzanie i zanieczyszczenia przedmiotów i obszarów objętych ochroną;

2/ ograniczenia w zakresie

- a/ pozyskiwania drzew i innych roślin;
- b/ zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków;
- c/ wydobywanie minerałów;
- d/ niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania;
- e/ stosowania środków chemicznych w gospodarce rolnej i leśnej;
- f/ prowadzenie działalności przemysłowej i hodowlanej;
- g/ budowy lub rozbudowy linii komunikacyjnych;
- h/ umieszczanie na obszarach lub przedmiotach objętych ochroną tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych, i innych znaków nie związanych z ochroną przedmiotu z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa.

Działalność prowadzona na tym terenie powinna być zgodna z wymogami ochrony środowiska i krajobrazu. Do obszaru Borów Niemodlińskich, przylega kompleks Stawów Niemodlińskich, leżący w gminie Niemodlin - projektowana ostoja ptaków NATURA 2000. Na terenie Gminy Dąbrowa znajduje się tylko Staw Nowy

Kompleks leśny BORY NIEMODLIŃSKIE na terenie Gminy Dąbrowa leży na zróżnicowanym pod względem ukształtowania terenu, wyraźnie zaznacza się krawędź Równiny Niemodlińskiej. Odznacza się mozaikowością typów siedliskowych: na N występuje las świeży, który w większości porastają dęby / wiek: 10-115 lat/, brzozy / 70 lat / i olsza / 80 lat /. Na S pojawia się bór mieszany świeży, który w większości porasta sosna / wiek: 10 - 100 lat /. Las mieszany świeży na W od wsi Dąbrowa, porasta sosna / 8-90 lat/. Na granicy Gminy Dąbrowa, na W od wsi Wawelno / gmina Komprachcice/, występuje las mieszany, głównie sosna / 70 lat/, buk - 77 lat, świerk / 90 lat/ i brzoza / 40 lat/. Torfowisko "PRĄDY" leżące w obrębie OchK "BORY NIEMODLIŃSKIE" porasta wilgotny bór mieszany, świeży, który głównie reprezentuje sosna w różnych klasach wiekowych.

Rezerwat przyrody "PRADY"

Na podstawie Rozporządzenia Wojewody Opolskiego Nr P/11/2001 z dnia 19 lipca 2001r, opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Nr 65 /01, § 1 "Uznaje się za rezerwat przyrody pod nazwą **"Prądy"** obszar lasu o powierzchni 36,45 ha, położony w gminie Dąbrowa w województwie opolskim". Celem ochrony jest zachowanie **ekosystemu torfowiska**. W skład rezerwatu wchodzi obszar oznaczony w planie urządzeniowym gospodarstwa leśnego Nadleśnictwa Opole, wg stanu na dzień 1 stycznia 1995r, jako oddziały lasu 140 i, 141 g,h,i, 142 h, 143 j, Leśnictwa Dąbrowa Opolska. Obręb Dąbrowa Opolska. Paragraf 4.1. przywołanego Rozporządzenia mówi:

Na obszarze rezerwatu przyrody zabrania się:

- 1/ pozyskiwania, niszczenia, lub uszkodzenia drzew i innych roślin, 2/ zbiorów dziko rosnących roślin, grzybów,
- 3/ polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia ich nor i legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania z nich jaj
- 4/ wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów i innych nieczystości, innego zanieczyszczenia wód, gleby oraz powietrza, 5/ dokonywania zmian przedmiotów ochrony i obszarów objętych ochroną,
- 6/ wydobywanie skał i minerałów, w tym torfu, 7/ niszczenie gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania
- 8/ zmiany stosunków wodnych, 9 /biwakowanie, 10 /palenia ognisk, tytoniu, używania otwartych płomieni
- 11/ ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego,
- 12/ prowadzenie działalności rolniczej, hodowlanej lub chowu zwierząt,
- 13/ umieszczanie tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną przyrody i bezpieczeństwa publicznego na obszarach objętych ochroną,
- 14/ wykonywanie prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
- 15/ prowadzenia badań naukowych bez zgody Wojewody Opolskiego, który sprawuje bezpośredni nadzór nad rezerwatem przyrody.

Torfowisko wysokie ze zbiorowiskiem mszarów, otoczone wilgotnym borem sosnowym. Torfowiska są naturalnymi zbiornikami retencyjnymi wody, co przy występującym jej deficycie, skłania do ich ochrony. Są one jednocześnie jedynym środowiskiem życia dla wielu gatunków roślin i zwierząt.

Północna część obszaru została częściowo odwodniona z uwagi na próbę eksploatacji torfu w przeszłości. Porasta ją drzewostan mieszany, składający się z brzozy omszonej i brodawkowej, oraz świerka. Najciekawszy przyrodniczo fragment torfowiska znajduje się w oddziale 140, gdzie rozwija się rzadki w Polsce zespół zwany przygielką białą / *Rhynchosporium albae*/. Rośnie tam również roślina chroniona - owadożerna rosiczka okrągłolistna / *Drosera rotundifolia*/.

Projektowany rezerwat przyrody "SZAKŁAK"

Rezerwat leśny "SZAKŁAK" zlokalizowany jest na N od miejscowości Narok, znajduje się w obrębie terenu Nadleśnictwa Opole, obejmuje powierzchnię 7,42 ha, położoną w rozległej, płaskiej dolinie Odry, gdzie znajdują się głębokie doły wypełnione wodą - pozostałość starorzeczy. Otoczony jest polami uprawnymi. Występują tu fragmenty typowego łągu wiązowego / *Ficario-Fraxino-Ulmetum campestris*/. Drzewostan budują głównie **100-letnie dęby szypułkowe** /*Quercus robur*/, charakterystyczne dla siedlisk ciepłych i niezbyt wilgotnych - krótkie pnie i bardzo rozłożyste konary. Występują tu również: klon polny, czeremcha zwyczajna, głóg dwuszyjkowy. Wśród krzewów dominują samosiewy ww gatunków oraz: dereń świdwa, szakłak pospolity / *Rhamnus cathartica*/. Runo tworzą byliny dwuliścienne - m.i. ziarnopłon wiosenny.

Projektowany rezerwat przyrody "ODRA"

Rezerwat przyrody "ODRA" leży w obrębie NW części Gminy Dąbrowa, w kierunku miejscowości Golczowice, nad rzeką Odrą i w jej rozległej dolinie, urozmaiconej niewielkimi obniżeniami - pozostałościami starorzeczy, oraz obwałowaniem. Teren należy do Nadleśnictwa Opole, Leśnictwa Narok. Podłoże stanowią gleby brunatne umiarkowane lub wilgotne. Cały fragment leśny jest pozostałością Puszczy Niemodlińskiej. Pokrycie stanowi las liściasty /100%/; siedlisko lasu łęgowego. Górną warstwę drzew buduje dąb szypułkowy, w wieku ca 150 lat, drugie piętro budują: lipa drobnolistna, wiąz szypułkowy, grab, jesion, klon polny, czeremcha i glóg. Rezerwat powołano w związku z ochroną dobrze tu zachowanych łąg wiązowych, które są ostatnim zbiorowiskiem tego zespołu, pozostałymi po dawnej Puszczy Niemodlińskiej, na przestrzeni od Krapkowic do Nysy Kłodzkiej. Badania wykazały występowanie 3 rzadkich zbiorowisk leśnych: *Ficario-Ulmetum campestris*, *Tilio-Carpinetum*, *Salici-Populetum*. Granice projektowanego rezerwatu obejmują wydzielenie d, f, g, oddziału I. Łączna powierzchnia rezerwatu - 14,28 ha gruntów leśnych. Zagrożeniem dla zbiorowisk łągowych jest obniżanie się poziomów wód gruntowych i brak regularnych zalewów, co powoduje sukcesję ekologiczną łąg w kierunku łąk.

Inne kompleksy leśne

Na terenie Gminy Dąbrowa, w wieloboku wyznaczonym przez wsie Wrzoski-Sławice-Żelazna-Skarbiszów znajdują się 3 małe kompleksy leśne, z których największy przylega do rzeki Dożyna. Pod względem siedliskowym jest to las mieszany, wilgotny, a w niektórych wydzieleniach jest to las wilgotny, porośnięty przez dęby, w wieku 87-152 lata, oraz olsze w wieku 87 lat. Resztę kompleksu porastają sosny w w. 57-100 lat.

Kolejny mały kompleks leśny leży na prawym brzegu Prószkowiarki, na SW od wsi Żelazna; jest to las mieszany, świeży, w większości porośnięty dębem, w wieku od 102 - 117 lat, uzupełniony sosną i świerkiem.

Rośliny chronione i rzadkie

Gmina Dąbrowa należy do najslabiej w województwie opolskim rozpoznanych florystycznie obszarów. Stwierdzono tu jednak występowanie 10 gatunków roślin prawnie chronionych, część z nich znajduje się w "Czerwonej liście roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce" (Parusel i inni 1996r)

Rośliny ściśle chronione

Podkolan biały / *Platanthera bifolia* / - z rodziny storczykowatych, występuje w kompleksie leśnym na W od Naroka, w oddziale 24. Stwierdzono występowanie około 50 osobników.

Śniadek baldaszkowaty / *Ornithogalum umbellatum* / - bylina cebulowa z rodziny liliowatych, występuje w rowach i zaroślach, na trawiastych zboczach, wzdłuż drogi leśnej na W od Wawelna

Rosiczka okrągłolistna / *Drosera rotundifolia* / - owadożerna, występuje, nielicznie, w rezerwacie "PRĄDY"

Grażel żółty / *Nuphar lutea* / - z rodziny grzybieniowatych, z grubym kłączem, z którego wystają duże skórzaste liście, pływające. Kwiaty żółte, pachnące, pojawiają się od maja do września. Kilka do kilkudziesięciu okazów występuje w starorzeczach i stawach na N od Żelaznej / "Jezioro Czarne" /, oraz u ujścia Potoku do Odry.

Bluszcz pospolity / *Hedera helix* / - jeden z niewielu naszych pnączy, o białozielonych kwiatach i granatowych owocach. Znajduje się na terenie parku w Karczowie, Skarbiszowie i Dąbrowie.

Rośliny chronione częściowo

Kruszyna pospolita / występuje na całym obszarze Gminy Dąbrowa /, **bagno zwyczajne** / występuje tylko kilka okazów w rezerwacie "PRĄDY" /, **konwalia majowa** / dość licznie występuje w kompleksie leśnym na S od Naroka, w dąbrowie na NW od Naroka i w projektowanym rezerwacie "SZAKŁAK" /, **kalina koralowa** / występuje na zachodnim skraju kompleksu leśnego na S od Naroka /

Gatunki rzadkie w skali województwa i regionu

Zurawina błotna / występuje na torfowiskach wysokich i borach bagiennych; dość liczna na całym obszarze rezerwatu "PRĄDY"/, **przygielka biała** z rodziny turzycowatych, wysokości 15-40cm, występuje dość licznie w rezerwacie "PRĄDY", **dzięciel litwor nadbrzeżny**, gatunek ten występuje na N od byłego PGR "Nad Odrą" - na 3 stanowiskach rośnie po kilanaście egzemplarzy tego gatunku, **welnianka wąskolistna**, z rodziny turzyc spotkać ją można na mokrych łąkach i torfowiskach, występuje na całym obszarze rezerwatu "PRĄDY".

Fauna

Gmina Dąbrowa leży w obrębie obszaru w znacznym stopniu przekształconym przez człowieka; skład fauny jest uboższy niż w gminach sąsiednich / Niemodlin, Tułowice/, ale występuje tu kilka gatunków bardzo cennych jak: 2 rewiry orła bielika, jeden bociana czarnego, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, dzięciół średni, Nad Odrą występuje kilka gatunków charakterystycznych dla dolin rzecznych, np. świerszczak, strumieniówka, zimorodek, kokoszka wodna i błotniak stawowy.

Kompleks leśny k/ wsi Lipowa-Dąbrowa-Prądy+łąki

Płazy traszka zwyczajna, ropucha szara, ropucha zielona, żaby: wodna, jeziorkowa i trawna, rzekotka drzewna

Gady jaszczurki: zwinka i żyworodna, zaskroniec, żmija zygzakowata, padalec

Ptaki - rzadsze i cenniejsze gatunki: orzeł bielik, bocian czarny, dzięciół zielonosiwy, dzięciół zielony, dzięciół zielony, muchówka mała, myszołów zwyczajny

Ssaki - jeleń, sarna, dzik, wiewiórka, lis, borsuk

Kompleks leśny między m. Golczowice-Narok - Borkowice

Najbardziej wartościowy pod względem faunistycznym obszar Gminy Dąbrowa, stanowiący część korytarza ekologicznego dla fauny przemieszczającej się między Lasami Stobrowsko - Turawskimi, a Borami Niemodlińskimi. Do najważniejszych gatunków na tym obszarze należą:

Płazy traszka zwyczajna, ropucha szara, żaby: błotna, jeziorkowa, trawna; rzekotka drzewna

Gady jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna; padalec, zaskroniec, żmija zygzakowata

Ptaki orzeł bielik, bocian czarny, muchołówka białoszyja, dzięciół średni, dzięciół zielonosiwy, myszołów, strumieniówka, świerszczak, dudek, siniak

Ssaki jeleń, sarna, dzik, wiewiórka, lis, borsuk

Pas łąk nad Odrą, a w nim: łożowiska, zadrzewienia, krzaki, oczka wodne

Płazy traszka zwyczajna, ropucha szara, żaby: jeziorkowa, błotna, trawna

Gady jaszczurka zwinka, padalec, zaskroniec, żmija zygzakowata

Ptaki świerszczak, strumieniówka, trzciniak, zimorodek, świergotek łąkowy, kokoszka wodna

Niewielkie lasy na NE od Karczowa

Bogaty skład gatunkowy drzewostanu, wilgotność siedliska jest ostoją dla ptaków śpiewających, np. słowika rdzawego /*Luscinia megarhynchos*/. Na N, w obrębie łąk przy lesie, występuje huczek ziemny, czajka, bocian biały, czapla, piskliwiec i kruk.

Ważnym miejscem żerowania fauny jest również pas dziczejących łąk przy miejscowości Nowa Jamka. Spotyka się tu duże populacje saren, zajęcy, ptaków, m.i. myszołowów.

Prawie wszystkie wymienione wyżej gatunki ptaków, gadów i płazów /z wyjątkiem żab/ są prawnie chronione

Tabela 25. Pomniki przyrody znajdujące się na terenie Gminy Dąbrowa

Lp	Rodzaj pomnika przyrody	Lokalizacja	Nr rejestracji	Uwagi
DRZEWA				
1	Dwa dęby szypułkowe wiek - 250 lat	Park w Karczowie	202	obwody pni: 5,38 i 5,74 m wys. 26 i 27 m
PARKI WIEJSKIE UZNANE ZA ZABYTKI KULTURY				
1	Park w Dąbrowie	Dąbrowa	71/83	2,2 ha
2	Park w Karczowie	Karczów	79/83	3,0 ha
3	Park w Niewodnikach	Niewodniki	256/90	3,0 ha
STREFY OCHRONNE DLA STANOWISKA PTAKÓW				
1	Stanowisko bociana czarnego	Leśnictwo Narok		
2	Stanowisko orła bielika	Leśnictwo Narok		

Walory kulturowe Gminy Dąbrowa i ich ochrona

Na terenie Gminy Dąbrowa nie ma obszarów objętych ścisłą ochroną konserwatorską typu "A" czy strefy ochrony typu "B", oraz ochrony krajobrazu kulturowego "K". Nie istnieją też obszary objęte strefą obserwacji archeologicznej "OW". Prawnie chronionymi układami przestrzennymi są zespoły zabudowy: zamkowo-parkowej, pałacowo-parkowej oraz dworsko-folwarcznej i częściowo folwarcznej, które wymienione są niżej:

Zespół zamkowo-parkowy w Dąbrowie

Zespół pałacowo-parkowy w Karczowie, Naroku, Niewodnikach i Chróście

Zespół dworsko-parkowy w Ciepeliowicach, Skarbiszowie i Sławicach

Zespół zabudowy folwarcznej w Nowej Jamce

Zespoły zabudowy chronione na podstawie decyzji samorządu lokalnego

Zabudowa folwarczna, na którą składają się zabudowania gospodarcze oraz domy mieszkalne - Sokolniki

Zabudowa podworska-folwarczna - Ciepeliowice

Zabudowa folwarczna - Lipowa

Ochronie podlegają: pierwotny podział oraz intensywność zabudowy działki, sposób usytuowania budynków, linie zabudowy, gabaryty i wysokość budynków, kształt pokrycia dachów oraz detale architektoniczne. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego powinien mieć określone: zasady rozbudowy budynków wchodzących w skład zespołu oraz dopuszczalne zasady lokalizacji nowych budynków.

Na terenie Gminy Dąbrowa nie występują zespoły zabudowy robotniczej, posiadające walory kulturowo-krajobrazowe, które należy chronić.

Stanowiska archeologiczne, objęte ochroną prawną, gdzie zabudowa lub prace ziemne, z wyjątkiem upraw muszą być każdorazowo poprzedzone badaniami archeologicznymi, po uzyskaniu zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków - zostaną przedstawione w tabeli zamieszczonej niżej.

Tabela 26. Wykaz stanowisk archeologicznych objętych ochroną prawną

Lp	Miejscowość	Rodzaj stanowiska archeologicznego	Uwagi/położenie/
1	DĄBROWA	Stanowisko "A", wpływy rzymskie, wczesne średniowiecze	4km na N od stacji kolejowe
2	CHRÓŚCINA	St.3 - punkt osadniczy XIV-XV w St.4 - jw. St.6 - jw. St.7 - jw. St.8 - jw. St.9 - XIV-XVI w St.10 XIV-XV w	działka 223 dz.154,156,648/151 dz. 159,164 dz.77 dz.120 dz.81,87,91 dz. 198, 201
3	KARCZÓW	St.1-punkt osadniczy XIV-XV w St.2-jw. St.3-jw. St.4-osada produkcyjna, kultura przeworska, wpływy rzymskie St.5-piecowisko St.6-osada XIV-XVI w. St.7-osada XIII-XVI w. St.8-osada XIV-XVI w St.p-punkt osadniczy XIII-XIV w	dz.289, 290 dz.289,290,291 295,296,314,315 dz. 372,373 dz. 379,380 dz.528/3 dz.396 dz.332/1 dz.384
4	LIPOWA	St. 1 - osada XIV -XV w St.2 jw. St.3 ślad osadniczy,XIV-XV w	działki gr. 7,8 jw. 52 jw. 52
5	MECHNICE	St. 4 pkt osadniczy XIV-XV w St. 5 ślad osadniczy, pradziejowe St. 6 ślad osadniczy, epoka kamienia, punkt os. średn.	działki 9,10,147/11 188/ 35 195,197,198
6	NAROK	St.1 / punkt osadniczy,kultura łużycka, średniowiecze wczesne/ St.2 /p.os. neolit,p.o.wcz.śr.p.o. śr./ St.3 /osada,kultura łużycka ,os. produkcyjna X-XIII w, St.7 p.os. XIV-XV w, St.8 -osada XIX-XV w, St.9 -osada XIV-XV w, St.10 -punkt osadniczy XIV-XV w , St.11 -punkt os XIV-XV w , St 12 ,punkt osadniczy, kultura łużycka, przeworska X-XIII w, okres rzymski, St.14 -punkt os. okres rzymski	1/dz.285,88,290 2 /276, 3 /276 7 / 290, 8 , 9 /290, 10 / 288, 11 /288, 12 / 558 14 / 591
7	NIEWODNIKI	St.1,punkt os.neolit, kultura łużycka, p.o.wczesne średniowiecze St.2,piecowisko, St.3.punkt os. XV w, St.4,osada produkcyjna XIV w St.5,osada hutnicza XIV-XV w, St.6,osada produkcyjna, kultura przeworska, okres wpływów rzymsk	St.1/103, 2 / 353/5 4 /448, 474, 5 /456, 6 /252,264,265
8	SŁAWICE	St.4,ślad osadniczy XV w, St.5,pkt osadniczy XIV,XV w St.7,punkt osadniczy XIV-XV w St.8,ślad os.XV w, St.9,punkt osadniczy XIII - XV w	4 /dz.779/43,814/ 46 5 /dz.450/44, 7 /dz.612 -13/16,616/16,617/16 8 /dz. 5, 9 / dz. 6
9	ŻELAZNA	St.4,punkt os. XIV-XV w, St.5, ślad osadniczy , epoka kamienia, punkt os. XIII-XIV w, St.6, punkt osadniczy XIV-XV w St.7, punkt osadniczy,późny okres rzymski, punkt osadn.XIV-XV w.	4 / dz.60,391/53 5 /dz.42,43, 6 /dz.13 14 , 7 / dz. 35,45

12. Zagrożenia środowiska Gminy Dąbrowa

Wody powierzchniowe

Teren Gminy Dąbrowa odwadnia sieć rzeczna, głównie Potok Prószkowski i Chróścińska Struga /Dożyna/ wraz z dopływami, które bezpośrednio dopływają do Odry. Południowo-zachodnią i zachodnią stronę terenu opływają ciek: Wytoka i Potok Borkowicki, dopływające do Nysy Kłodzkiej w okolicy Skorogoszczy.

Spływ wód gruntowych odbywa się w stronę cieków, a następnie do doliny Odry, gdzie zlokalizowane są m.i. projektowane rezerwy ochrony przyrody: "SZAKŁAK" i "ODRA" / → załącznik, 1-Mapa obszarów/ oraz stanowiący korytarz ekologiczny o randze międzynarodowej "Dolina Odry" system krajowy ECONET-PL

Zagrożenia jakości wód powierzchniowych, powoduje głównie nieuregulowana gospodarka wodno-ściekowa, brak systemu kanalizacyjnego. Ścieki gromadzone są często w nieczynnych studniach gospodarskich, względnie doprowadzane bezpośrednio do cieków.

Wody podziemne

Wodociąg grupowy "DĄBROWA" bazuje na czwartorzędowym poziomie wodonośnym, który tutaj jest głównym zbiornikiem wód użytkowych. Ujęcie wody zlokalizowane jest w peryferyjnej części struktury wodonośnej - dolina kopalna rzeki Odry /Przylesie - Prądy/. Warunki hydrogeologiczne są bardzo korzystne, wydatek jednostkowy / przy obniżeniu zwierciadła wody o 1 m/, wynosi ca 29m³/ h / 1 m depresji. Głębokość otworów studziennych, nie przekracza 30,m. Studnie są proste do wykonania i eksploatacji. Wadą jest obecność zawieszonych, w stosunku do normy, związków żelaza i manganu. Uzdatanie wody jest nieskomplikowane i skuteczne. Analizy wody surowej i uzdatnionej stanowią załącznik nr 5, do niniejszego opracowania. Związki azotowe znacznie poniżej normy. Po uzdatnieniu woda spełnia wymogi określone normą zawartą w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002r, w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia /Dz.U. 02.203.1718/, która odpowiada normom zawartym w Dyrektywie Unii Europejskiej 98/83/EC z 1998r.

Zwierciadło wody w ujęciu "DĄBROWA" jest swobodne - warstwa wodonośna na dużym obszarze, prawie w obrębie całej struktury, nie jest odpowiednio izolowana od powierzchni terenu, względnie nadkład posiada bardzo słabe właściwości ochronne. Stwarza to zagrożenie zanieczyszczenia wód, głównie związkami azotowymi.

Projekt strefy ochronnej ujęcia wody "DĄBROWA" powinien być opracowany w miarę posiadanych możliwości finansowych.

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Na stan powietrza atmosferycznego mają wpływ lokalne emitery pyłów i gazów, pochodzące z gospodarstw domowych, małych kotłowni, zakładów produkcyjno-usługowych oraz emitery położone poza granicami Gminy. Emisja spalin koncentruje się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

Stan sanitarny lasów

Zalesione są głównie tereny położone w obrębie południowo-zachodniej części Gminy Dąbrowa - grunty wsi Prądy, Siedliska, Nowa Jamka i Lipowa, oraz od strony zachodniej - grunty wsi Narok i Skarbiszów. Niewielkie leśne kompleksy występują w obrębie gruntów sołectwa Karczów - w obrębie centralnej części Gminy. Znaczna część kompleksów leśnych podlega ochronie, jako lasy wodochronne - prawnie chronione. Znajdują się one na gruntach wsi: Prądy i Nowa Jamka, Narok i Skarbiszów. Usytuowane są tam rezerwy przyrody - istniejące i projektowane. Powoduje to ograniczenia w gospodarczym użytkowaniu, stosownie do ograniczeń i zakazów podanych w dokumentacji prawnej. Pozostałe lasy / 60% / mają charakter użytkowy, ale w rejonie Karczowa i Skarbiszowa występują stanowiska roślin chronionych, a znaczne ich powierzchnie stanowią ostoję ptaków i zwierząt, co ogranicza gospodarcze korzystanie z tych środowisk.

Zagrożeniem dla lasów jest: akumulacja zanieczyszczeń ze strony autostrady A-4 oraz innych dróg komunikacyjnych, emisja gazów i pyłów, przerwanie łączności przestrzennej licznych gatunków roślin i zwierząt, nieracjonalna gospodarka leśna na terenach zalewowych Odry / polegająca na wycinaniu ważnych i najbardziej wartościowych przyrodniczo lasów, wilgotnych i grądowych/, dominacja monokultur sosnowych, mniej odpornych na zanieczyszczenia, oraz niekontrolowane wylewanie i nawożenie ściekami.

Dewastacja gleb i krajobrazu

Gmina Dąbrowa posiada bardzo zróżnicowane warunki glebowe. Reprezentowane jest tutaj 8 z 9 kompleksów przydatności rolniczej gruntów ornych. Nie występuje kompleks I - pszenno-żytni, bardzo dobrych gruntów ornych. Głównie występuje tutaj kompleks żytni - 60% i pszenno-żytni - 32,8 %/ związany z madami doliny Odry/. Pozostałe kompleksy zlokalizowane są w obrębie piaszczystych terasów doliny Odry.

Najkorzystniejszy układ warunków glebowo-przyrodniczych znajduje się w obrębie użytków zajmujących pas terenu w dolinie Odry / Sławice, Żelazna, Sławice, Narok/ oraz pas terenu środkowej części Gminy, od Mechnic przez Chróścinę, Karczów i Skarbiszów. Tereny te powinny być chronione dla rolnictwa z uwagi na gleby o wysokiej klasie bonitacyjnej.

Zagrożeniem dla gleb w Gminie Dąbrowa, oraz ogólnie ich zły stan spowodowany jest nadmiernym stosowaniem gnojowicy oraz niekontrolowanymi zrzutami ścieków bytowych do środowiska.

Potencjalnym zagrożeniem dla środowiska może być również przyszła eksploatacja złoża ilów "DĄBROWA"

Podsumowanie

Najważniejszymi problemami Gminy Dąbrowa są obecnie sprawy związane z uregulowaniem gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ograniczenie niskiej emisji i zabezpieczenie przeciwpowodziowe.

IV. STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA DO 2014r

1. Aktywizacja społeczeństwa, tendencje rozwojowe

Strategia rozwoju Gminy Dąbrowa powinna w pierwszym rzędzie prowadzić do integracji społeczeństwa przez **wyrobienie świadomości:**

a/ wspólnego dobra i rozwoju

b/ ekologicznej

c/ walorów terenu: przyrodniczych, kulturowych, rekreacyjnych i związane z tym możliwości rozwoju

d/ rozwoju w zakresie gospodarki leśnej, rolnictwa, turystyki weekendowej, obsługi ruchu komunikacyjnego

e/ uczestnictwa w rozwoju infrastruktury, w tym, budowy kanalizacji sanitarnej i deszczowej, zaopatrzenia w gaz sieciowy, gospodarki odpadami i inne.

Aktywizacja i integracja społeczeństwa przez rozszerzenie działalności istniejących instytucji kulturalnych w Gminie Dąbrowa.

Edukacja ekologiczna

- realizacja programów edukacyjnych

- szkolenia dla nauczycieli

- program kształcenia rolników, w tym stosowanie *Zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych, takich jak: nawożenie chemiczne i wapnowanie zgodne z zapotrzebowaniem gleb, właściwe postępowanie ze środkami chemicznymi, zwiększenie nawożenia organicznego, i wykorzystanie metod ochrony biologicznej i integrowanej*

zróżnicowanie struktur zasiewów, stosowanie właściwego płodozmianu i odłogowania, stosowanie poplonów i przedplonów oraz ściółkowania

bezpiecznego dla środowiska składowania i zabezpieczania gnojowicy i obornika

stosowanie agrotechniki przeciwozyjnej oraz ograniczenie ugniatania gleby i podglebia

utrzymywanie miedzy oraz stosowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych

- powstrzymanie degradacji gleby przez przestrzeganie programu racjonalnego stosowania środków chemicznych / głównie w rolnictwie /

- pomoc w organizacji gospodarstw ekologicznych oraz agroturystycznych /szczególnie w okolicy wsi Narok i Niewodniki /

- organizowanie wystaw żywności ekologicznej

- badanie jakości gleby pod względem zakwaszenia i obecności metali ciężkich

- aktualizację mapy glebowej

Obecnie edukację ekologiczną prowadzi się głównie w szkołach, w których działa Liga Ochrony Przyrody. Do metod pracy stosowanych przez wychowawców należą: wycieczki krajoznawcze, doświadczenia, i eksperymenty, obserwacje środowiskowe, gromadzenie zbiorów przyrodniczych, wystawy pamiątek i zbiorów dzieci, inscenizacje i zabawy tematyczne, samodzielne posługiwanie się materiałami źródłowymi o treści przyrodniczej, dbanie o zieleń wokół szkół, dokarmianie ptaków w zimie, konkursy o większym zakresie / wiedzy ekologicznej, plastyczne, literackie, piosenki o tematyce ekologicznej /.

Edukacja w zakresie przyrodniczych i kulturowych wartości terenu, ich znaczeniu w rozwoju Gminy, oraz podkreślenie strategicznej ważności istnienia na terenie Gminy Dąbrowa:

a/ korytarza ekologicznego o randze regionalnej, pomiędzy Obszarem Chronionego Krajobrazu LASY STOBRAWSKO - TURAWSKIE i Obszarem Chronionego Krajobrazu BORY NIEMODLIŃSKIE

b/ międzynarodowej ostoi ptactwa wodno-błotnego i obszaru węzłowego o randze międzynarodowej - biocentrum (17M) systemu krajowej sieci ekologicznej ECONET -PL

Wydanie przewodnika turystycznego, gdzie zaznaczone będą miejsca, ważne do zwiedzania pod względem przyrodniczym i kulturowym, takie jak:

- a/ Bory Niemodlińskie w granicach Gminy, rezerwat "PRADY", projektowane rezerваты: "ODRA" i "SZAKŁAK", wraz z podkreśleniem odrębności tych miejsc, ze względu na zanikające systemy łąkowe; unikalne, znajdujące się w "Czerwonej Księdze" rośliny i ostoje ptactwa wodnego. Należy również poinformować, że zwiedzanie może się odbywać tylko z odpowiednio przeszkolonymi przewodnikami, co zapobiegnie dewastacji, tych wyjątkowych pod względem przyrodniczych miejsc, oraz zapewni bezpieczeństwo zwiedzającym, ważne np. w przypadku torfowiska "PRADY".
- b/ Dolina rzeki Odry stanowiąca korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym, obszar węzłowy BIOCENTRUM-17M sieci EKONET PL, kompleksy leśne o funkcji wodochronnej położone w rejonie wsi Narok-Skorogoszcz-Ciepielowice (po obu stronach linii kolejowej), użytki ekologiczne: "Wyrobisko k/Sławic" "Starorzeczka nad Odrą", "Starorzeczka k/Ostrowa Narockiego"
- c/ Pomniki przyrody i parki / wymienione w tabeli 25 na stronie 46 niniejszego opracowania/, w Karczowie Dąbrowie i Niewodnikach; zespoły i ciągi zieleni: główną aleję dębową prowadzącą do parku w Dąbrowie, cmentarze w Dąbrowie, Chróście, Naroku, Niewodnikach, Lipowej oraz dwa cmentarze w Karczowie
- d/ Zespoły zamkowo - parkowe w Dąbrowie, Karczowie, Naroku, Niewodnikach, Chróście, Skarbiszowie
- e/ Stanowiska archeologiczne, których wykaz zawarty jest na stronie 49, niniejszego projektu, znajdujące się na terenie miejscowości: Dąbrowa, Chróście, Karczów, Lipowa, Mechnice, Narok, Niewodniki, Sławice, Żelazna.

Opracowanie oferty usług turystycznych oraz określenie terenów dla kolarstwa i biegów na orientację.

Opracowanie planu zagospodarowania terenów służących do obsługi systemu komunikacyjnego w Gminie

Opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego Ekologiczny System Obszarów Chronionych na terenie Gminy Dąbrowa - lokalny i regionalny, z zaznaczeniem w/n obszarów:

- Obszar Chronionego Krajobrazu BORY NIEMODLIŃSKIE

- korytarz ekologiczny pomiędzy OchK BORY NIEMODLIŃSKIE i OchK LASY STOBRAWSKO - TURAWSKIE położony w północno-zachodniej części Gminy Dąbrowa, obejmujący ostoję ptactwa wodno-błotnego o znaczeniu międzynarodowym oraz obszar węzłowy o randze międzynarodowej BIOCENTRUM (17 M) systemu krajowej sieci ekologicznej ECONET - PL, położonej w rejonie wsi Narok

- dolina Odry, stanowiąca korytarz ekologiczny o randze międzynarodowej, wchodzącej w skład ekologicznego systemu ECONET-PL

- lokalny system ekologiczny; dolina Prószkowskiego Potoku, obejmująca ekosystemy łąkowe łąk świeżych i wilgotnych oraz powiązane z nią kompleksy leśne rejonu wsi Karczów i Żelazna

Rozwój rolnictwa

Obszarem chronionym dla rozwoju rolnictwa jest północno-wschodnia i środkowa część Gminy Dąbrowa, tj. grunty wsi Sławice, Żelazna, Niewodniki, Narok, Karczów i Skarbiszów, a także, w części sołectwa Wrzoski i Chróścina; z zastrzeżeniem stopniowego wyprowadzenia wszelkiej działalności gospodarczej, również rolniczej / szczególnie z obszaru międzywała /, z terenu DOLINY ODRY.

Wymieniony wyżej teren /poza Doliną Odry/ przewidywany jest tylko do celów rolniczych; ograniczone jest zagospodarowanie innego rodzaju, np. zabudowa mieszkalna, z uwagi na zagrożenie powodziowe, klimat złe warunki geologiczno-inżynierskie.

Kierunki działania dla rozwoju rolnictwa obejmują:

- adaptację rolnictwa w warunkach gospodarki rynkowej, poprawę rentowności pracy w gospodarstwach rolnych
- pomoc organizacyjną i finansową w promocji produktów rolnych
- opracowanie zasad współpracy z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego oraz innymi organizacjami rolniczymi
- zwiększenie areалу upraw sadowniczych i warzywniczych
- organizowanie cyklu szkoleń podnoszących kwalifikacje rolników i promujących nowe uprawy roślin bardziej dochodowych
- rozpowszechnienie idei gospodarstw rodzinnych
- wskazania na rzecz powiększenia areалу w gospodarstwach indywidualnych
- powstanie Związku Producentów Rolnych
- tworzenie opartych o współwłasność przedsiębiorstw przetwórczych
- opracowanie wykazu istniejącej i uzasadnionej pozarolniczej działalności

2. Rozwój infrastruktury

Kanalizacja Gminy Dąbrowa- budowa systemu kanalizacyjnego zakończonego oczyszczalnią ścieków dla całej Gminy oraz budowa oczyszczalni przydomowych dla obiektów nie objętych siecią kanalizacji gminnej, zrealizowana będzie dwuetapowo. Etap I - do roku 2006/2007 i etap II - do roku 2014/15

Zgodnie z koncepcją, do roku 2015 planowany jest do realizacji II etap założenia kanalizacji sanitarnej w Gminie Dąbrowa, na terenie następujących miejscowości: Żelazna, Niewodniki, Skarbiszów, Nowa Jamka, Lipowa, Prądy, Siedliska i Narok, w systemie grawitacyjnym i ciśnieniowym. Razem: 49,7 km sieci + 13 przepompowni sieciowych. Kanalizacja sanitarna zakończona będzie oczyszczalnią ścieków w Opolu.

Na terenie pozostałych miejscowości Gminy Dąbrowa / Wrzoski, Karczów, Chróścina, Dąbrowa, Ciepilowice, Mechnice, Sławice), planowane jest ukończenie budowy kanalizacji sanitarnej do roku 2006 / 7. Został opracowany projekt, który przygotowany jest do realizacji - Gmina posiada aktualne pozwolenie na budowę.

Szczegółowe dane odnośnie budowy kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Dąbrowa zawarte są na stronach 36-37, niniejszego opracowania.

Wodociągi - urządzenia wodne zostały omówione na stronie nr 34/35, są w dobrym stanie. Aktualnie wykonano modernizację stacji wodociągowej oraz budowę nowych studni wierconych, które stanowią ujęcia wody wodociągu "DĄBROWA".

Komunikacja - Istniejący system komunikacji został omówiony w rozdziale II p.6. "Komunikacja". Na stronie 19 przedstawiony został system dróg krajowych, powiatowych i gminnych / tabele 13 i 14 /, na stronie 20 omówiona została autostrada A-4, komunikacja kolejowa i wodna. Kierunki rozwoju komunikacji przedstawia się niżej.

Drogi- modernizacja autostrady A-4 do parametrów I klasy technicznej, o dwóch jezdniach, każda po trzy pasy ruchu na odcinku Wrocław- węzeł Nogawczyce

modernizacja drogi 94 do parametrów III klasy technicznej (2x2x3,5,) polegająca na budowie drugiej jezdni oraz obejścia wsi Skarbiszów i Karczów

modernizacja drogi 46, na odcinku węzeł Prądy-Karczów, do parametrów II klasy technicznej z budową drugiej jezdni po wschodniej stronie istniejącej jezdni (2x2x3,5, szer.pasa drogowego 80m)

budowa węzła autostradowego Prądy na skrzyżowaniu z drogą krajową 46, wraz z likwidacją lewoskrętów

modernizacja drogi 459, do parametrów IV klasy technicznej z korektami łuków poziomych we wsi Żelazna, Niewodniki i Narok wraz z realizacją ścieżki rowerowej

modernizacja drogi o znaczeniu militarnym Żelazna - Dobrzeń Mały; Narok - Chróstnice

modernizacja i budowa nowych odcinków dróg wojewódzkich

modernizacja drogi 435 relacji Prądy- Wawelno do parametrów IV klasy technicznej / powiązanie awaryjne między węzłem "Prądy" i "Dąbrówka" /

modernizacja i budowa nowych odcinków powiatowych

modernizacja drogi 1720, relacji i Narok-Skarbiszów-Ciepielowice-Dąbrowa, do parametrów V kl. technicznej z wykonaniem nowego dojścia do drogi krajowej 46 wraz z realizacją ścieżki rowerowej

modernizacja drogi 1719 relacji Lipowa - Nowa Jamka - Ciepielowice

budowa nowego odcinka drogi 1760 relacji Chróstcina - Wrzoski, do drogi krajowej 4, wraz z realizacją ścieżki rowerowej

modernizacja drogi 1756 relacji Chróstcina - Polska Nowa Wieś do parametrów V klasy technicznej

drogi gminne- budowa nowego powiązania drogowego relacji Narok-Karczów-Dąbrowa, w programie minimum jako ścieżki pieszo-jezdnej
jw. lecz Dąbrowa - Lipowa, w programie minimum jako ścieżki pieszo-jezdnej

Komunikacja kolejowa - przez teren Gminy Dąbrowa przebiega magistrala kolejowa relacji Wrocław - Opole Gliwice, mająca znaczenie międzynarodowe, dla ruchu osobowego i transportowego. Przeprowadzana jest modernizacja linii i urządzeń kolejowych / stacji kolejowej, dróg dojazdowych, parkingów i innych obiektów/ celem przystosowania do szybkości 160km/h i włączenia do układu europejskiego.

Kierunki działania:

- realizacja dwupoziomowych skrzyżowań magistrali kolejowej z drogami powiatowymi, bądź budowa dróg równoległych w miejsce likwidowanych przejazdów
- decyzje administracyjne powinny uwzględniać potrzebę zapewnienia powiązań biologicznych pomiędzy terenami przyrodniczo czynnymi / przejścia i przepusty dla zwierząt /
- równoległe z modernizacją linii kolejowej powinny być prowadzona realizacja ekranów akustycznych celem ochrony przed nadmiernym hałasem komunikacyjnym

Komunikacja wodna - kierunki rozwoju komunikacji wodnej wiążą się z modernizacją szlaku wodnego, tj rzeki Odry do parametrów II klasy technicznej, międzynarodowej, wraz ze stopniem wodnym Chróścice- Narok.

Kierunki działania obejmują:

- podporządkowanie funkcji obiektu oraz jego wielkości do warunków wynikających z konserwatorskiej ochrony przyrody rejonu wsi Narok (ostoja ptactwa wodnego o znaczeniu międzynarodowym BIOCENTRUM 17M sieci ECONET - PL, projektowany rezerwat przyrody "SZAKŁAK" I "ODRA")

Elektroenergetyka

Odbiorcy energii elektrycznej w Gminie Dąbrowa zasilani są z sieci energetycznych stacji systemowej 400/110 kV Elektrowni Opole. Przez teren Gminy przebiegają linie wysokiego napięcia 400 i 220 kV podlegające Polskim Sieciom Elektrycznym S.A. Katowice. Należy do nich:

- dwutorowa linia 400 kV relacji Pasikowice - Dobrzeń - Trębaczew
- dwutorowa linia 400 kV relacji Dobrzeń - Groszowice - Wielopole / Ząbkowice
- jednotorowa linia 220 kV relacji Świebodzice - Ząbkowice - Groszowice

Inwestycje planowane to: realizacja dwutorowej linii 400 kV relacji Dobrzeń - Świebodzice oraz przebudowa linii 220 kV Świebodzice - Ząbkowice - Groszowice, na jednotorową linię 400 kV wraz z podłączeniem do linii 400 kV relacji Dobrzeń - Groszowice - Wielopole.

Zakład Energetyczny w Opolu jest właścicielem linii energetycznych 110 kV, na terenie Gminy Dąbrowa:

- dwutorowej linii relacji Dobrzeń - Hermanowice
- dwutorowej linii relacji Dobrzeń-Zacharzyce-Oława
- dwutorowej linii relacji Dobrzeń - Groszowice

Zakład Energetyczny w Opolu planuje budowę dwutorowej linii 110 kV relacji Dobrzeń - Gracze

Istniejący stan sieci energetycznej niskich i średnich napięć jest generalnie dobry; odbiorcy energii elektrycznej na terenie Gminy zasilani są przez GPZ ZAKRZÓW. Celem poprawy warunków napięcia planuje się modernizację i remonty istniejących sieci, a także budowę nowych stacji transformatorowych - 10 szt w miejscowościach: Dąbrowa, Wrzoski, Mechnice, Chróścina

Planowany jest wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną, związany z rozwojem usług - obsługi ruchu turystycznego i komunikacji, których koncentrację przewidziano w sąsiedztwie Opola oraz wzdłuż drogi krajowej relacji Opole-autostrada A4, i rozwojem budownictwa mieszkaniowego głównie w rejonie wsi Siedliska, gdzie grunt został podzielony na ponad 100 działek budowlanych przeznaczonych pod budowę osiedla mieszkaniowego.

Zaopatrzenie w gaz sieciowy

Przez teren Gminy Dąbrowa przebiegają dwa gazociągi wysokoprężne: relacji Opole-Wrocław CN 0,4mp ϕ 350, przez grunty wsi Wrzoski, Karczów, Skarbiszów oraz CN 0,4mp ϕ 200, relacji Opole- Niemodlin, przez grunty wsi Mechnice, Chróścina, Siedliska, Prądy. Na gruntach wsi Bierkowice (miasto Opole), na gazociągu Wrocław-Opole, zlokalizowane są dwie stacje redukcyjne I i II stopnia. Gaz z tych sieci nie jest rozprowadzany na terenie Gminy Dąbrowa.

Istnieje możliwość zaopatrzenia w gaz sieciowy wsi położonych w sąsiedztwie rurociągów przesyłowych, bez potrzeby budowy stacji redukcyjnych. Do takich wsi należą: Wrzoski, Mechnice, Chróścina, Dąbrowa, Ciepłowice i Karczów.

Kierunki rozwoju sieci przewodowej gazu oraz ciepłownictwa na terenie Gminy Dąbrowa:

- wprowadzenie alternatywnych źródeł energii cieplnej (gazu) w wymienionych wyżej miejscowościach na bazie istniejącego gazociągu wysokoprężnego
- współpraca z gminą Komprachcice, w celu gazyfikacji południowo-wschodniej części Gminy Dąbrowa i wsi gminy Komprachcice położonych w pobliżu
- sporządzenie koncepcji gazyfikacji Gminy Dąbrowa wraz z analizą ekonomiczną opłacalności, umieszczenie planowanego systemu gazyfikacji w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, w przypadku jeżeli będzie to inwestycja publiczna / częściowo lub całkowicie finansowana z budżetu samorządowego lub rządowego /

Wielkość dostaw gazu winna uwzględniać rosnące zainteresowanie wykorzystaniem gazu do ogrzewania.

Zastosowanie gazu do ogrzewania wpłynie wyraźnie na poprawę ochrony środowiska przyrodniczego przez obniżenie zanieczyszczenia powietrza w wyniku tzw "emisji niskiej" /paleniska indywidualnych gospodarstw/

Gospodarka odpadami

Gmina Dąbrowa nie ma składowiska odpadów komunalnych. Odpady odbierane są w sposób zorganizowany i deponowane na składowiskach: w Opolu i SATER w Kamieńsku. Wprowadzono selektywną zbiórkę papieru, szkła i tworzyw sztucznych. Zakładane są czerwone pojemniki na niebezpieczne odpady komunalne. Firma REMONDIS odbierająca odpady z terenu Gminy Dąbrowa zamierza kontynuować w r. 2005, program "segregacji u źródła", tj zbiórki surowców wtórnych w workach, jako uzupełnienie stosowanego systemu pojemnikowego. Zbiórka polega na dostarczaniu do każdej posesji kompletu worków na poszczególne sortymenty surowców (makulatura, plastik, szkło) oraz informacji o terminie ich odbioru - najlepiej w formie rocznego harmonogramu. System ten został bardzo dobrze przyjęty na terenie Gminy, będzie rozwijany i kontynuowany.

Gospodarka odpadami jest jednym z problemów współczesnej cywilizacji, w związku z wpływem jaki ma na standard środowiska przyrodniczego, a tym samym na poziom zamieszkania społeczności lokalnej. Na pojęcie gospodarki odpadami składa się zespół działań zmierzających do: ograniczenia ilości odpadów, maksymalnego ich odzysku, składowania odpadów zneutralizowanych. W Gminie Dąbrowa problem ten jest sukcesywnie rozwiązywany, a działania zmierzające do usprawnienia gospodarki odpadami-kontynuowane

Do zadań długotrwałych obejmujących 2007-2014 r w Krajowym Programie Gospodarki Odpadami, zaliczono: dalszą organizację i doskonalenie ponadlokalnych i lokalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi, rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, kontynuację i intensyfikację akcji szkoleń i podnoszenia

świadomości społecznej, wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów oraz intensyfikację odzysku i unieszkodliwiania odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych.

Cel długoterminowy do 2014r dla Gminy Dąbrowa to:

Ustanowienie efektywnej struktury w sektorze gospodarki odpadami zapewniającej rozwój systemu wydajnego pod względem środowiskowym i ekonomicznym. Celem strategicznym w ramach rozwoju Gminy są działania ukierunkowane na:

- uporządkowanie obrotu odpadami
- selekcja odpadów
- wymiana pokryć dachowych z eternitu
- współdziałanie przy tworzeniu ponad gminnych wysypisk komunalnych z pełnym wyposażeniem w instalacje segregacji odpadów
- prowadzenie szeroko zakrojonej edukacji ekologicznej
- monitoring wytwarzania, unieszkodliwiania i składowania odpadów komunalnych i niebezpiecznych
- współdziałanie przy tworzeniu powiatowego systemu stacji przeładunkowych, odpadów i technologicznych instalacji utylizacji odpadów

Kierunki przewidywane w polityce długoterminowej muszą konsekwentnie służyć realizacji podstawowych celów określonych w unijnych dyrektywach i polskiej ustawie o odpadach, są nimi:

- unikanie i minimalizacja odpadów
- recykling, z wskazaniem na materiałowy przed termicznym
- składowanie tylko tych odpadów, które nie nadają się do wtórnego zagospodarowania

Gospodarka odpadami przemysłowymi - prowadzona jest aktualnie na podstawie Ustawy z dnia 27 IV 2001r o odpadach /Dz.U. Nr 62, poz. 628/wraz ze zmianami zawartymi a Rozporządzeniu M.Ś. /Dz.U.01.112.1206 i nie stanowi przedmiotu kompetencji władz gminy.

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa następować będzie stałe zmniejszenie ilości odpadów przemysłowych w drodze stosowania materiałów i energooszczędnych technologii, kontrolowanego obiegu postępowania z odpadami, w szczególności z niebezpiecznymi, których nie udało się wykorzystać gospodarczo, a powstaniu nie można było zapobiec. Prowadzenie polityki kontrolowanego obiegu powstających odpadów przemysłowych i uzgadnianie sposobu postępowania z nimi, koncesyjny ich odbiór i transport oraz wykorzystanie lub unieszkodliwianie. Do składowania w istniejących składowiskach komunalnych, dopuszczone będą odpady o charakterze komunalnym.

3.Powietrze atmosferyczne

Celem strategicznym dotyczącym jakości powietrza jest ograniczenie emisji niskiej, głównie pochodzącej z procesów spalania paliw, oraz komunikacyjnej, która może być szczególnie uciążliwa na terenach przyległych do autostrady A-4 / Obszar Chronionego Krajobrazu BORY NIEMODLIŃSKIE/ i w mniejszym stopniu drogi krajowej Opole-Nysa.

Zadania Gminy w zakresie poprawy jakości powietrza, powinny przebiegać w niżej wymienionych kierunkach:

Ograniczenie emisji z procesów spalania paliw:

- opracowanie programów ciepłownictwa, ograniczenie i likwidacja źródeł niskiej emisji
- stosowanie alternatywnych źródeł energii, w tym energii odnawialnej
- szerokie zamiany wyeksploatowanych, nieefektywnych kotłów węglowych na kotły nowej generacji, energooszczędne i niskoemisyjne
- kontynuacja zmiany systemu ogrzewania z węglowego na gazowe, elektryczne, olejowe lub opalane biomasą

- termomodernizacja budynków
- budowa sieci gazowej, w tym na obszarach wiejskich, zwłaszcza na terenach przewidzianych do rozwoju turystyki

Utrzymanie na możliwie najniższym poziomie wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych do powietrza:

- formułowanie polityki ruchu ulicznego i transportu z uwzględnieniem ograniczenia jego uciążliwości,
- tworzenie układu tras rowerowych

Opracowanie strategii i programów wdrożeniowych dla osiągnięcia obniżenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu:

- opracowanie i realizacja programów ograniczenia niskiej emisji,
- inwentaryzacja potencjału pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych,
- wzmocnienie kontroli podmiotów gospodarczych emitujących zanieczyszczenia do powietrza

4. Hałas

Celem strategii długoterminowej Programów Ochrony Środowiska jest zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska, przez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Kierunek realizacji zadań:

- wzmocnienie kontroli jednostek gospodarczych, w zakresie ich wpływu na poziom hałasu w otoczeniu,
- opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem poziomu hałasu, szczególnie przy lokalizacji nowych dróg lub budownictwa mieszkaniowego, w sąsiedztwie już istniejących tras komunikacyjnych,
- zastosowanie ekranów przeciwhałasowych i nasadzeń izolacyjnych wzdłuż autostrady; ograniczą one rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń komunikacyjnych,
- opracowanie mapy terenów zagrożonych hałasem,
- rozbudowanie systemu monitorowania hałasu drogowego,
- wymiana okien na dźwiękoszczelne,
- sprawny oraz wewnętrznie i zewnętrznie zintegrowany system transportowo-komunikacyjny,
- uwolnienie centrów miejscowości z ruchu tranzytowego,
- polepszenie stanu technicznego dróg,
- szeroko pojęta edukacja ekologiczna oraz działalność promocyjna na rzecz ekologii,
- koordynacja dokumentów planistycznych i strategicznych na wszystkich szczeblach administracji

5. Wody podziemne

Gminne ujęcie wody założone jest w czwartorzędowym poziomie wodonośnym, stanowiącym peryferyjny fragment kopalnej doliny rzeki Odry " **Przylesie- Prądy**". Wydajność studni przekracza zapotrzebowanie wody - Gmina Dąbrowa jest zaopatrywana w wodę z dwóch systemów, połączonych ze sobą, bazującym na ujęciu: "DĄBROWA" /na swoim terenie/ i "PRÓSZKÓW" /na terenie gminy Prószków/. Studnie ujęcia "DĄBROWA" są nowe - wykonane w roku 2002. Znajdują się w strefie ochrony bezpośredniej - nie mają ustanowionej strefy ochrony pośredniej. Zwierciadło wody ma charakter swobodny - warstwa wodonośna nie jest izolowana.

Dla ochrony warstwy wodonośnej stanowiącej źródło wody dla mieszkańców Gminy Dąbrowa, należy dążyć do

wyznaczenia i ustanowienia strefy ochrony pośredniej dla całego obszaru zasilania ujęcia wraz z piezometrami do monitoringu jakości wód podziemnych i ustalenia kierunków spływu oraz określeniem dopuszczalnych i zakazanych form użytkowania terenu, biorąc pod uwagę łatwe

drogi infiltracji wód zanieczyszczonych, z powierzchni do warstwy wodonośnej

Zakłady wodochłonne na terenie Gminy Dąbrowa, powinny korzystać z własnych ujęć wody.

Polityka Ekologiczna Państwa mówi, o strategicznych kierunkach działania w ochronie wód podziemnych:

- przywrócenie jakości wód podziemnych (wg wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i ekologicznych) do stanu wynikającego z planowanego sposobu ich użytkowania, oraz potrzeb związanych z ich funkcjami ekologicznymi
- restrukturyzacja poboru wód do celów użytkowych w taki sposób, aby zasoby wód podziemnych były eksploatowane wyłącznie dla potrzeb ludności, jako woda do picia i surowiec dla przemysłu spożywczego i niektórych działów produkcji

Celem długoterminowym w zakresie gospodarki wodami podziemnymi dla Gminy Dąbrowa będzie jakościowa i ilościowa ochrona zasobów wód podziemnych dla zapewnienia ciągłej dostawy dobrej jakości wody.

Realizacja celu / ochrona jakości wód/:

- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej
- objęcie uregulowaną zbiórką odpadów wszystkich mieszkańców Gminy, dla uniknięcia dzikich wysypisk śmieci
- monitoring kontrolny jakości wody
- utworzenie strefy ochrony pośredniej dla ujęcia wody "DĄBROWA"
- kontrola i sterowanie wielkością poboru wody
- weryfikacja pozwolenia wodnoprawnego
- monitoring wielkości zasobów wody

6. Wody powierzchniowe

Polityka w zakresie wód powierzchniowych powinna być zgodna z kierunkami przyjętymi w "II Polityce Ekologicznej Państwa", a także musi wynikać z aktualnego stanu zasobów wodnych i zróżnicowania obszarowego. Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej, prowadzi się dyskusje o zlewniach transgranicznych, w przypadku Odry: Polski, Czech i Niemiec, wspólnym zarządzie i dyrektywach dotyczących ochrony zlewni. Mówi się również o zachowaniu naturalnych rozlewisk, w części wód powierzchniowych.

Strategiczne kierunki w ramach ochrony wód powierzchniowych są następujące:

- przywrócenie jakości wód powierzchniowych pod względem fizykochem., biologicznym i ekologicznym do stanu wynikającego z planowego ich użytkowania oraz potrzeb związanych z ich funkcjami ekologicznymi
- zachowanie naturalnych zbiorników retencyjnych, takich jak tereny podmokłe i cieki nieuregulowane, głównie w ramach działań w zakresie poprawy ochrony różnorodności biologicznej i prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej

Celem przywrócenia rzekom i ciekom powierzchniowym klasy I / patrz tabela 20 "Wskaźniki.....strona 20/ należy prowadzić działania długoterminowe, w których zakres wchodzi:

- ograniczenie zanieczyszczeń rolniczych ze spływów obszarowych do wód powierzchniowych
- udział w Zlewniowym systemie zarządzania gospodarką wodną
- współpraca międzygminna w zakresie gospodarki wodno-ściekowej
- pełna likwidacja zrzutu ścieków nieoczyszczonych z Gminy Dąbrowa
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód z gospodarki komunalnej

- i ze spływu powierzchniowego / ścieki opadowe/
- edukacja ekologiczna na temat prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej w indywidualnych domach
- budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych
- monitoring wód powierzchniowych

Gmina Dąbrowa zamierza założyć system odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych. Na część zadania został opracowany projekt i jest pozwolenie budowlane. System kanalizacyjny obejmował będzie całą Gminę Dąbrowa, w kilku miejscach będą budowlane oczyszczalnie przydomowe. Ważną sprawą jest pełna inwentaryzacja zbiorników ścieków przydomowych / szamb/. Niekiedy, w związku ze złą eksploatacją są one źródłem zanieczyszczenia środowiska.

7.Ochrona gleb, rolnictwo, tereny lasów

Prawo

Zasady ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji i poprawienia wartości użytkowej gruntów określa Ustawa z dnia 3 lutego 1995r, o ochronie gruntów rolnych i leśnych - Dziennik Ustaw z dnia 22 lutego 1995r.

Ochrona gruntów rolnych polega na:

- ograniczenie przeznaczenia ich na cele nierolnicze lub nieleśne
- zapobieganie procesowi degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolnej. powstającym wskutek działalności nierolniczej
- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze
- zachowanie torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych

Ochrona gruntów leśnych polega na:

- ograniczenie przeznaczenia ich na cele nieleśne lub nierolnicze
- zapobieganie procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej
- przywracanie wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej
- poprawianie wartości użytkowej gruntów leśnych oraz zabieganie obniżania ich produkcji

Wykorzystywanie zasobów glebowych

Odpowiednie wykorzystanie zasobów glebowych Gminy Dąbrowa, w okresie długoterminowym powinno polegać na:

- zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada przyrodniczym walorom oraz klasie bonitacji
- lepszym dostosowaniem do naturalnego, biologicznego, potencjału gleb, formy ich zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji
- zmniejszeniu skali ograniczeń, jakie dla optymalnego wykorzystania biologicznego potencjału gleb stwarzają procesy degradacji spowodowanej emisją zanieczyszczeń, erozją, nadmierną kwasowością oraz niewłaściwą agrotechniką

Zagospodarowanie gleb zgodnie z ich biologicznym potencjałem i klasą bonitacji

Zbyt intensywne lub niedostateczne użytkowanie gleb może prowadzić do ich dewastacji, spowodowanych

zarówno erozją wietrzną jak i nadmierną chemizacją. Zalecane jest promowanie racjonalnego zagospodarowania gleb. Gleby użytkowane rolniczo mogą być stosowane pod uprawę wieloletnich roślin energetycznych lub uprawy ekologiczne. Gleby wyłączone z działalności rolniczej mogą być zalesione. Powinny również być podjęte działania mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i wody, które mogą zanieczyszczać gleby.

Rolnictwo

Celem długoterminowego / do 2014/15/ programu ochrony środowiska dla rolnictwa i rozwoju terenów wiejskich jest:

Dostosowanie struktury obszarów wiejskich do warunków Unii Europejskiej, przy uwzględnieniu regionalnego charakteru produkcji rolniczej, minimalizacji wpływu gospodarki rolnej na środowisko i rozwój infrastruktury ochrony środowiska obszarów wiejskich.

Modernizacja sektora rolno-spożywczego oraz kształtowanie ośrodków wiejskich to są cele strategiczne rozwoju Gminy Dąbrowa. Przeobrażenie tego sektora stworzy nowe możliwości dla gospodarstw rolnych. Wielofunkcyjny rozwój, którego celem jest tworzenie nowych miejsc pracy, w strefie związanej z rolnictwem / usługi, agroturystyka, turystyka weekendowa /, jak i poza rolnictwem / aktywizacja terenów wiejskich /. Istotne znaczenie będzie miało wprowadzenie instrumentów finansowych i prawnych ochrony środowiska w rolnictwie / programy rolno-środowiskowe, inwestycje prowadzone na rzecz ochrony środowiska na terenach wiejskich, zalesienia i zadrzewienia obszarów rolniczych, systemy małej retencji./.. Procesy dostosowania związane z restrukturyzacją rolnictwa będą częściowo finansowane z funduszy Unii Europejskiej. Rolnictwo w Gminie Dąbrowa odgrywa ważną rolę. Należy kontynuować rozwijanie produkcji rolniczej w kierunku upraw specjalistycznych i ukształtowaniu silnych grup producenckich

Cel długoterminowy: restrukturyzacja rolnictwa w kierunku upraw specjalistycznych

Restrukturyzacja rolnictwa:

gospodarstwa specjalistyczne, silne grupy producenckie

Zmiana przeznaczenia terenów rolnych:

zwiększenie udziału produkcji roślin energetycznych
tereny rolne o najniższej klasie bonitacji - do stopniowego zalesiania

Tereny lasów i zadrzewień

Znaczna część kompleksów leśnych położonych w południowo-zachodniej i zachodniej części Gminy /Prądy, Nowa Jamka, Narok, Skarbiszów/ to lasy wodochronne - prawnie chronione. Znajdują się w nich rezerваты przyrody. Gospodarcze użytkowanie tych kompleksów leśnych jest bardzo ograniczone. Pozostałe lasy /60% powierzchni leśnej/ mają charakter gospodarczy, ale na ich terenie występują stanowiska roślin chronionych /Karczów, Skarbiszów/, a znaczna powierzchnia stanowi ostoję zwierząt i ptactwa. Przydatnych do prowadzenia gospodarki jest tylko 40 % powierzchni leśnej; przewiduje się wykorzystanie tej gałęzi do rozwoju przemysłu przetwórstwa drzewnego.

Działania Gminy Dąbrowa polegały będą na:

- wzmoczenia działań na rzecz realizacji Programu Zwiększenia Lesistości Kraju
- uporządkowanie stanu formalno-prawnego gruntów przewidzianych do zalesienia
- powiększenie powierzchni leśnej z uwzględnieniem zasobów krajobrazowych i kulturowych regionu

8. Nadzwyczajne zagrożenie środowiska

Akty prawne

Przepisy ogólne dotyczące przeciwdziałania poważnym awariom zostały zawarte w ustawie Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r (Tytuł IV. "Poważne awarie" dz.I - III). Ustawa określa również obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej, a także obowiązki organów administracji. System ratowniczo-gaśniczy obejmujący zapobieganie i zwalczanie nadzwyczajnych zagrożeń środowiska omówiony jest w ustawach o ochronie przeciwpożarowej-Dz.U.Nr 81/91, poz.351 ze zmianami, i Państwowej Straży Pożarnej - Dz.U.nr 88/91 ze zmianami.

Głównym zadaniem polityki ekologicznej jest eliminowanie lub zmniejszenie negatywnych dla środowiska skutków, związanych z nadzwyczajnym zagrożeniem, również doskonalenie istniejącego systemu ratowniczego na wypadek zaistnienia awarii i klęsk żywiołowych.

Kierunki działania:

Głównym elementem przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom jest ewidencja potencjalnych źródeł, które mogą je spowodować. Zadaniem jest opracowanie i aktualizacja planu reagowania kryzysowego dla Gminy, programu informowania społeczeństwa o wystąpieniu zagrożenia środowiska, oraz edukacji w tym zakresie. Plan obejmuje działania na szczeblu lokalnym. Do strategii przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska należy zaliczyć poszukiwanie możliwości współpracy z jednostkami: Straży Pożarnej JRCh, Policji, zakładami produkcyjnymi, itp.

9. Walory kulturowe i przyrodnicze

Nadzór Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków ustala obowiązek ochrony dóbr kultury wynikający z przepisów ustawy. Dobra kultury są bogactwem narodowym i powinny być chronione przez wszystkich obywateli. Organy rządowe i samorządowe są zobowiązane do zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony dóbr kultury, którą sprawują również jednostki samorządu terytorialnego. Obowiązkiem wojewodów i jednostek samorządu terytorialnego jest dbanie o dobra kultury i podejmowanie działań ochronnych oraz uwzględnienie zadań w zakresie ochrony zabytków, m. innymi, w regionalnych i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, budżetach, prawie miejscowym, i przepisach gminnych. Regionalne i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uzgadniane są z właściwymi wojewódzkimi konserwatorami zabytków. Wójt lub burmistrz / prezydent miasta/, w gminach, w których nie zostali powołani konserwatorzy zabytków, zobowiązany jest wydawać zarządzenia w celu zabezpieczenia zabytku, oraz zawiadamiać wojewódzkiego konserwatora zabytków w nagłych przypadkach. Wojewódzki konserwator zabytków prowadzi rejestr zabytków znajdujących się na terenie jego działania. Wójtowie, burmistrzowie, / prezydenci miast /, zobowiązani są do prowadzenia ewidencji dóbr kultury nie wpisanych do rejestru zabytków, a znajdujących się na terenie ich działania. Bez zgody i pozwolenia właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, nie wolno ich: przerabiać, odnawiać, rekonstruować konserwować, remontować, zabudowywać, odbudowywać, zdobić, uzupełniać, itp.

Celem ochrony dóbr kultury jest ich zachowanie, odpowiednie utrzymanie, wykorzystanie dla nauki i dydaktyki popularyzacji wiedzy i sztuki - stanowią one świadectwo rozwoju cywilizacyjnego

Ochrona dóbr kultury, polega na zabezpieczeniu ich przed zniszczeniem, dewastacją, wywozem za granicę, zapewnieniu warunków trwałego zachowania, konserwacji, restauracji lub odbudowie w oparciu o zasady naukowe, zaopatrzeniu w dokumentację naukową, ewidencji i rejestracji.

Cel długoterminowy: ochrona dziedzictwa kulturowego Gminy Dąbrowa przez odpowiednie eksponowanie i utrzymanie obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz zachowanie dóbr kultury wskazanych do ochrony na mocy prawa

Zasady zagospodarowania i ochrony obiektów kultury:

- bez zezwolenia właściwego konserwatora nie wolno obiektów wpisanych do rejestru zabytków: zmieniać, odnawiać, rozkopywać, itp. oraz podejmować prace mogące otoczenie zabytku nieruchomego lub widoku na ten zabytek zeszpeciść / dotyczy to działki, na którym obiekt się znajduje i działek sąsiednich/
- obszary wpisane do rejestru zabytków:
 - stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru: ochrona przed zniszczeniem najcenniejszych poprzez wprowadzenie zakazu zabudowy na tym terenie

Obiekty i obszary wskazane do ochrony, podlegają ochronie na mocy prawa miejscowego, zgodnie z którym należy: utrzymywać obiekty architektoniczne oraz cmentarze pozostające w ewidencji dóbr kultury w dobrym stanie technicznym; rozbiórki / jeżeli konieczne / dokonywać tylko po sporządzeniu dokumentacji rozbiórkowej, pozostawić tereny wskazane do ochrony ze względu na występowanie dóbr kultury w ich obrębie lub sąsiedztwie jako tereny otwarte, dopuszczenie do zmiany ich użytkowania tylko na określonych warunkach, utrzymywać wybrane zespoły zabudowy wraz z założeniami zieleni jako przykłady tradycyjnej zabudowy, stanowiącej wzorzec dla kształtu zabudowy miejscowej.

- stanowiska archeologiczne

Obszary występowania stanowisk archeologicznych oraz tereny prawdopodobnego ich istnienia wymagają ochrony przed dewastacją; wszelka działalność inwestycyjna, z wyjątkiem prac polowych, wymaga zezwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków; wykonywanie wszelkich prac ziemnych pod nadzorem archeologiczno-konserwatorskim

Strategia postępowania

Dobra kultury wskazane do ochrony na mocy prawa wymagają odpowiedniego utrzymania i konserwacji, w przypadku stanowisk archeologicznych, poza strefami ochrony konserwatorskiej "W" i "OW" / nie ma na terenie Gminy Dąbrowa/, należy powiadamiać służbę ochrony zabytków o wszelkich zamiarach podjęcia prac naruszających strukturę gruntu. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego powinien mieć wprowadzone strefy ochrony konserwatorskiej, które dla Gminy Dąbrowa zostały wskazane na stronach 48-49, niniejszego opracowania.

Ochrona przyrody

Regulacje prawne - zawarte są w niżej wymienionych ustawach:

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r / Dziennik Ustaw z dnia 30 kwietnia 2004r Nr 04.92.880/
Ustawa o lasach z dnia 28.IX.1991 , z późniejszymi zmianami

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska z 27.IV.2001r

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r, o odpadach / Dz. U. z 2001r nr 62, poz. 628; z 2002r Nr 41, poz. 365, Nr 113 poz. 984, Nr 199, poz. 1671, z 2003r nr 7 poz. 78/ wraz z rozporządzeniami wykonawczymi do wym. ustaw

Ustawa o ochronie przyrody mówi, że celem ochrony przyrody jest:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów
- zachowanie różnorodności biologicznej
- zapewnienie ciągłości gatunków roślin i zwierząt wraz z siedliskami przez utrzymywanie lub przywracanie ich do właściwego stanu
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody

Na terenie Gminy Dąbrowa znajduje się część Obszaru Chronionego Krajobrazu BORY NIEMODLIŃSKIE, który został opisany na stronie 44 do niniejszego opracowania, zamieszczono tam również ograniczenia i zakazy w użytkowaniu tego terenu.

Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego z dnia 19.VII.2001r został utworzony rezerwat PRĄDY, stanowiący ekosystem torfowiska. Na stronie 45 podane są szczegóły dotyczące ograniczeń i zakazów w użytkowaniu terenu rezerwatu.

Projektowane są dwa rezerwaty przyrody: ODRA i SZAKŁAK, będące siedliskiem drzewostanu łęgowego - dane na stronie 45-46, do niniejszego opracowania.

Obszary chronionego krajobrazu są tworzone w drodze rozporządzenia wojewody. Rozporządzenie to może określać zakazy i ograniczenia przewidziane w ustawie o ochronie przyrody. Obszary chronionych krajobrazów powinny być wpisane w plan zagospodarowania przestrzennego. Polskie prawo ochrony przyrody jest zbieżne z prawem Unii Europejskiej. Zagadnienia, które wymagają jeszcze rozwiązania to:

- wprowadzenie przepisów reglamentujących obrót międzynarodowy określonymi gatunkami roślin i zwierząt
- ustanowienie obszarów chronionych
- przyjęcie odpowiedniej terminologii i definicji

Cel długoterminowy:

ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej

Strategia:

Zgodnie z ogólnymi założeniami Polityki Ekologicznej Państwa, jednym z celów jest utrzymanie krajowej różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz zwiększenie powierzchni terenów chronionych do 1/3 terytorium kraju. Zasady trwałego rozwoju lasów i leśnictwa ujęte są w dokumencie "Polityka leśna państwa" przyjętym przez Radę Ministrów w roku 1097. Planuje się objęcie szczególną troską i ograniczenie negatywnych skutków infrastruktury przemysłowej i technicznej na biocenozę w dolinach rzek, oraz ochronę różnorodności biologicznej na obszarach rolniczych.

Program przewiduje między innymi:

- rozwój systemu obszarów chronionych spójnego z założeniami sieci NATURA 2000
- ochronę i renaturalizację ciągów i połączeń ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych
- ochronę i renaturalizację ekosystemów w największym stopniu zagrożonych degradacją, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk leśnych i wodnoblotnych
- opracowanie i wdrażanie programów ochrony populacji gatunków zwierząt, dla których odtworzenie lub utrzymanie na odpowiednim poziomie liczebności jest niewystarczające / ochrona siedlisk i konieczne podjęcie działań związanych ze stroną aktywną/

- podjęcie działań na rzecz uwzględnienia w programach ochrony przeciwpowodziowej naturalnych zdolności retencyjnych środowiska przyrodniczego, szczególnie siedlisk wodno-błotnych, torfowisk, dolin rzecznych
- działania na rzecz ochrony walorów przyrodniczo - kulturowych, szczególnie uwzględniając świadomie kształtowane kompozycje krajobrazowe oraz obszary, których walory przyrodnicze i krajoznawcze wynikają z przeszłej gospodarki człowieka

V. STRATEGIA KRÓTKOTERMINOWA DO ROKU 2006

1. Powietrze atmosferyczne

Zadaniem krótkoterminowej strategii w zakresie poprawy jakości powietrza dla Gminy Dąbrowa jest ograniczenie niskiej emisji z procesów spalania paliw. Zadanie to należy realizować poprzez:

- a/ Budowanie wśród mieszkańców świadomości ekologicznej z zakresu ochrony powietrza oraz informowanie i zachęcanie do podejmowania działań na rzecz poprawienia jakości powietrza atmosferycznego
- b/ Modernizacja lub wymiany pieców grzewczych w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych
- c/ Informowanie mieszkańców i doradztwo w zakresie refundacji kosztów wymiany lub modernizacji pieców grzewczych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- d/ Termorenowacja i termomodernizacja budynków
- e/ Wdrażanie stosowania alternatywnych energii, w tym energii odnawialnej
- f/ Podłączenie obiektów do sieci ciepłej i likwidacja źródeł niskiej emisji
- g/ Opracowanie programów ograniczenia niskiej emisji

2. Hałas

Hałas na terenie Gminy Dąbrowa może być powodowany głównie przez:

- a/ komunikację drogową
- b/ sektor usług / np kamieniarstwo /, wykorzystujący maszyny powodujące emisję hałasu

Zadania ograniczające poziom hałasu polegają na:

1. Kontrolę jednostek emitujących hałas i egzekwowanie przestrzegania dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku
2. Rozpoznanie klimatu akustycznego w wybranych punktach, w których może występować zagrożenie hałasem
3. Zastosowanie ekranów przeciwhałasowych i nasadzeń zielenią izolacyjną wzdłuż autostrady A-4 - nasadzenia ograniczają również rozprzestrzenienie się zanieczyszczeń komunikacyjnych

4. Działania dotyczące usprawnienia ruchu drogowego
5. Wymianę okien na dźwiękoszczelne, zwłaszcza wzdłuż głównych dróg komunikacyjnych
6. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów w aspekcie rozwoju turystyki / głównie weekendowej, ale i agroturystycznej/

3. Gospodarka odpadami

Założeniem Krajowego Planu Gospodarki Odpadami jest objęcie wszystkich mieszkańców kraju zbiórką odpadów i wyeliminowanie wprowadzania odpadów komunalnych do środowiska, czyli zapobieganie powstawania niekontrolowanych wysypisk śmieci. Cel ten zamierza się osiągnąć do końca roku 2006. Deponowanie odpadów na składowisku, w pełni zabezpieczonym, skuteczność selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji oraz rozwój selektywnej zbiórki odpadów o wielkich gabarytach, budowlanych, i niebezpiecznych z grupy odpadów komunalnych - przyczyni się do poprawy stanu środowiska i wyrobieniu pewnych nawyków cywilizacyjnych. Istotne jest podnoszenie świadomości społecznej obywateli.

Cele krótkoterminowe:

1. Wzmożenie kampanii informacyjnej na temat działań ograniczających wytwarzanie odpadów
2. Systematyczne kontrole w sprawie wypełniania przez mieszkańców zobowiązań dotyczących gromadzenia odpadów poprzez objęcie wszystkich mieszkańców odbiorem odpadów
3. Bieżąca likwidacja ""dzikich"" składowisk odpadów
4. Kontynuacja programu "segregacji u źródła", czyli zbiórki surowców wtórnych w workach, jako uzupełnienie stosowanego systemu pojemnikowego
5. Kontynuacja corocznej akcji "Sprzątanie świata"
6. Wprowadzanie zasad tzw "dobrego gospodarowania" w obrębie zakładów produkcyjnych oraz tzw "dobrych praktyk rolniczych" w gospodarstwach rolnych
7. Wstępne rozpoznanie możliwości wymiany dachów i instalacji zawierających azbest

Strategia:

Wzrost ilości odpadów komunalnych spowodowany jest zwiększoną konsumpcją, która obserwuje się od kilku lat. Mieszkańcy Gminy Dąbrowa muszą być poinformowani o możliwościach zmniejszenia odpadów powstających w gospodarstwach indywidualnych. Kampanie informacyjne powinny być ukierunkowane na proekologiczne zachowania konsumentów, np. świadomy wybór towarów: butelki szklane zamiast plastikowych towarów bez dodatkowych opakowań, itp. Prowadzona na szeroką skalę edukacja ekologiczna powinna umożliwić utrzymanie ilości powstających odpadów na dotychczasowym poziomie, a nawet w pewnym stopniu ograniczyć ich wielkość.

Uciążliwością są dzikie wysypiska śmieci, które się pojawiają i muszą być likwidowane. Należy prowadzić działania restrykcyjne, polegające na karaniu osób i podmiotów gospodarczych nie objętych systemem odbioru odpadów i składających swoje odpady w miejscach innych niż wyznaczone do tego celu.

Na terenie Gminy jest organizowana okresowa zbiórka odpadów wielkogabarytowych.

Strategia działania zmierzającego do realizowania programu wymiany pokryć dachowych i instalacji zawierających azbest, zostanie opracowana w terminie długofalowym - do roku 2014. Do roku 2006 zostaną wstępnie rozpoznane możliwości realizacji tego zadania.

4. Rozwój infrastruktury

Kanalizacja

Gmina Dąbrowa realizować będzie pierwszy etap budowy sieci kanalizacyjnej zakończonej oczyszczalnią ścieków w Opolu. Budowa systemu odprowadzania ścieków bytowo-gospodarczych wpłynie na poprawę jakości wód powierzchniowych i zapobiegnie pogarszaniu się jakości wód podziemnych. Dokładne dane dotyczące systemu kanalizacyjnego wprowadzanego na teren Gminy Dąbrowa, zawarte są na stronach 36-37 niniejszego opracowania.

Wodociągi

Wszystkie obiekty systemu zaopatrzenia w wodę są w dobrym stanie technicznym.. Stacja uzdatniania wody zlokalizowana na terenie miejscowości Dąbrowa, wraz z obiektami, które stanowią, m.i. urządzenia wodne, ujęcie wody, została zmodernizowana i odnowiona w latach ostatnich. Szczegółowe dane dotyczące wodociągu zawarte są na stronach 34-35.

5. Zasoby wody i ich ochrona

Wody podziemne

Ujęcie wody stanowiące bazę wodociągu grupowego "DĄBROWA", zlokalizowane jest na terenie miejscowości Dąbrowa, w obrębie peryferyjnej części czwartorzędowej doliny kopalnej rzeki Odry, **Przylesie - Prądy**. Zasobność tego zbiornika wodnego jest duża, wydatek jednostkowy studni stanowiących ujęcie wody "DĄBROWA" wynosi ca 29 m³/h na jeden metr obniżenia lustra wody. Woda zawiera zawyżone ilości związków żelaza i manganu, łatwych do usunięcia w procesie uzdatniania. Konieczna jest ochrona jakości wody i racjonalizacja sposobu jej użytkowania. Warstwa wodonośna na znacznym obszarze nie ma ochrony, lustro wody swobodne - konieczne jest wyznaczenie i ustanowienie strefy ochrony pośredniej.

Polityka ekologiczna państwa zmierza do ograniczenia marnotrawstwa wody, stosowania oszczędzającej wodę aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego wraz z rozwojem pomiaru zużycia wody. Konieczne jest ograniczenie strat w systemach rozprowadzania wody. Instrumentem ograniczającym zużycie wody powinna być jej cena, odzwierciedlająca realną wartość wody, łącznie z ochroną zasobów, kosztami tworzenia stref pośrednich, itp.

Krótkoterminowymi celami powinna być likwidacja zagrożeń dla jakości ujmowanych wód podziemnych oraz wdrożenie programu monitoringu sieci wodociągowej.

Strategia

- wyznaczenie i utworzenie strefy ochronnej ujęcia wody "DĄBROWA", w miarę możliwości finansowych
- uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej, w wyniku skanalizowania Gminy Dąbrowa
- objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów wszystkich mieszkańców Gminy Dąbrowa

- lokalizacja i eliminacja dzikich wysypisk odpadów
- ograniczenie zanieczyszczeń rolniczych
- przywrócenie dobrej jakości wód powierzchniowych
- kontrola ilości i stanu technicznego zbiorników bezodpływowych / szamb/
- wdrożenie monitoringu sieci wodociągowej
- racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych

Wody powierzchniowe

Celem krótkoterminowym jest poprawa jakości wód powierzchniowych dla zakwalifikowania ich do I klasy czystości oraz rozwiązania problemu odprowadzania ścieków. Zadania dla Gminy są następujące:

- kontrola zagospodarowania ścieków bytowo-gospodarczych do czasu wybudowania systemu kanalizacji
- realizacja inwestycji związanych z budową systemu kanalizacyjnego na terenie Gminy Dąbrowa
- edukacja ekologiczna dotycząca prawidłowej gospodarki ściekami w gospodarstwach

Strategia:

Źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są spływy z pól i łąk oraz zrzuty ścieków komunalnych, gromadzenie ścieków w nieczynnych studniach kopanych, zły stan technicznych / nieszczelność/ zbiorników bezodpływowych / szamb/. Budowa kanalizacji sanitarnej oraz rozwiązanie techniczne odprowadzania wód opadowych - jest niezbędne.

6.Ochrona przyrody i walorów kulturowych

Ochrona przyrody

Cele krótkoterminowe i główne działania do 2006r, w zakresie ochrony przyrody określono dla następujących zadań:

- ochrona istniejącej sieci obszarów chronionych i ich rozwój
- ochrona gatunkowa zwierząt i roślin
- ochrona lasów

Zakłada się rozwój gminnego systemu obszarów chronionych, spójnego z systemem powiatowym wojewódzkim i krajowym wraz z założeniem sieci NATURA 2000, zwiększenie zalesienia i odnowienie zdegradowanych terenów leśnych.

Cele krótkoterminowe:

- zwiększenie obszarów leśnych na terenie Gminy Dąbrowa
- identyfikacja obszarów przewidzianych do objęcia szczególnymi formami ochrony przyrody ze szczególnym uwzględnieniem terenów torfowisk i innych zbiorowisk jak doliny rzek i podmokłe siedliska
- podkreślenie i propagowanie wśród mieszkańców i turystów wyjątkowości obszarów chronionych
- konserwacja i odtwarzanie parków miejskich i zabytkowych

Strategia:

Konieczna jest ochrona i dbałość o rozwój terenów zielonych oraz obiektów będących rezerwatami przyrody ożywionej i nieożywionej, korytarzy ekologicznych / Dolina Odry, Prószkowskiego Potoku / , użytków ekologicznych i innych. Ilość tych obiektów wpływa na atrakcyjność Gminy jako terenu turystycznego. Wiąże się to z oznakowaniem pomników przyrody, utrzymaniem dróg krajobrazowych / Niewodniki - Narok ; Wawelno-Dąbrowa / , i innych.

Przyrodnicze i kulturowe wartości terenu Gminy Dąbrowa zostały przedstawione na stronach 52-53.

Walory kulturowe

Odpowiednie postępowanie z zasobami kulturowymi przyczyni się do zachowania ich cennych wartości w dobrym stanie technicznym. Kształtowanie krajobrazu zgodnie z historycznymi warunkami sprawi, że zachowane zostaną walory i tradycje stanowiące o tożsamości regionalnej. Wyeksponowanie zabytków podniesie atrakcyjność turystyczną Gminy.

Celem harmonijnego kształtowania krajobrazu kulturowego, należy korzystać z wzorców regionalnych charakterystycznych dla danej miejscowości. Przy projektowaniu nie pozwalać na przekształcanie obiektów zabytkowych przez wprowadzanie nowoczesnych elementów modernizacyjnych i nadawanie im nowych funkcji użytkowych. Rezerwowanie terenów będących pod ochroną archeologiczną pod obejściem drogowym, realizacja obiektów i form architektonicznych niedostosowanych do krajobrazu - powinno być zabronione.

Celem wypromowania walorów Gminy należy wydać folder względnie przewodnik turystyczny z fotografiami i opisem oraz podkreśleniem wszystkich ważnych zabytkowych i przyrodniczych obiektów.

7. Edukacja ekologiczna społeczeństwa

Działania w zakresie edukacji ekologicznej społeczeństwa:

- wzrost świadomości ekologicznej w zakresie ochrony przyrody
- propagowanie na terenie Gminy działań lub akcji, np. "Sprzątanie Świata"

Edukacja ekologiczna odbywa się głównie w szkołach, które biorą udział w corocznie organizowanej akcji "Sprzątanie Świata" i "Dzień Ziemi"

Cele krótkoterminowe:

- edukacja dzieci i młodzieży, rozwój sieci przyrodniczych, ścieżek dydaktycznych, akcje proekologiczne
- edukacja dorosłych, proponowanie segregacji śmieci, selektywnej zbiórki surowców wtórnych

Strategia:

Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych. Władze Gminy Dąbrowa powinny propagować wyjazdy dzieci szkolnych na tereny objęte ochroną - parki narodowe, obszary chronione, rezerваты, zabytki, itp.

Organizację corocznej akcji "Sprzątanie Świata" - najważniejszym działaniem w gospodarce odpadami jest zapobieganie ich powstawaniu. Wszystkie szkoły na terenie Gminy biorą udział w tej corocznej akcji. Znajduje się tutaj ważne zadanie dla Gminy:

promowanie technologii ograniczających powstawanie odpadów

Promowanie konkursów ekologicznych w szkołach:

- konkursy o tematyce ekologicznej to jedna z najlepszych form edukacji, szczególnie dla dzieci. Gmina może być fundatorem nagród dla konkursów motywujących dzieci do zapoznania się z problemami ochrony środowiska i zasadami ekologii

Współpraca z innymi, istniejącymi na terenie województwa opolskiego, organizacjami proekologicznymi. Wspólnie można finansować wiele akcji, np. wiosenne sadzenie drzew, wyjazdy na tzw "Zielone szkoły"

Propagowanie segregacji odpadów z gospodarstw domowych. Władze Gminy powinny przeprowadzić spotkania z mieszkańcami promując atrakcyjność segregacji odpadów, m.i. ze względów finansowych

Uświadomienie mieszkańcom szkodliwości wiosennego wypalania łąk i ugorów. Następuje niszczenie ekosystemów roślinnych, ginie wiele zwierząt, dochodzi do pożarów. Akcja ta jest ważnym zadaniem dla Gminy.

8. Ochrona gleb użytkowanych rolniczo

Gleby użytkowane rolniczo nie mogą być przeznaczone na inne cele, np. inwestycyjne. Należy również przywrócić wartość użytkową glebom zdegradowanym wskutek działania różnych czynników / emisja zanieczyszczeń, erozja oraz niewłaściwa agrotechnika /. Krótkoterminowo ważne są działania: "upowszechnianie zasad ujętych w Kodeksie dobrej praktyki rolniczej", przestrzeganie przepisów dotyczących reguł racjonalnego stosowania nawozów oraz ich przechowywania.

Cele krótkoterminowe:

- specjalizacja produkcji rolnej
- badania chemizmu gleb w miejscach szczególnie intensywnych upraw i warzyw oraz owoców

Strategia:

- promowanie powstawania gospodarstw specjalistycznych, nie wymagających dużych arealów. Istnieje możliwość przekształcania części upraw na ekologiczne / bez chemizacji/. Konieczna jest analiza gleb, szczególnie na zawartość metali ciężkich

9. Nadzwyczajne zagrożenie środowiska

Cele krótkoterminowe: zapobieganie Nadzwyczajnym Zagrożeniom Środowiska i ich skutkom

Strategia:

- weryfikacja potencjalnej listy sprawców Nadzwyczajnego Zagrożenia Środowiska oraz sytuacji kryzysowych
- wykonywanie corocznej aktualizacji planów reagowania kryzysowego dla Gminy
- prowadzenie szkoleń mieszkańców w zakresie Obrony Cywilnej, na wypadek występowania zagrożenia
- współpraca z jednostkami straży pożarnej, policji, jednostkami ratownictwa specjalistycznego
- systematyczna kontrola pojazdów przewożących ładunki niebezpieczne
- wyznaczenie optymalnych tras dla przewozu ładunków niebezpiecznych
- stworzenie miejsc postoju samochodów przewożących ładunki niebezpieczne, w obrębie dróg najbardziej obciążonych takim transportem / organizacja parkingu dla ruchu tranzytowego/
- zapewnienie możliwości zasilania z gminnej sieci wodociągowej
- dla ochrony przeciwpożarowej uzasadnione jest tworzenie małej wielofunkcyjnej retencji wodnej

NATURA 2000 - ustawą dnia 8 lipca 2001r ustanowiono wieloletni "Program dla Odry 2006", którego Pełnomocnikiem jest Wojewoda Dolnośląski. Celem programu jest modernizacja Odrzańskiego Systemu Wodnego poprzez usunięcie szkód popowodziowych, budowę systemu zabezpieczeń przeciwpowodziowych ochrona przyrody i zachowanie czystości wód, dostosowanie zagospodarowania przestrzennego do zagrożeń powodziowych, zwiększeniem lesistości i rozwój żeglugi śródlądowej oraz energetyczne wykorzystanie rzek. Niektóre zadania zawarte w Programie są ujęte w Narodowym Planie Rozwoju na lata 2004-2006.

VI. ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA

Celem skutecznej strategii długoterminowej i krótkoterminowej przedstawionych w niniejszym opracowaniu konieczna jest współpraca między wszystkimi podmiotami, które w sposób bezpośredni lub pośredni zaangażowane są w sprawy ochrony środowiska oraz właściwe stosowanie różnych instrumentów pomocnych w zarządzaniu tą ochroną. Wprowadzenie większości działań środowiskowych, w znacznej mierze zależy od umiejętnego stosowania instrumentów polityki ekologicznej oraz współpracy władz gminy ze starostą powiatu opolskiego, sąsiednimi gminami, podmiotami gospodarczymi, instytucjami finansowymi czy organizacjami pozarządowymi.

Obecnie wszelkie działania na rzecz ochrony środowiska mogą być realizowane przy pomocy trzech rodzajów instrumentów:

- instrumentów prawnych,
- instrumentów finansowych,
- instrumentów społecznych

Do instrumentów prawnych należą między innymi: pozwolenia na korzystanie ze środowiska - w tym pozwolenia wodnoprawne, zgody na gospodarcze wykorzystanie odpadów, ocena oddziaływania na środowisko, plan zagospodarowania przestrzennego, monitoring jako pomiar stanu środowiska.

Do instrumentów finansowych zalicza się: opłatę za korzystanie ze środowiska, administracyjną karę pieniężną, kredyty i dotacje z funduszy i fundacji ekologicznych, opłaty eksploatacyjne za pozyskiwanie kopalin.

Wśród instrumentów społecznych należy wymienić narzędzia dla usprawnienia współpracy i budowania partnerstwa. Wśród nich wyróżnić można podział na dwie kategorie wewnętrzne: pierwsza dotyczy działań samorządów (np. doszkalcenie profesjonalne i systemy szkoleń), druga polega na budowaniu powiązań między władzami samorządowymi, a społeczeństwem (udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez systemy konsultacji i debat publicznych oraz kampanie edukacyjne).

Program ochrony środowiska dla Gminy Dąbrowa będzie wdrażany przede wszystkim przy wykorzystaniu instrumentów prawnych i finansowych, choć równie znaczącą uwagę przykładają się do działań społecznych. Preferowane będą dobrowolne działania podejmowane przez społeczność miejscową przy stymulacyjnej roli władz gminy. Możliwości korzystania przez gminę z instrumentów są w ścisłym związku z kompetencjami jakie posiadają organy tej jednostki (Rada Gminy, Wójt).

1. Instrumenty prawne

Rozpoczęta z dniem 1 stycznia 1999 roku reforma ustrojowa państwa wprowadziła trójstopniowy podział terytorialny: województwo, powiat (także miasto na prawach powiatu) oraz gmina (także miejska). Specyficzną pozycję w tej strukturze zajmuje gmina, na której, jako najniższym szczeblu zarządzania, spoczywa duża odpowiedzialność za rozwój gospodarczy i stworzenie korzystnych warunków życia dla mieszkańców. Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku do zadań własnych gminy należy zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. W szczególności zadania te obejmują sprawy dotyczące:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- gminnych dróg, ulic, mostów, zaopatrzenia w wodę oraz organizacji ruchu drogowego
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych
- wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenie w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz

- lokalnego transportu zbiorowego
- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- edukacji publicznej,
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych placówek upowszechniania kultury,
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- targowisk i hal targowych,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- cmentarzy gminnych,
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego,
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej.

Można zatem stwierdzić, że ustawowy zakres zadań własnych gminy to jednocześnie zakres rzeczowy inwestycji komunalnych.

Poniżej przedstawiono niektóre kompetencje i zadania Wójta oraz Rady Gminy Dąbrowa, które wynikają z następujących aktów prawnych:

- Ustawy z dnia 27 lipca 2001r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (tekst jednolity Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1085 z późn. zmianami),
- Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. nr 62, poz. 627 z późn. zmianami),
- Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz.U. nr 62, poz. 628 z późn. zmianami),
- Ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. 2001 nr 115 poz. 1229 z późn. zmianami),
- Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717 z późn. zmianami.), Ustawy z 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. nr 132, poz. 622 z późn. zmianami),
- Ustawy z 16 października 1991r. o ochronie przyrody (Dz. U. nr 114 poz. 492 z późn. zmianami),
- Ustawy z 7 grudnia 2000r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. nr 3, poz. 21)
- Ustawy z 20 lipca 1991r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. nr 77, poz. 335 z późn. zmianami)

2. Kompetencje i zadania Rady Gminy

- uchwalenie programu ochrony środowiska (art. 18 ust.1 prawa ochrony środowiska),
- ustanawia ograniczenia co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko, uchwała (art. 157 ust.1 prawa ochrony środowiska),

- rozpatrywanie informacji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o stanie środowiska na obszarze województwa (art.8a ust.2 ustawy o IOŚ),
- uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (art.12 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym),

- uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (art.20 ust. 1 ustawy planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym),
- ustalenie w drodze uchwały szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy (art.4 ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach),
- podejmowanie uchwały o obowiązku złożenia informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami przez wytwórców odpadów, wytwarzających odpady inne niż niebezpieczne w ilości do 5 ton rocznie (art.17 ust.3 ustawy o odpadach).

3.Kompetencje i zadania Wójta

- sporządzanie gminnego programu ochrony środowiska (art.17 ust.1 ustawy prawo ochrony środowiska),
- nałożenie, w drodze decyzji, na prowadzącego instalację lub użytkownika urządzenia obowiązek prowadzenia w określonym czasie pomiarów wielkości emisji wykraczających poza obowiązki, jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika, że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych (art.150 ust.1 ustawy prawo ochrony środowiska),
- ustalenie, w drodze decyzji, wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, o ile jest to uzasadnione koniecznością ochrony środowiska (art.154 ust.1 ustawy prawo ochrony środowiska),
- przedkładanie wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (art.162 ust.6 ustawy prawo ochrony środowiska),
- nakazanie, w drodze decyzji, osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a w przypadku nie zastosowania się do nakazu wstrzymania użytkowania takiej instalacji (art.363, art. 368 ust.2 ustawy prawo ochrony środowiska),
- występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska (art.379 ust.4 ustawy prawo ochrony środowiska),
- przedstawienie do dnia 15 stycznia radzie gminy projektu zestawienia przychodów i wydatków na dany rok gminnego funduszu (art.420 ustawy Prawo Ochrony Środowiska)
- wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości (art.47e ust.2 ustawy o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw),
- wydawanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji realizującej ceł publiczny na obszarze parku krajobrazowego lub obszarze chronionego krajobrazu (art.36a ust.4 ustawy o ochronie przyrody),

- przyjmowanie informacji od wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o wynikach kontroli obiektów o podstawowym znaczeniu dla danego terenu (art.8a ust.2 ustawy o IOŚ),
- uprawnienie do wydania polecenia właściwemu organowi Inspekcji Ochrony Środowiska do podjęcia działań zmierzających do usunięcia bezpośredniego zagrożenia środowiska (art.8a ust.4 ustawy o IOŚ),

- sporządzanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniające zasady określone w koncepcji przestrzennej kraju, ustalenia strategii rozwoju województwa oraz strategii rozwoju gminy (art.9 ust.2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym)
- sporządzanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy (art.18 ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym),
- wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (art.40 ust.3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym),
- nakazanie właścicielowi nieruchomości przyległej do wód objętych powszechnym korzystaniem zapewnienia dostępu do wody w sposób umożliwiający to korzystanie, decyzja (art.28 ust.2 ustawy prawo wodne)
- nakazanie właścicielowi gruntu przywrócenia stanu poprzedniego wód na tym gruncie lub wykonania urządzeń zabezpieczających wodę przed zanieczyszczeniem decyzja (art.29 ust.3 ustawy prawo wodne),
- zatwierdzenie ugód w sprawach zmian stosunków wodnych na gruntach (art.30 ust.2 ustawy prawo wodne)
- prowadzenie działań w zwalczaniu powodzi (art. 72-74 ustawy prawo wodne),
- opracowywanie gminnego planu gospodarki odpadami (art.14 ust.5 ustawy o odpadach),
- nakazanie, w drodze decyzji, posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji (art.34 ustawy o odpadach),
- nadzorowanie nad utrzymaniem czystości i porządku w gminie (art.5 ust.6 ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach),
- wydawanie zezwoleń na świadczenie usług w zakresie usuwania odpadów komunalnych i opieki nad zwierzętami, decyzja (art.7 ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach).

4.Pozwolenia i kontrola przestrzegania prawa

Polski system prawa ochrony środowiska, szeroko korzysta z instrumentów nakazowych, przede wszystkim w formie różnych decyzji administracyjnych. Wśród nich wyróżnić można pozwolenia ekologiczne, które faktycznie przybierają następujące formy: uzgodnienia, decyzje, zezwolenia, pozwolenia, nakazy.

Przedstawione powyżej kompetencje organów gminy w zakresie wydawania decyzji dotyczą głównie:

- ochrony środowiska,
- gospodarki odpadami,
- gospodarki wodnej,
- zagospodarowania przestrzennego.

Z wszystkich dokumentów planistycznych tylko miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego mają rangę obowiązującego powszechnie przepisu prawa. Wynika z tego, że wszelkie plany, strategie i programy formułowane na wszystkich szczeblach podziału kraju, mają szansę realizacji tylko wtedy, gdy znajdują odzwierciedlenie w konkretnym planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego. W przypadku gdy decyzja administracyjna jest sprzeczna z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego traktowana powinna być za nieważną.

Na szczególną uwagę zasługuje wzmocnienie relacji i wpływu organów samorządowych na działania Inspekcji Ochrony Środowiska. Rada gminy przynajmniej raz w roku rozpatruje informację wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o stanie środowiska na obszarze województwa. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska informuje wójta o wynikach kontroli obiektów o podstawowym znaczeniu dla danego terenu. W przypadkach bezpośredniego zagrożenia środowiska wójt, może wydać właściwemu organowi Inspekcji Ochrony Środowiska polecenie podjęcia działań zmierzających do usunięcia tego zagrożenia.

5. Instrumenty finansowe

Do podstawowych instrumentów finansowych zgodnie z artykułem 272 prawa ochrony środowiska należą:

- a) opłaty za korzystanie ze środowiska ponoszone za:
 - wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
 - wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
 - pobór wód,
 - składowanie odpadów;
- b) administracyjna kara pieniężna ponoszona za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska w zakresie ustalonym przy opłatach za korzystanie ze środowiska, a także w kwestii magazynowania odpadów i emitowania hałasu do środowiska.

Poza tym do instrumentów tych zaliczamy również kredyty i dotacje z funduszy ekologicznych. Opłaty i kary zasilają fundusz ochrony środowiska, tj. NFOŚiGW, WFOŚiGW oraz fundusze powiatowe i gminne ściśle według zdefiniowanych zasad podziału.

Środki z gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej przeznacza się na finansowanie działań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju. Środki gminnego funduszu są przeznaczane w gminie przede wszystkim na:

- edukację ekologiczną dzieci i młodzieży,
- urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień,
- realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,
- działania w zakresie rolnictwa oddziałujące na stan gleby,
- inne działania ustalone przez radę gminy.

Przy realizacji niektórych inwestycji, które są zbyt kosztowne, gmina starała się o środki z WFOŚiGW, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Kredyty i dotacje na inwestycje ekologiczne są ważnym instrumentem stymulującym dążenie do zrównoważonego rozwoju. W latach 90-tych XX wieku banki bardzo intensywnie włączyły się w działania służące ochronie środowiska. Zaczęły traktować zagadnienia ekologiczne jako zadania priorytetowe. Można wyróżnić następujące rodzaje kredytów oferowanych przez banki:

- ze środków własnych z dopłatą do oprocentowania przez instytucje zewnętrzne, głównie przez NFOŚiGW,
- ze środków własnych, zwykle na zasadach komercyjnych.

W przypadku dotacji jako bezzwrotnej pomocy finansowej możemy mówić o:

- dotacji bezpośredniej, która może pochodzić z budżetu państwa, z funduszy i fundacji ekologicznych oraz z pomocy zagranicznej,
- dotacji pośredniej w postaci ulg podatkowych czy preferencji kredytowych.

Podstawą dla przyznawania dotacji i niskooprocentowanych kredytów powinna być realizacja, przez podmioty i jednostki terytorialne idei zrównoważonego rozwoju. Można zatem stwierdzić, że realizacja niniejszego programu stanowi krok w kierunku łatwiejszego dostępu do tanich kredytów i dotacji przez gminę.

6. Instrumenty społeczne

a/Współpraca i partnerstwo

Poszczególne jednostki, mając swobodę działania w ramach posiadanych kompetencji i zgodnie z obowiązującym prawem, powinny uczestniczyć w realizacji programu ochrony środowiska dla Gminy Dąbrowa poprzez ścisłą współpracę i wspólne ponoszenie kosztów. Współpraca wielu partnerów włączonych w zagadnienia ochrony środowiska jest warunkiem koniecznym, aby ten program mógł sprawnie funkcjonować.

Partnerskie współdziałanie sąsiadujących ze sobą gmin polegające na wymianie informacji, wzajemnych doświadczeń na tematy dotyczące podobnych problemów inwestycyjnych może służyć zawsze poprawie jakości działań którejs z danej gminy, a zarazem wpływać na lepsze warunki dla całego regionu. Zawijywanie porozumień międzygminnych ma na celu realizację większych inwestycji ekologicznych obejmujących szerszy obszar, których realizacja jest zbyt kosztowna dla jednej gminy.

Współpraca jednostek gminnych z organizacjami naukowymi może dostarczać wiedzy na temat nowych technologii czy też nowych rozwiązań usprawniających zarządzanie środowiskiem. Dobra współpraca jest zatem postawą z punktu widzenia skutecznego działania prowadzącego do realizacji celów ekologicznych.

Przy realizacji „Programu ochrony środowiska Gminy Dąbrowa” szczególną uwagę należy zwrócić na:

- współpracę gminy z władzami administracyjnymi: Powiatu Opolskiego, sąsiednimi gminami, oraz Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska
- współpracę z grupami zadaniowymi celem wdrażania polityki ekologicznej określonej w programie, w tym współpracę z grupami reprezentującymi mieszkańców gminy (samorządy) w celu uzyskania akceptacji podejmowanych działań oraz zaangażowania w nie mieszkańców,
- współpracę z instytucjami finansowymi (Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Bank Ochrony Środowiska, Fundusz SAPARD) w celu uzyskania środków finansowych na realizację przedsięwzięć ekologicznych.

b/Informacja i edukacja ekologiczna

Informacja stanowi zasób wiedzy potrzebny do określenia celów organizacji zadań służących do ich osiągnięcia, a szczególnie do podejmowania decyzji. Cechą charakterystyczną funkcjonującego w dzisiejszych czasach społeczeństwa informacyjnego jest to, że informacja zaczęła mieć decydujące znaczenie w jego rozwoju. Stała się ona zasobem strategicznym, obok tradycyjnych zasobów takich jak: ziemia, praca i kapitał. Rzetelna informacja o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony oraz

umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem są dzisiaj niezbędne na drodze skutecznej edukacji ekologicznej.

Mieszkańcy gminy są informowani o stanie środowiska w gminie i o akcjach związanych z ochroną środowiska za pomocą kurendy. Dodatkowo na tablicach ogłoszeń są rozwieszane plakaty promujące i mobilizujące społeczeństwo do uczestnictwa w akcjach takich jak: „Sprzątanie Świata” i „Dzień Ziemi”.

Edukacja ekologiczna to sposób, aby przygotować mieszkańców gminy do realizacji zrównoważonego rozwoju. W społeczeństwie zaczyna istnieć bowiem coraz większa potrzeba posiadania wiedzy na temat środowiska naturalnego i jego ochrony. Władze gminy dostrzegają konieczność komunikowania się ze społeczeństwem przy podejmowaniu decyzji o działaniach inwestycyjnych (np. zbieranie deklaracji na realizację kanalizacji).

Edukacja i informacja są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji, a w przypadku osiągnięcia właściwego poziomu edukacji przekazywane informacje przynoszą większe efekty.

Działające w gminie szkoły pełnią istotną rolę w edukacji młodzieży. Nauczyciele wykorzystują dostępne materiały ekologiczne i przekazują je młodzieży, realizują w ramach zajęć szkolnych projekty poświęcone ekologii. Celem tych projektów jest uzyskiwanie przez uczniów takiego myślenia o otaczającym ich świecie, takich zachowań ekologicznych w życiu codziennym, które pozwolą na kształtowanie człowieka z pełną odpowiedzialnością ekologiczną. Do najefektywniejszych form i metod pracy stosowanych przez nauczycieli i wychowawców należą:

- opracowywanie tras turystycznych po gminie (popularyzacja ciekawych pod względem przyrodniczym zakątków),
- dbanie o zieleń wokół szkoły, wyszukiwanie „dzikich wysypisk”,
- zachęcanie do zbiórki surowców wtórnych (makulatura, puszki po napojach);
- konkursy ekologiczne w szkołach podstawowych i gimnazjach.

7. Współpraca na różnych szczeblach działania

a/Władze centralne i wojewódzkie

Władze centralne są bardzo ważnym organem, który w sposób istotny wpływa na sukces realizacji programu ochrony środowiska. Na poziomie szczebla centralnego powstają bowiem wszystkie uregulowania prawne. Skuteczność „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dąbrowa” zależy również w dużej części od spójności kierunków i działań w zakresie ochrony środowiska określonych

w tym programie przez gminę z zapisami w „Programie zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa opolskiego”. Przygotowując ten program wzięto pod uwagę również „Strategie rozwoju powiatu opolskiego” oraz oczekiwania społeczności lokalnej. Potrzeba współpracy z tymi jednostkami wynika z chęci pozyskania funduszy na planowane inwestycje ekologiczne z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, a także Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska.

b/Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu

Zadania i kompetencje Inspekcji Ochrony Środowiska, które zostały określone w ustawie i przepisach odrębnych wykonuje w imieniu wojewody Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska. Wojewódzki Inspektor

Ochrony Środowiska wykonuje zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektoratu ochrony środowiska. Do jego podstawowych zadań należy:

- kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska i racjonalnym użytkowaniu zasobów przyrody,
- udział w przekazywaniu do użytku obiektów lub instalacji realizowanych jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko,
- kontrola eksploatacji instalacji i urządzeń chroniących środowisko przed zanieczyszczeniem,
- udział w postępowaniu dotyczącym lokalizacji inwestycji,

- organizowanie i koordynowanie państwowego monitoringu środowiska, prowadzenie badań jakości środowiska, obserwacji i oceny jego stanu oraz zachodzących w nim zmian,
- inicjowanie działań tworzących warunki zapobiegania poważnym awariom oraz usuwania ich skutków i przywracania środowiska do stanu właściwego,
- kontrola przestrzegania decyzji ustalających warunki użytkowania środowiska.

Oznacza to naturalną potrzebę współpracy gminy z tą jednostką. Gmina współpracuje z WIOŚ w Opolu w zakresie monitoringu stanu środowiska, wymiany informacji i wiedzy.

Monitoring jakości środowiska

Państwowy monitoring środowiska jest systemem pozyskiwania, gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji o środowisku. Państwowy Monitoring Środowiska jest realizowany w ramach sieci krajowej, regionalnej oraz lokalnych. Główny Inspektor Ochrony Środowiska koordynuje działania w sieci krajowej i regionalnej, natomiast sieci lokalne koordynowane są przez Wojewódzkich Inspektorów Ochrony Środowiska. Głównym zadaniem sieci krajowej jest śledzenie w skali kraju trendów jakości wszystkich komponentów dla potrzeb realizacji odpowiednich programów ekologicznych. Sieci regionalne organizowane jako międzywojewódzkie lub wojewódzkie mają za zadanie opracowanie zmian zachodzących w środowisku w regionie lub województwie. Sieci lokalne są tworzone dla śledzenia wpływu na środowisko najbardziej szkodliwych źródeł.

Monitoring zanieczyszczeń powietrza

Teren gminy nie jest uwzględniony w sieci regionalnej i krajowej dla imisji, natomiast dla emisji podaje się wartości w odniesieniu do całego powiatu. Ze względu na możliwość wystąpienia zwiększonej emisji niskiej i komunikacyjnej w ramach monitoringu zaleca się wykonać następujące zadania:

1. Prowadzenie i uzupełnianie inwentaryzacji źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza.
2. Przeprowadzenie badań imisji powietrza w wytypowanych punktach pomiarowych i porach roku.

Zadania te powinny być realizowane przez Urząd Gminy Dąbrowa i Delegaturę WIOŚ w Opolu

Monitoring hałasu

Monitoring hałasu prowadzony jest w bezpośrednim sąsiedztwie tras komunikacyjnych wybranych miast. Dla Gminy Dąbrowa do zadań w ramach monitoringu hałasu należy zaliczyć:

1. Odpowiednie planowanie i projektowanie dróg.
2. Bieżące sprawdzanie stanu nawierzchni dróg gminnych, regionalnych i krajowych
3. Zwracanie szczególnej uwagi w działalności planistycznej na funkcje sąsiadujących ze sobą terenów.
4. Badanie klimatu akustycznego w obrębie dróg wojewódzkich i ewidencja danych pomiarowych w ramach Generalnego Pomiaru Ruchu.

Zadania te powinny być realizowane przez Urząd Gminy Dąbrowa, przy czym za stan nawierzchni dróg i klimat akustyczny odpowiadają odpowiednie instytucje zarządzające tymi drogami.

Monitoring wód powierzchniowych

W ramach monitoringu regionalnego na terenie województwa opolskiego przeprowadzono w 2001 badania stanu zanieczyszczenia wód powierzchniowych. Rzeki z terenu Gminy zalicza się do zlewni Odry. W ramach monitoringu należy wykonać następujące zadanie:

1. Zbieranie i uaktualnianie danych dotyczących stanu zanieczyszczenia wód powierzchniowych terenu Gminy.

Zadanie to powinno być realizowane przez Urząd Gminy w Dąbrowie na podstawie pomiarów wykonanych i opracowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu.

Monitoring wód podziemnych

Ujęcie wody wodociągu grupowego "DĄBROWA", zlokalizowane jest na terenie miejscowości Dąbrowa. Eksploatowany jest czwartorzędowy poziom wodonośny, stanowiący fragment kopalnej doliny rzeki Odry, **Przylesie - Prądy**, położony w jej peryferyjnej części. Struktura ta odznacza się dużą wydajnością. Jakość wody jest kontrolowana. Analizy wody stanowią załącznik nr 5 do niniejszego opracowania.

Monitoringiem wód podziemnych nazywa się kontrolno-decyzyjny system oceny dynamiki zmian składu chemicznego i jakości wód podziemnych oraz ich zasobów polegający na regularnych pomiarach położenia zwierciadła wód podziemnych i badaniach ich parametrów fizyko-chemicznych oraz analizie chemicznej pobranych prób wody, a także interpretacji uzyskanych wyników pod kątem ochrony środowiska wodnego. W województwie opolskim monitoring wód podziemnych jest prowadzony w sieciach krajowej, regionalnej i lokalnych.

Dla Gminy Dąbrowa analizę jakości wód w punktach monitoringu regionalnego prowadzi WIOŚ Opole. Wyniki analiz są opracowywane i zamieszczane w raportach „Stan środowiska województwa opolskiego”. Okresowe badania wody z ujęcia "DĄBROWA" na terenie Gminy Dąbrowa prowadzi również Wojewódzka Stacja SANEPID w Opolu.

Wyniki prowadzonych badań pozwalają na określenie zmian jakości wód podziemnych. Zestawienie jakości wód podziemnych z ujęcia "DĄBROWA" zawiera tabela nr 19 na stronie 31 niniejszego projektu

Monitoring lokalny jako trzecie uzupełniające ogniwo systemu badań wód

- monitoringu osłonowego wód podziemnych,
- monitoringu dla oceny oddziaływania obiektu na środowisko.

W ramach monitoringu osłonowego ujęć, badania są prowadzone dla ochrony ujęć komunalnych i przemysłowych. Monitoringiem oceny oddziaływania na środowisko wodne są obejmowane następujące obiekty:

- składowiska odpadów komunalnych — czynne i nieczynne,
- składowiska odpadów przemysłowych — czynne i zamknięte,
- magazyny i stacje paliw,
- zbiorniki wód słonych,
- obiekty przemysłowe.

c/Fundusze celowe

Najczęstszymi źródłami środków pozabudżetowych na realizację zadań ekologicznych są gminne i wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Fundusze te tworzą środki uzyskane z opłat za korzystanie ze środowiska i kary za naruszenie norm dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń w zakresie poboru wody i odprowadzania ścieków, emisji zanieczyszczeń powietrza, składowania odpadów itd. WFOŚiGW uzyskują dodatkowo środki finansowe z tytułu oprocentowania pożyczek udzielanych na realizację inwestycji proekologicznych, oprocentowania rachunków i lokat, własnej działalności gospodarczej, jak również dobrowolnych wpłat podmiotów gospodarczych. Środki funduszy są ściśle wyodrębniane spośród innych środków finansowych i przeznaczone na realizację konkretnych zadań ekologicznych. Gmina Dąbrowa skorzysta z dofinansowania z funduszy celowych przy budowie I etapu kanalizacji sanitarnej.

d/Fundacje i banki - jednostki finansujące inwestycje ekologiczne

Fundacje są tworzone na mocy ustawy o fundacjach z 1984 roku i mają na celu rozwiązywanie konkretnych problemów. Do najważniejszych z nich działających w Polsce w obszarze ochrony środowiska zaliczamy: EkoFundusz, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, Fundacja na Rzecz Rozwoju Wsi Polskiej, Fundacja Partnerstwo dla Środowiska, Fundacja Wspomagania Wsi oraz Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Fundacje te są ważnym instrumentem inicjowania i kapitalizowania działań zwiększających strumień środków finansowych wspierających inwestycje ekologiczne oraz aktywizujących działania proekologiczne w sferze edukacji ekologicznej.

Środki jakimi dysponują fundacje są zazwyczaj niewielkie, ale mają one duże znaczenie na szczeblu lokalnym, gdyż wspomagają one w sposób istotny podejmowane na tym obszarze działania. W 1994 roku trzynaście polskich banków komercyjnych podpisało Deklarację Narodów Zjednoczonych „Bankowość a Środowisko” zobowiązując się tym samym do prowadzenia polityki wspierającej przedsięwzięcia gospodarcze korzystne dla trwałego i zrównoważonego rozwoju. Obecnie w gronie najbardziej popularnych banków mających uruchomione specjalne linie kredytowe na przedsięwzięcia ekologiczne mieści się przede wszystkim: Bank Ochrony Środowiska SA, Bank Gospodarki Żywnościowej SA, Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych SA, BIG Bank Gdański SA, Bank Rozwoju Eksportu SA, Europejski Bank Inwestycyjny i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju. BOŚ SA przy udzielaniu pożyczek kieruje się podobnymi kryteriami jak NFOŚiGW. Są to np. efektywność ekologiczna zadania i jego zgodność z priorytetami dla polityki ekologicznej województwa. Kredyty proekologiczne udzielane są na warunkach preferencyjnych, co wyraża się w niższym od komercyjnego oprocentowaniu oraz dogodnych warunkach spłaty. Na podstawie zestawień bankowych można stwierdzić, że o wielkości portfela kredytowego banku w zakresie kredytów preferencyjnych oraz zasad udzielania kredytów proekologicznych i jego dynamice decyduje współpraca w tym wypadku z NFOŚiGW, w innych bankach z pozostałymi funduszami ekologicznymi, Bankiem Światowym lub Europejski Bankiem Inwestycyjnym. Obecnie NFOŚ rusza z obsługą krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych.

e/Fundusze pomocowe Unii Europejskiej

Fundusz ISPA

Podstawowym instrumentem zagranicznym finansującym przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska oraz transportu, w ramach pomocy przedakcesyjnej, jest fundusz ISPA. W ramach funduszu ISPA realizować można projekty związane z zaopatrzeniem w wodę do picia i jej jakości, oczyszczaniem ścieków, gospodarką odpadami oraz poprawą sieci infrastruktury transportowej.

Źgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej 1267/99 z dnia 21 czerwca 1999 roku fundusz ISPA współfinansuje projekty inwestycyjne, które z racji swej wielkości nie mogły być zrealizowane w oparciu o dotychczas istniejące fundusze pomocowe UE. Projekty potencjalnie dofinansowywane w ramach funduszu ISPA mają być zatem na tyle duże, aby miały znaczący wpływ w dziedzinie ochrony środowiska w skali kraju.

Powinny one spełniać takie kryteria jak:

- wielkość inwestycji - co najmniej 5 mln euro,
- podmiot publiczny jako inwestor (gmina).

Wsparcie UE w ramach ISPA może przyjmować postać bezpośredniej pomocy bezzwrotnej, pomocy zwrotnej czy też innych form pomocy. Wysokość wspólnotowej pomocy przyznawanej w ramach ISPA może stanowić 75% wartości zaangażowanych środków publicznych. W wyjątkowych sytuacjach dotyczących realizacji projektów o zasadniczym znaczeniu dla osiągnięcia celów ISPA Komisja, po konsultacjach z Komitetem Zarządzającym ISPA, może podjąć decyzje o zwiększeniu wysokości pomocy do 85%.

PHARE 2000

Ostatnio bardzo ważną rolę we wspieraniu inwestycji ekologicznych stanowiły środki pochodzące z programu PHARE. Rola tego funduszu zagranicznego, chociaż stanowiła niewielką część wydatków inwestycyjnych na ochronę środowiska, była znacząca, gdyż odgrywała istotną rolę w mobilizowaniu środków krajowych. Na mocy decyzji szczytu Berlińskiego, począwszy od roku 2000 zmieniono priorytety programu PHARE, dostosowując je do wymagań z akcesją. Powstała zatem „Nowa orientacja PHARE 2000”. Fundusz PHARE 2000, podobnie jak i inne instrumenty wsparcia przedakcesyjnego, nakierowany jest na osiągnięcie spójności instytucjonalnej, ekonomicznej i społecznej krajów stowarzyszonych, w tym Polski, z wymogami prawa wspólnotowego. Fundusz ten w szczególności współfinansuje w wytypowanych województwach inwestycje, które są integralnym i priorytetowym elementem lokalnym, ale o zasięgu regionalnym, w tym również przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska.

Regiony prowadzące tego typu inwestycje mogą liczyć od 2000 roku nawet na środki w wysokości 50 mln euro. Środki pomocowe z tego funduszu w wysokości 30%, przeznaczane są na budowę i wzmacnianie administracji i instytucji w krajach kandydujących.

SAPARD

Program SAPARD wynika z analizy sytuacji na obszarach wiejskich kraju i w sektorze rolno-spożywczym. SAPARD z jednej strony ma wypełniać założenia przedstawione w Narodowym Planie Przygotowania do Członkostwa, zaś z drugiej strony realizować priorytety Spójnej polityki strukturalnej rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich formułującej cele polityki krajowej wobec obszarów wiejskich i rolnictwa do 2006 roku. Formułując strategię programu skupiono się na trzech działaniach niezwykle istotnych z punktu widzenia przemian strukturalnych. Jedno z tych działań dotyczy rozwoju i poprawy infrastruktury obszarów wiejskich w zakresie zaopatrzenia gospodarstw wiejskich w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych, gospodarki odpadami stałymi, budowy dróg gminnych na obszarach wiejskich i zaopatrzenia w energię. Beneficjentami pomocy mogą być gminy i związki międzygminne. Wysokość pomocy finansowej jest zgodna z ograniczeniami ustalonymi przez Rozporządzenie Rady nr 1268/99, a także zgodna z ustawowo określonymi limitami dla środków budżetowych przeznaczonych na dotowanie inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego i będzie wynosiła do 50% kwalifikowanych kosztów inwestycji, przy możliwości podwyższenia pomocy finansowej do 75%.

Fundusze strukturalne i Fundusz Spójności

Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej fundusze przedakcesyjne (PHARE, SAPARD) zostaną zastąpione przez fundusze strukturalne, a zadania ISPA przejmie Fundusz Spójności.

Istnieją cztery fundusze strukturalne Unii Europejskiej:

- Europejski Fundusz Socjalny (ESF), który udziela wsparcia na edukację i rozwój zasobów ludzkich, przede wszystkim w celu ograniczenia bezrobocia,
- Sekcja Orientacji Europejskiej Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EAGGF) zajmująca się finansowaniem polityki strukturalnej w rolnictwie,

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF) dotyczący wyrównywania różnic pomiędzy regionami,
- Finansowy Instrument Wsparcia Rybołówstwa.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, z którego ochrona środowiska czerpać będzie najwięcej środków powstał w 1975 roku jako reakcja na coraz głębsze rozbieżności w rozwoju regionów. Jego głównym zadaniem jest niwelowanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionalnego krajów należących do UE. Priorytety środowiskowe współfinansowane z tego funduszu będą realizowane w ramach dwóch programów operacyjnych, przygotowanych przez rząd Polski na podstawie Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006:

- Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Gospodarki”,
- Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Fundusz Spójności powstał na mocy Traktatu o utworzeniu Unii Europejskiej z 1991 roku, który wszedł w życie w 1993 roku. Początkowo jego realizację zaplanowano na lata 1993-1999. Na szczycie w Berlinie działania funduszu przedłużono do 2006 roku. Do powstania Funduszu Spójności przyczyniło się głównie przyjęcie do Unii Europejskiej Irlandii, Grecji, Hiszpanii oraz Portugalii, czyli państw słabiej rozwiniętych niż dotychczasowi członkowie Unii.

Fundusz Spójności różni się od funduszy strukturalnych, krajowym a nie regionalnym zasięgiem pomocy. Głównym celem strategii Funduszu Spójności jest wsparcie dla realizacji zadań inwestycyjnych władz publicznych w zakresie ochrony środowiska. Priorytety dla Funduszu Spójności w ochronie środowiska obejmują:

- poprawę jakości wód powierzchniowych, polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia,
- poprawę jakości powietrza,
- racjonalizację gospodarki odpadami,
- ochronę powierzchni ziemi,
- zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Odbiorcami pomocy mogą być w tym wypadku samorządy terytorialne czyli gminy lub związki gmin oraz przedsiębiorstwa komunalne. Trzeba jednak pamiętać, że wartość projektu musi wynieść co najmniej 10 milionów euro czyli dwa razy więcej w porównaniu z ISPA.

8. Zarządzanie programem

Władze Gminy Dąbrowa odpowiadają za realizację programu ochrony środowiska. W związku z powyższym powinny wyznaczyć koordynatora wdrażającego program. Zadaniem koordynatora jest ścisła współpraca z Wójtem i Radą Gminy oraz przedstawianie im okresowych sprawozdań z realizacji tego programu.

Instytucją kontrolującą wdrażanie programu będzie Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Opolu. Zatem przepływ informacji między jednostką kontrolującą stan środowiska, a jednostką realizującą program jest niezbędny. Zapewnia to właściwy wybór priorytetów działań inwestycyjnych.

Przyjmuje się, że opracowany „Program ochrony środowiska Gminy Dąbrowa” obejmuje lata 2004-2006 w strategii krótkoterminowej i lata 2004—2014/15 w strategii długookresowej. Zakłada się, że strategia krótkoterminowa powinna być weryfikowana co 2 lata, a strategia długookresowa co 6 lat. Podstawą weryfikacji powinna być przeprowadzona co dwa lata ocena realizacji programu.

VII. KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

1. Koszty realizacji programu w latach 2004 - 2006

Na działania dotyczące realizacji programu ochrony środowiska dla gminy konieczny jest zarezerwowany budżet.

Tabela 27 przedstawia szacunkowe koszty najistotniejszych działań jakie powinny być zrealizowane zgodnie ze strategią krótkoterminową w latach 2004-2006. Wynikają one przede wszystkim z zagrożeń ekologicznych jakie występują obecnie w Gminie i stosowania priorytetowości przedsięwzięć. Dokładne szacowanie niektórych zagadnień inwestycyjnych jest dość trudne, gdyż wymagają one szczegółowych opracowań techniczno-organizacyjnych, których Gmina obecnie nie posiada.

2. Struktura finansowania

Program ochrony środowiska może sprawnie funkcjonować tylko w oparciu o dobrze działający system finansowania. System finansowania przedsięwzięć ekologicznych w Polsce jest jednym z głównych narzędzi realizacji polityki ekologicznej państwa. Jedną z najważniejszych cech tego systemu jest wielość źródeł finansowania przedsięwzięć dotyczących całego systemu ochrony środowiska. Są to:

- środki własne (w tym wypadku budżet gminy),
- krajowe fundusze celowe (fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej),
- fundacje i instytucje finansowe (np. banki),
- pomoc zagraniczna (np. środki z UE).

Obecnie gmina przymierza się do rozpoczęcia budowy kanalizacji planowanej w etapie I. Przewidywana jest budowa sieci kanalizacyjnej, przepompowni ścieków i pompowni przydomowych, na terenie miejscowości: Wrzoski, Karczów, Chróścina, Dąbrowa, Ciepeliowice, Mechnice. Dane dotyczące zakresu robót podane są w tabeli 22, zawartej na stronie 36 niniejszego opracowania.

Zgodnie z harmonogramem działania te mają być zrealizowane przede wszystkim ze środków pomocowych UE. Szacunkowe koszty działań związanych z realizacją "Programu Ochrony Środowiska Gminy Dąbrowa w latach 2004-2006, przedstawia się w tabeli 27, na stronie 85.

VII. SZACUNKOWE KOSZTY (W TYS. ZŁ) DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W LATACH 2004 - 2006/07

Lp	Zagadnienie	Rodzaj działania /inwestycji/	2004 - 2006/07
1	Zarządzanie środowiskiem	Koordinacja wdrażania programu	12
		Weryfikacja strategii krótkoterminowej (2004-1006/07) w tym współpraca z różnymi jednostkami	5
Razem zarządzanie środowiskiem			17
2	Ochrona zasobów wodnych	Budowa sieci kanalizacyjnej i pompowni ścieków /etap II/	40 000,00
Razem ochrona zasobów wodnych			40 000,00
3	Edukacja ekologiczna	Tworzenie modelu ekologicznego społeczeństwa	20
Razem edukacja ekologiczna			20
4	Gospodarka odpadami	Likwidacja "dzikich" składowisk odpadów	30
		Opracowanie strategii wymiany pokryć dachowych i instalacji zawierających azbest	10
		Worki dostarczane do mieszkań	45
Razem gospodarka odpadami			85
5	NZS sytuacje kryzysowe	Szkolenie mieszkańców w zakresie obrony cywilnej	5
Razem NZS /sytuacje kryzysowe/			5
6	Ochrona przyrody i terenów zielonych	Pielęgnacja terenów zielonych	40
Razem ochrona przyrody i pielęgnacja terenów zielonych			40

Razem **40 167,00 zł.**
Słownie: czterdzieścimilionówsto sześćdziesiąt siedem tysięcy zł.

VIII. MATERIAŁY WYKORZYSTANE PRZY OPRACOWANIU PROJEKTU PROGRAMU

1. Studium Uwarunkowań i Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dąbrowa - autor tematu: Zespół pod kierownictwem mgr inż. architekt Marii Oleszczuk, Autorska Pracownia Architektury i Urbanistyki Opole ul. Wrocławska 107 , 1999r
2. Założenia Infrastruktury Komunalnej Województwa Opolskiego - autorzy tematu: Zespół pod kierownictwem inż. Bogdana Golca, Biuro Projektów PROMEL - OPOLE, 2001r
3. Opracowanie Ekofizjograficzne dla części wsi Prądy przy węźle autostradowym , do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego". Autor opracowania: K. Badora, 2004r
4. Operat wodnoprawny dla stacji uzdatniania wody "DĄBROWA" . Autorzy opracowania: mgr inż. H. Jaroch mgr inż. P. Augustynowicz, firma STEFPOL, Spółka z o.o. Wrocław 2003r
5. Program Ochrony Środowiska Powiatu Opolskiego, 2004r
6. Analizy wody z ujęcia "DĄBROWA" SANEPID - OPOLE , 2003, 2004r
7. Badania Technologiczne Zmiękczenia Wody - autor: Instytut Inżynierii Ochrony Środowiska Politechniki Wrocławskiej, 2003r
8. Badania hydrogeologiczne przeprowadzone na terenie Dąbrowy, w celach poszukiwawczych za strukturą wodonośną na przestrzeni lat 1960-1985. Autorzy: mgr Leokadia Gaździk, mgr Maria Nemeč oraz Biuro BIPROMEL - WARSZAWA / badania geofizyczne/
9. Stan Środowiska w Województwie Opolskim w roku 1999. Autorzy: Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu, 2000 r
10. Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2000-2015. Autor: Sejmik Województwa Opolskiego 2000 r.
11. Surowce Mineralne Województwa Opolskiego / 1979r/ Autor: Praca zbiorowa pod redakcją Stanisława Kozłowskiego / profesora AGH / , współpraca, m.i. Maria Dopierała, Jerzy Żuczonkow - główni geolodzy województwa opolskiego/
12. Mapa topograficzna w skali 1:50 000, arkusze: Opole, Lewin Brzeski, Brzeg, Chróścice

13. Mapy topograficzne w skali 1:25 000, arkusze: Opole, Niemodlin, Dobrzeń Wielki, Niemodlin, Lewin Brzeski
14. Mapy hydrogeologiczne w skali 1:50 000, arkusze: Opole, Lewin Brzeski, Brzeg Chróścice
15. Mapy sozologiczne w skali 1:50 000, arkusze: Opole, Lewin Brzeski, Brzeg, Chróścice
16. Podstawowe informacje ze spisów powszechnych 2002r - Gmina wiejska Dąbrowa, powiat i woj. opolskie
17. Mapa hydrogeologiczna w skali 1:200 000, arkusz Nysa, Wrocław, Kluczbork
18. Długość i kłometraż wybranych rzek polskich-opracowanie Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie, 1979r

19. Stan Środowiska w Województwie Opolskim w roku 2003 / wyd. maj 2004/. Autorzy: Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu.
20. Koncepcja programowa kanalizacji sanitarnej w gminie Dąbrowa. Autor: BP "NEUSTEIN" w Opolu, 2002r.
21. Informacje oraz materiały Urzędu Gminy - 2004/05r

IX. ZAŁĄCZNIKI

1. Mapa obszarów chronionych Gminy Dąbrowa	1 szt
2. Mapa warunków hydrogeologicznych	1 szt
3. Mapa zaopatrzenia w wodę	1 szt
4. Mapa odprowadzania ścieków	1 szt
5. Analizy wody	1 szt
6. Pozwolenia wodnoprawne - decyzje	1 kpl
7. Wieże telefonii komórkowej na terenie Gminy Dąbrowa /opis i mapy/	1 kpl
8. Spis większych zakładów na terenie Gminy Dąbrowa	1 kpl

X.SPIS TABEL

1.Demografia, liczba mieszkańców	strona 12
2.Charakterystyka ludności.....	12
3.Struktura wieku ludności.....	12
4.Przyrost naturalny ludności Gminy Dąbrowa.....	13
5.Migracje do Niemiec.....	13
6.Poziom wykształcenia.....	13
7.Stan ludności 2000 - 2004r.....	14
7a.Wykaz spółek prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Dąbrowa.....	15
8,9.Wykaz placówek oświatowych obsługiwanych przez Gminny Zespół Szkół i Przedszkoli w Dąbrowie.....	16
10.Wykaz placówek przedszkolnych Gminy Dąbrowa /stan 2004r/.....	17
11.Stan czytelnictwa.....	18
12.Zasoby mieszkaniowe.....	18
13.System dróg krajowych na terenie Gminy Dąbrowa.....	19
14.System dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych / 2004r/.....	19
15.Struktura władania Gminy Dąbrowa	21
16.Stan gruntów mienia komunalnego	22
16a.Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej.....	22a
17.Wskaźniki emisji zanieczyszczeń	27
18.Zasoby wód podziemnych.....	30
19.Zestawienie analiz wody.....	31
20.Wartości graniczne wskaźników jakości wód powierzchniowych /wg zał 1 do Rozp. Min.Środ. 11.IV.2004r/.....	33
20.1.Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń /wg zał.1 do Rozp.Min.Środ. z 8.VIII.2004....	33a
20.2.Przeciętne i ekstremalne wyniki oznaczeń w przekroju Odra /Groszowice /,Nysa Kł./Skorogoszcz/.....	33a
21.Zestawienie danych ujęcia wody "DĄBROWA"	35
21.a.Sprawozdanie z eksploatacji wodociągu za 2004r.....	35
22.Zestawienie długości sieci kanalizacyjnej	36
23.Bilans ilości ścieków.....	37
24.Skład morfologiczny odpadów gminnych.....	39
25.Pomniki przyrody.....	48
26.Wykaz stanowisk archeologicznych.....	49

